

**3230 SAYILI KANUN
GEREKÇESİ
VE
GENEL KURUL TUTANAKLARI**

**TANITMA FONU TEŞKİLİ İLE 11/7/1939 TARİHLİ VE 3670 SAYILI
MİLLÎ PİYANGO TEŞKİLİNE DAİR KANUNUN 4 ÜNCÜ MADDESİNE
BİR BENT EKLENMESİ HAKKINDA KANUNA AİT GEREKÇELER**

GENEL GEREKÇE

Dünyadaki gelişmeler milletlerin birbirleriyle olan münasebetlerine yeni ölçüler getirmiştir. İktisadi anlamda reklamcılık, siyasî platformda yerini propaganda kelimesine bırakmıştır. Bir milletin ayakta durabilmesi askerî ve iktisadî gücünün yanında kendi millî değerlerini ve kültür varlığını, milletlerarası münasebetlerde de koruyabildiği ölçüde mümkündür.

Bu sebeple; memleketimizin yurt içinde ve yurt dışında her alanda tanıtılması, Türk kültür varlığının yayılmasının sağlanması, Devletimiz aleyhine yapılan yayınların ve faaliyetlerin etkisiz hale getirilmesi ve memleketimiz menfaatleri doğrultusunda bir dış kamuoyunun teşkil edilmesi ile memleketimiz hakkında yapılan peşin hükümleri ve yanlış değerlendirmelerin silinmesi lüzumu hâsıl olmuştur. Konunun ciddi bir şekilde ele alınması, memleketimiz lehine veya aleyhine teşekkül etmiş olan fikirlerin ve yabancı ülke kamuoylarına hâkim olan görüşlerin değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Bundan başka millî tarih ve kültürümüzün tanıtılmasını yakından ilgilendiren ve arşiv belgelerinin korunması ve değerlendirilmesi, bu hususta elden gelen bütün imkânların seferber edilerek gerekenin yapılması millî ve manevî bir vecibedir. Bunun için de öncelikle Osmanlı Arşivinin bina, her türlü araç - gereç gibi modern arşivcilik imkânlarına kavuşturulması suretiyle değerlendirilmesi ve tamamının mikrofilme alınarak bilgisayara verilmesi, elde edilen bilgi ve belgelerin tasnif ve sınıflandırılmasının yapılarak, bunların basımı, dağıtımı gibi hayırlı hizmetlerin ifası, Türk Kültür varlığımızın yayılmasını sağlayacak ve milletlerarası - kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirecektir.

Yukarıda sayılan hizmetleri yapabilmek için "Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Memleketimizin yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtılması, Türk kültür varlığının yayılmasının sağlanması, Devlet arşiv hizmetlerinin müessir hale getirilmesi ve milletlerarası kamuoyunun memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirilmesi öngörülmektedir.

Madde 2.- Kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde ve Başbakanın emrinde bir "Tanıtma Fonu" kurulması imkânı getirilmektedir.

Madde 3.- Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir.

Madde 4. — Fondan harcamaların, Kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere Başbakanın onayı ile yapılacağı, Fonda toplanacak paraların % 20'sinin bir yandan bütçeye gelir bir yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 5. — Tanıtma Fonunun harcamalarının üç kişilik bir heyet tarafından denetlenmesi öngörülmektedir.

Tanıtma Fonunun denetimi :

MADDE 5 - (İptal: An. Mah. 24/2/1987 tarih ve E. 1985/24, K. 1987/6 sayılı Kararı ile)

Madde 6. — 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü maddesine bir bent eklenmek suretiyle, idare heyetine, talih oyunları, müşterek bahis ihdası ve tertibi hususunda karar verme yetkisi tanımaktadır.

Madde 7.- Özel kanunlarla müşterek bahisler ihdas ve tertibi yetkisi bulunan Millî Piyango İdaresi ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünden gerektiğinde bu yetkileri Başbakanlığın başka bir kamu kurumuna vermesi imkânı getirilmektedir.

Madde 8, 9.- Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

Not:

Bu kanuna ait Genel kurul tutanakları Dönem:17, Cilt:18, Birleşim:110 ve 10/06/1985 tarihli Tutanak Dergisinin 45 ila 87 nci sayfeleri arasında olup Kanun Tasarısına ait 342 numaralı Sıra Sayısı da aynı tutanakların sonunda eklidir. (pdf formatında)

şamaz. Buradaki teşvik unsurunun; özellikle çifte ver-gilendirme bakımından konunun bir kanun mevzuu yapılmış olmasını ve yabancı sermaye tarafından bu hususun bilinmiş olmasını temin ve ifade etmektir efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

'Başka soru sormak isteyen var mı efendim? Yok.

1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 1 inci madde kabul edilmiştir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum; Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir efendim.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bu kanun tasarısı da açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın kupaların sıralar arasında dolaştırılması suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yanlarında oy pusulaları bulunmayan sayın üyelerin beyaz bir kâğıt üzerine adlarını soyadlarını, seçim çevrelerini yazmak ve imza etmek suretiyle oylarını kullanmalarını rica ederim.

Oy kupaları sıralar arasında dolaştırılsın.
(Oyların toplanmasına başlandı.)

6. — *Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) (Devam)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, biraz bendenizi dinlemek lütfunda bulunursanız ve müsaade ederseniz bir maruzatta bulunmak istiyorum. Tabii bu maruzat hepimizi ilgilendiriyor.

Gündemde görülecek başka bir konu kalmamıştır. Ancak, gündemin 6 ncı sırasındaki Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısının görüşül-

mesi için, Başkanlığımıza parti gruplarından müş-terek bir istek gelmiştir. Adı geçen tasarının daha önce görüşme sırası geldiğinde komisyon hazır bulunmadığı için görüşülmesi ertelenmişti. Şu anda görüşmek için çalışma süremiz müsaittir; bu konuda gruplar da mutabık olduğuna göre, Genel Kurul uygun görürse tasarımı görüşebiliriz.

Şimdi, gündemin 6 ncı sırasındaki Tanıtma Fonu Kanunu Tasarısının görüşmelerine başlanması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının görüşülmesi kabul edilmiştir.

Bundan evvelki açık oylamada oyunu kullanmayan sayın üye var mı? Yok.

Oylama işlemi bitmiştir, kupalar kaldırılınsın.

BAŞKAN — (Oyların ayrımına başlandı) kabul ettiğiniz üzere Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmelerine geçiyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Komisyon raporunun okunmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Komisyon raporunun okunması kabul edilmiştir.

Bendenizo ulaşan bir belgeye göre, bu tasarı üzerinde MDP Grubu adına Sayın Yılmaz Altuğ, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın İsmail Dayı söz istemişlerdir.

Şahısları için ise, Sayın Türkân Turgut Arıkan, Sayın Cafer Tayyar Sadıklar ve Sayın Kâmuran İnan söz istemişlerdir.

İlk sözü, sıraya göre, MDP Grubu Adına Sayın Yılmaz Altuğ'a veriyorum, buyurun efendim.

MDP GRUBU ADINA YILMAZ ALTUĞ (Sivas)
— Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi, kendim ve Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına saygıyla selamlarım.

'Bugün konuşmaya başlayacağımız ve inşallah tamamlayacağız Tanıtma Fonu Kanunu Tasarısını, çıkarılması geç bile kalmış hayırlı bir teşebbüs olarak karşılamaktayız.

Türkiye'nin dışarıda tanıtılması mutlaka yapılmalıdır. Bu hususta bazı tedbirleri kısaca arz etmek isterim. Birkaç senedir bu konuda zaten bazı sempozyumlar, seminerler yapılmaktadır.

Türkiye'yi ziyaret eden heyetlere önem vermek lazımdır. Bu yavaş yavaş dikkate alınan bir husustur.

Yabancı ülkelerdeki TRT ve basın muhabirlerimizin artırılması sağlanmalıdır. Ayrıca, yabancı dil-den yayınların çok az olduğu görülmektedir. Bunlar artırılmalıdır.

Daha fazla bilim adamı, sanatkâr davet etmeliyiz. Ülkemizde daha fazla festivaller, kongreler tertip etmeliyiz. Üniversitelerimizin de dışarı ile temas imkânlarını artırmalıyız.

Dışardaki Türk vatandaşlarımızın teşkilatlandırılması çok yerinde olacaktır. Bunun isabetini Amerika'daki federasyonda görüyoruz ve hakikaten bilhassa bu sene daha çok başarılı olduklarını fark etmişsinizdir.

Ayrıca hepiniz dikkat etmişsinizdir; insan hakları ile ilgili olarak sık sık protesto mektupları gelmektedir. Aynı şekilde bunu biz de yapmalıyız. Mesela Türkiye çapında büyük bir kampanya ile Bulgaristan'daki Türk soydaşlarına yapılan haksızlıkları dünyaya duyurmalıyız.

Ayrıca, parlamenterlerimizin de temaslarına önem vermeliyiz. Parlamenterlerimizin sık sık yurt dışına çıkmaları sağlanmalı, bilhassa dışardaki parlamenterlerle ve hatta halkla ilişkileri artırılmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, biliyorsunuz bugün tanıtma ve halkla ilişkiler 20 nci yüzyılın âdeta ismini taşımaktadır. 20 nci yüzyıla «Tanıtma ve halkla ilişkiler yüzyılı» ismi verilmiştir. Dünya kamuoyu için basitleştirilmiş ve tokerrür halinde mütemadiyen verilen bilgilerin çok büyük faydası vardır.

Sürekli ve süreli imajlar yaratılmalıdır ve sürekli imajımızı da iyi etüt etmemiz lazımdır. Kamuoyunun günlük zikzakları vardır, bunları da dikkatle takip etmek gerekir.

Değerli arkadaşlarım, hiç bilmeyenler üzerinde bunların alanına da tohum ekmek mümkündür.

Millî tarih ve kültürümüzün tanıtılması ve arşiv belgelerinin korunması ve değerlendirilmesi için elden gelen bütün imkânların seferber edilerek gerekenin yapılması fikrine tamamen katılmaktayız. Kendim siyasi ve diplomatik tarih hocası olarak Türk arşivlerinin önemini çok iyi bilmekteyim ve bu Türk arşivlerinin henüz tamamen tasnif dahi edilmediğini ve ancak yirmide birinin değerlendirilmesinin yapıldığını da üzülerek ifade etmek isterim.

1984 yılının Aralık ayında Fransa'da Türk tarihi ile ilgili çok önemli bir eser yayınlandı. Popüler şekilde yayınlanmış ve zannedirim on bin kadar basılmış olan bu kitabın ismi «Histoire Des Turess» yani,

«Türklerin Tarihi» ismini taşımaktadır. Jean Roux adlı yazar Türk Tarihini başlangıcından günümüze kadar getirmektedir; Türklerin birçok karakteristiği ve niteliği; mertlik, cesaret, idarecilik gibi vasıflarımız arasında, arşivciliğimizi de belirtmektedir ki, benim çok dikkatimi çekti, ilk defa böyle bir ifadeye rastlıyorum; fakat bu doğru. Bundan 15 sene kadar evvel, İsrail'deki milletlerarası bir konferansa gittiğim zaman, orada Birinci Dünya Harbi sırasında çekilirken kurtaramadığımız Osmanlı Arşivlerinden, Tel-Aviv Üniversitesinde, nasıl yararlandıklarını gördüm. Hakikaten arşivciliğimiz, Türk arşivciliği çok gelişmiş bir sanat halindedir; ama dediğim gibi, bunları henüz tasnif dahi edemedik, değerlendiremedik.

Bu bakımdan, fonun kuruluşundaki amaçlardan bir tanesi olarak, bu işin modern bir hale sokulmasını görüyoruz. Gerekçede, «Öncelikle Osmanlı arşivinin bina, her türlü araç-gereç gibi modern arşivcilik imkânlarına kavuşturulması suretiyle değerlendirilmesi, tamamının mikrofilme alınarak bilgisayara verilmesi, elde edilen bilgi ve belgelerin tasnif ve sınıflandırılmasının yapılarak, bunların basını ve dağıtımını» ifadesini çok yerinde bulmaktayız.

Değerli arkadaşlarım, tanıtmanın bugün bir sanat olduğunu belirtiyorum. Tanıtma bir meslektir; bunu bir an evvel millî bir stratejiye de sokmak lazımdır. Millî bir tanıtma stratejisi gereklidir. Çünkü, Türkiye'de şimdiye kadar yapılan hareketlerin parça buçuk olduğu maalesef görülmektedir. Bunu, bir millî tanıtma stratejisi kabulü ile yapmamız gerekmektedir.

İçte ve dışta tanıtmayı koordine edecek bir örgütün bulunmadığını görüyoruz, inşallah bu tanıtma fonu bu örgütü sağlar.

Ülkemizde tanıtma ifo görevli kamu örgütlerinin kendi aralarında ve özel kurumların kendi aralarında iletişim, koordinasyon ve korporasyonları yok; işbirlikleri yok. Bunları yapmaları mutlaka gerekli.

Şu ana kadar, yani bu kanun gelinceye kadar devlet olarak tanıtıma pek önem verilmemişti; bu önemin verildiğini memnunlukla görüyoruz.

Diğer bir husus, hemen hemen her alanımızda olduğu gibi, maalesef, bir kavram kargaşası da var. Bunu da düzeltmekte yarar var.

Tanıtma hususunda eğitimin yetersiz olduğu da görülüyor. Turizm dışında, yayınlar yetersizdir.

Şimdi bu genel bilgilerden sonra, Kanun tasarısında önemli olarak gördüğümüz bir aksaklığı belirtmekto büyük yarar var.

Değerli arkadaşlarım, kanun tasarısıyla bir fon kuruluyor, bu fonda toplanacak paraların Sayın Başbakan tarafından kullanılması öngörülmüyor ve denetim için de 3 kişilik bir denetim heyeti kuruluyor. Biz bunu uygun bulmuyoruz. Şöyle ki: Bütçe imkânları dışına çıkılması, Sayın Başbakana âdeta denetimsiz, sınırsız bir imkânın verilmesi bizi endişeye sevk etmektedir.

Bilirsiniz, Meşrutiyeto kadar her hizmete bir vâridat tahsis edilirdi; yani tek bir bütçe yoktu. Meşrutiyetten sonra Türk Devletinde tek bir bütçe, yani devletin bütün harcamalarının ve bütün gelirlerinin içinde toplandığı bir genel bütçe vardır. Bu esas gelmiş ve Muhasebe Umumiye Kanunu yapılmıştır.

Daha sonra bu esas, Anayasamıza da geçmiş bulunmaktadır. Bugün Anayasamızın 160 inci maddesinde Sayıştay ve 161 inci maddesinde genel ve katma bütçeler yer almış bulunmaktadır. Biliyoruz, katma bütçeler var; fakat katma bütçeler de genel bütçeye bağlıdır. Devlet faaliyetlerinin parlamentoca kontrolü büyük ölçüde bütçenin kontrolü ile mülkiyettir. Bu sebeple devlet harcamalarının ve gelirlerinin tamamı bütçede bulunmalıdır. Aksi takdirde Büyük Millet Meclisinin denetimi eksik kalır.

Anayasamızda iki denetim organının mevcut olduğunu biliyoruz; birisi Sayıştay, diğeri Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruludur. Hepimiz biliyoruz, devlet harcamaları Sayıştayca, kamu iktisadi kuruluşlarının harcamaları ise Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Elimizdeki tasarıda bir üçüncü denetleme organı görülmüyor; bu denetim üç kişiden kurulu bir organ tarafından yapılmaktadır ve bu Organ Büyük Millet Meclisine karşı bir hesap verme, yani Büyük Millet Meclisinin bu organa bir denetimi gibi gözükmektedir. Kanaatimizce bu da Anayasaya aykırıdır. Bu mahzur giderilmelidir.

Hepinizi saygıyla selamlar, teşekkür ederim. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yılmaz Altuğ.

ANAP Grubu adına Sayın İsmail Dayı; buyurun.

ANAP GRUBU ADINA İSMAİL DAYI (Balıkesir) — Sayın Başkan, yüce Meclisin Saygıdeğer üyeleri; huzurlarınıza 342 sıra sayılı Tanıtma Fonu Teşkilî Hakkındaki Kanun Tasarısı ile ilgili Ana-

vatan Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere gelmiş bulunuyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunarım.

Biraz evvel konuşan Milliyetçi Demokrasi Partisinin Grup Sözcüsü Sayın Altuğ'un bazı görüşlerinin komisyon veya hükümetçe cevaplandırılacağını düşünerek, kendilerine bu konuda bilgi arz etmeyeceğim. Ben tasarının geneli üzerinde bilgi sunmak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bildiği gibi tanıtma günümüzde içte ve dışta en geniş manada ve bütün değerleriyle kalıcı ve doğru belgelerle yapıldığı gibi, sahife bilgi ve belgelerle de başkaca milletlerin hayatına tesir edecek bir şekilde gittikçe büyüyerek devam etmektedir.

Milletler var olduğundan bu yana gerek kendi vatandaşlarına, gerekse başka milletlere dost veya düşman olsun kendini tanıtmak ihtiyacını duymuşlardır. Bu maksatla muhtelif kuruluşlar teşkil edilmiş ve bu kuruluşların emrine geniş imkânlar verilmiştir. Bugüne kadar ülkemiz elindeki imkânlardan azami derecede yararlanma yollarına gitmişse de, maalesef birçok güçlüklerle karşılaşmıştır. Şüphesiz bu güçlüklerin en başta geleni mali imkânsızlıktır.

Enformasyon karşılığı kullanılan tanıtma, bugün artık milletlerin baş meşgalesi olmuş dersenek yanlış söylemiş olmayız. Bu yolda baş döndürücü imkânlar ortaya konmakta ve büyük paralar sarf edilmektedir. Şüphesiz mesele sadece mali kaynak meselesi değil, bunu en iyi bir şekilde kullanacak insan unsurundan da önde gelmektedir. Aslında tanıtmanın ilk şartı kendini iyi tanımadır. Böylece kendini iyi tanıyan ve bu konuda iyi yetişmiş elemanlarla konuyu milletlerarası platforma aktarmak için de onları gerekli bilgilerle ve imkânlarla teçhiz ederek, milletimizin propagandasını, tanıtmasını yapmak; yıkıcı ve bölücü tesirlerden, yayınlardan korumak için bugüne kadar eldeki imkânlar zorlanılarak kullanılmasına rağmen maalesef yetersizliğini hepimiz kabul ediyoruz.

İşte bu kanun tasarısı tasviplerimizle kanunlaşır- sa, bu yolda yeni ve geniş imkânlar getirmiş olacaktır. Tanıtmayı en geniş manada kullanacağız. Öncelikle iyi bir strateji tespiti yapıp devamlı değişen şartlar ve hedefo yönelik programlar oluşturmak, bu maksatla yeni elemanlar yetiştirmek, mevcutlardan en iyi bir şekilde istifade ederek çalışmak gerekiyor.

Sayın milletvekilleri, dünyaya sunulacak belge, film, hizmet ve başkaca yollar için elimizin altında çağımızın gerçeklerine uygun, hemen devreye sokulabilecek sistemlere ihtiyaç vardır. Bu maksatla başta Osmanlı arşivleri olmak üzere mevcut arşivlerimizi tasnif etmek, mikrofilme almak, fişlemek ve özet çıkarmak gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım, yüce Türk Milletinin tarihten düşmanı çok olmuştur. Bu, bir manada da onun yüceliğinden, başkalarının hayatında önemli rol oynamaya yeteneğinden gelmektedir. Geçmişte olduğu gibi, dünyanın vazgeçemeyeceği ve ihmal edemeyeceği bir milletin fertleri olmak, bir bakıma bizleri bahtiyar kılmaktadır. İşte bunun gerekleri de şüphesiz yerine getirilmelidir. Varlığımızı devam ettirebilmek, yeni yeni hamleler yapabilmek, yurt içinde ve dışında kendimizi en iyi bir şekilde tanıtmak görevi, bugüne kadar yaptığımız çok üstünde bir hizmet beklemektedir. Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Dışişleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve başkaca kuruluşların gayretlerine büyük ölçüde insan unsuru ve malî destek bulmak zorundayız.

Aziz arkadaşlarım, bu kanun tasarısının en önemli yanlarından biri de, arşivlerimizin tasnifi, değerlendirilmesi imkânlarını getirmesidir. Hükümetimiz geçen ay, yani 1985 Mayıs'ında İstanbul'da Osmanlı arşivleriyle ilgili bir sempozyum yapmıştır. Bildiğiniz gibi, Osmanlı arşivlerinde 150-200 milyon civarında belge bulunmaktadır. Arşivlerimiz maalesef geçmişte yeterince değerlendirilmemiş, bir kısmı ilgisizlikten çürümüş, hatta kilo hesabı yurt dışına satılanlar dahi olmuştur. Bulgaristan'a kilo hesabı satılan arşiv belgelerimizden bugün Sofya'da bir kütüphane oluşmuştur ve Bulgaristan'ın bu belgeler üzerine yayın yaptığını da size arz etmek isterim. Rahmetli Tarihçi İbrahim Hakkı Konyalı'nın neşriyatından anlaşıldığına göre, bu belgelerin bir kısmı İstanbul Sirkeci Garında fark edilip, bazıları alınabilmiş; fakat bir kısmı yüklenen trenle maalesef gitmiştir.

Osmanlı arşivleri başlıbaşına bir servettir, onur kaynağıdır. Bugüne kadar çok azı tasnif edilip, ilgililerin istifadesine sunulan arşivlerimizi bu tempo ile 50 senede, 100 senede tasnif etmemiz mümkün değildir. Başbakanlık Arşiv Dairesinin olindeki uzman kadro, malî imkânlar çok yetersizdir. Bu tasarı kanunlaşırsa elde edilecek gelirlerden yüzde 50'ye yakın bir kısmı arşivler için ayrılacaktır. Kurula-

cak bu fondan elde edilecek gelirlerin bir kısmı, yüzde 20'si Başbakanın emrine gerektiğinde özel kullanılmak üzere tahsis edilmiş olup, diğer kısmı kanunda arz edildiği şekilde kullanılacaktır.

Arşivlerimiz bugün cami depolarında, medrese köşelerinde, şurada burada âdeta çürümeye terk edilmiştir. Bunların korunup tasnifi için yepyeni bir proje geliştirilip, evvela bina meselesi halledilmelidir.

Değerli milletvekilleri, arşivlerimizin önemi bu kısa konuşmada anlatılmayacak kadar büyüktür. Sizlere birkaç misal arz edeyim : Osmanlı döneminin son yıllarında yoğunlaşan Türk düşmanlığı bütün İslam dünyasını aleyhimize çevirmişti. Hatta hatırladığım kadarıyla İsrail'in kuruluşu için, İsrail'in bugün işgal ettiği toprakları dahi siz verdiniz diye bütün İslam âlemi aleyhimize çalışıyordu. Halbuki İsrail'in elde ettiği toprakların Osmanlıların oradaki hakimiyetinin, kalkmasından sonra satıldığı, bizim Osmanlı arşivlerimizde mevcut belgelerde vardı. Bilhassa Batının; Anglosakson milletlerin tesiriyle aleyhimize dönen İslam âlemi, ancak bugün İsrail'in işgal ettiği toprakların bizim zamanımızda değil, kendi ellerine geçtikten sonra satıldığını yeni yeni öğrenmişler ve bugün İslam âleminin liderleri, hatta Filistin Kurtuluş Örgütünün başkanının, «sevinerek işittim ve dinledim ki bu yerleri siz muhafaza etmişsiniz, fakat biz sizden sonra muhafaza edememişiz» diye beyanatlarına yeni şahit oluyoruz.

Aynı şekilde şimali Afrika'daki bugünkü devletler, kendilerinin bütün tarih boyunca diğer İslam ülkeleri gibi sömürdüklerini iddia etmişlerdir. Batının tesiriyle olan bu iddialara karşı en büyük belge, bizim arşivlerimizdir.

Size Kıbrıs Harekâtında şerefli ordumuzun ve değerli idarecilerimizin zaferinin arşivlerimiz sayesinde belgelendiğini de arz etmek isterim. Bir yeri sadece almak gerekmiyor, tapu kayıtlarıyla da o yerin geçmişte ve yüzyıllardan beri sizin olduğunu belgelemek gerekiyor. İşte Kıbrıs Barış Harekâtı öncesi ve günümüzde Kıbrıs'taki eskiden yerleştirilen Türk boylarının, köylerin tapu kayıtlarının belgeleri, İstanbul'daki Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğünde yapılan çalışmalarla çıkarılmış ve hâlâ bu çalışma devam etmektedir.

Bu konuda bir hayli bilgi vermek mümkündür. Bildiğiniz gibi Osmanlı topraklarından 27 kadar devlet teşekkül etmiştir. Bir bakıma şunu söylemek mümkündür : Yalnız Ortadoğunun değil, geçmiş asırların tarihini Osmanlı Devleti ve Türkler olmadan, onların

belgelerine sahip olmadan yazmak mümkün değildir. Bugün milletler kendilerine tarih yazma yolunda gayret içindedirler. Biz ise, asırlardır elimizde büyük hazine olan bu arşivleri, maalesef bugüne kadar yeterince kullanamamış, devreye sokamamışızdır. Yakın yıllara kadar; bilhassa İngiltere'de «tıpkı basım» yapan bazı müesseseler, Türk arşivlerindeki belgelerin foto filmini alıp dünyaya olduğu gibi, bize de satmışlardır. İşte kısaca ve daha pek çok bilgilerle arz etmek istediğim arşivlerimizin zenginliği başlı başına büyük servettir, onur kaynağıdır. Dünya haritasını geçmişte çizen Türk Milletinin dünya tarihine vurmuş olduğu damganın en açık belgesidir. Bu bakımdan bunların en kısa zamanda yeni, zedelenmeyecek binalara kavuşturulması; uzman kadroların yetiştirilmesi ve bunların günümüz şartları içinde tasnif edilerek, özet çıkarılarak, fişlenerek ve icabında hemen devreye sokulması gerekmektedir.

Günümüzün aktüel konusu olan Ermeni soykırımı iddiasının da kesinlikle varit olmadığı yine Osmanlı arşivlerinden, yeni yeni çıkan bazı eserlerle belgelenebilir. Dünya bir yerde söze değil, belgeye itimat etmektedir. Bu da tabiidir. İşte bu tasarı kanunlaşır, bir taraftan kendi tanıtımımızı, propagandamızı her türlü vasıtayla; gerek yayın, film, hizmet değerlendirme vesair vasıtalarla yapacağız, diğer taraftan da arşiv belgelerini değerlendirerek, dünyaya kendimizi yeniden tanıtmaya imkânını bulacağız. Var olmanın, ayakta durmanın, millet olarak devam etmenin başkaca yolu yoktur.

BAŞKAN — Sayın Dayı, toparlar mısınız; süreniz bir hayli geçti efendim.

ISMAIL DAYI (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Görüşülmekte olan tasarayı tasviplerinizle eğer kanunlaştırırsak, bu konularda bugünkünün çok üstünde imkânlar kavuşmuş olacaktır.

Bu vesile ile Anavatan Partisi Grubu adına hepinizi saygılarıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dayı.

Halkçı Parti Grubu adına Sayın Ömer Kuşhan; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; alınan özel bir kararla bugünkü gündemimizde bulunan boşluğu doldurmak suretiyle çıkarılmak istenen Tanıtma Fonu Teşkilî Hakkında Ka-

nun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu hakkında grubumun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Anavatan Partisi Grubu adına konuşan arkadaşımın ifade ettiği şeylere katılmamak mümkün değildir. Sayın Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına konuşan hocamın da ifade ettiği şeylere katılmamak mümkün değildir. Elbetteki millî varlıklarımızı korumak, elbetteki onları değerlendirmek, elbetteki onları tarihin akışı içerisinde yok olmaktan, kaybolmaktan korumak, kollamak ve hizmete sunmak, yarımların dâimî tanınması için lüzumlu malzeme olarak arşivlerde muhafaza etmek, çağdaş arşivcilik anlayışı içerisinde bunları tasnif etmek, düzenlemek hatta bunları araştırıp bunlardan kitaplar hazırlamak, eserleri yarımlara intikal ettirmek çok güzel ve gerekli şeylerdir. Biz Halkçı Parti Grubu olarak kesinlikle bunun yanındayız ve gerekli olduğuna inanıyor ve onu savunuyoruz, ama, biz bir şeye karşıyız sayın milletvekilleri; fon zihniyetine, fon düşüncesine karşıyız. Başından beri, sayın hükümetin kurulduğu günden bugüne kadar devamlı surette çeşitli konuları vesile etmek suretiyle bütçeden bölümler ayırmak suretiyle fonlar teşekkül ettirmek ve o fonları özel hizmetlere özel talimatlarla kullanma yetkilerini verme eğilimine karşıyız. Dün karşıydık, bugün de karşıyız, yarın da karşı olacağız.

Bugün görüşülmekte olan tasarı kanunlaşacak. Çünkü, bugüne kadarki örnekler göstermiştir ki, bu kararla gelen grubun önüne geçmek, bugünkü aritmetik yapı içerisinde parlamentoda mümkün değildir. Yalnız sayın milletvekilleri, her kaldırdığımız parmanın yarımlarda bize ne getireceğini, hangi boyutlarda vebal getireceğini çok iyi hesap etmek mecburiyetindeyiz.

Şimdi ne yapıyoruz? Millî Piyango gelirlerinin yüzde 10'unu ayıracağız, müşterek bahis ve benzeri oyunların gelirlerinin yüzde 5'ini ayıracağız, Başbakanlık bütçesinden belirli bir miktarı ayıracağız ve bundan bir fon teşekkül ettireceğiz ve bu fonun kullanılma yetkisini Başbakan ve yanına alacağı Maliye Bakanına ve bir de kamu görevlisine vereceğiz ve kanunun ifade tarzını şöyle bir değerlendirdiğinizde göreceksiniz ki, yetki tamamen Başbakanda toplanacak. Elbetteki bir Başbakanı, meseleye reel yaklaşmayacaktır, hüsnüniyetsiz yaklaşacaktır şeklinde suçlamak mümkün değildir. Galiba ayrıldığımız bir prensip noktası da budur. Her şeye müspet bakmak yerine bazılarına menfi, hatta eksoriyetine menfi açıdan bakmak

ve tekbirleri, kararları ona göre almak, sonuç güzel gelirse bundan mutlu olmak veya güzel netice istihsal etmektir esas olan, Bunda da aynı havayı görüyoruz.

Bu fonlar teşekkül edecektir. Türkiye'de Millî Piyangonun yıllık gelirinin kaç milyar veya kaç yüz milyar lira olduğunu hepimiz biliyoruz. Çaresiz insanlar ülkesi haline gelen, şans oyunlarından başka sığınacak yeri olmayan insanların yaşadığı ülke haline gelen Türkiye'de müşterek bahislerin son zamanlarda ne kadar büyük boyutlarda gelir getirdiğini ve insanların bu işe ne kadar büyük paralar yatırdığını tetkik edince görmemek mümkün değildir.

Dolayısıyla, bu fonlardan ayrılan paraları biz toparlayacağız ve toparladığımız bu paralarla arşivlerimizi değerlendireceğiz, prezantasyonumuzu sağlayacağız, tarihimizi dünya milletlerine tanıttığımız veya bu konuda araştırma yapacak kimselere imkân sağlayacağız. Yani, tarihimizi daha reel ölçülerde, daha basit şekilde öğretiler diye, onlara tanzim edilmiş arşivler sunacağız düşüncesinden yaklaşıp, bu fonları doğrudan doğruya küçük bir heyetin emrine vermek prensibine karşıyız. Bugün için buna mani olmak mümkün değildir, kanun çıkacaktır; ama şu çok iyi bilinmelidir ki, teşekkül ettirilmiş olan fonlarda birikmiş olan devlet gelirlerinde tüyü bitmemiş yetimlerin hakkının hesapları yarınlarda mutlaka sorulacaktır.

Bugün, iyi niyetle yaklaşmak suretiyle, «iyi niyetle kullanılacaktır» ifadesi her zaman gündeme getirilmektedir. Elbette aslolan iyi niyettir; ama yasalar bir noktada kötü niyete kapı açmamak için de çıkarılan belgelerdir veya bu imkânı sağlayan belgelerdir. O bakımdan teşriî görev ifa eden kimseler, meseleye bu açıdan yaklaşmak mecburiyetindedir.

Bu fona da, bundan evvel teşekkül eden fonlara karşı olduğumuz gibi karşıyız; izah ettiğim nedenle karşıyız. Yoksa Türk arşivlerinin tanzim edilmesini istemediğimizden, tarihimizin alabildiğine gün ışığına çıkmasını istemediğimizden, değerli Anavatan Partili milletvekili arkadaşımızın ifade ettiği şekilde, arşivlerimizdeki malzemelerin Bulgaristan'a veya dünyanın bir başka memleketine kaçırılmasını önlemek istemediğimizden değil, bütün bunların yanında fonların kurulmasına karşı olduğumuzdan karşıyız.

Değerli milletvekilleri, diğer taraftan bir şeyi daha vurgulamak istiyoruz. Türk Devleti büyüktür. Türk Devleti istediği her şeyi yapmaya muktedirdir ve hiçbir şey onun iktidarı dışında değildir. Bugüne

kadar, Sayın Başbakan veya hükümetler kurmak istediler de bunun için para mı bulamadılar; onun için mi arşivlerimiz bugün bu haldedir?

Sayın milletvekilleri, konu bu değildir. Konuya yine pembe gözlükle yanaşıyoruz. Yine realite gözümüzün önünden uzak. Türkiye'de, bugün arşivleri alabildiğine değerlendirebilecek bir kadronun teşekkül ettirilmesi lazım. Bu kadro, yetişmiş eleman olarak Türkiye'de dağılmış vaziyette vardır; ama bunları içtima etmedikten ve bunları koordine etmedikten ve bir teşkilat olarak bir araya getirmedikten sonra, bunlardan istifade etmek mümkün değildir.

Siz, şimdi geliştirdiğiniz bu Kanunla bir fon teşekkül ettireceksiniz; ama yarınlarda ömrümüz olursa göreceğiz ki, bu fonlar değil, kurulması gereken örgütler bu işi yapar, fonlar ancak onlara destek olur.

Ben arzu ederdim ki, partim arzu ederdi ki, bu getirilmiş olan kanun, yalnız fon teşekkülünü sağlayacak bir mahiyette değil, bu fonun hangi maksatla kullanılacağını çok açık şekilde tadat eden ve dolayısıyla bu maksadı gerçekleştirecek olan teşkilatı da kuran kanunu beraberinde getirmiş olsaydı. İşte o zaman biraz inandırıcı olurdu, işte o zaman bugüne kadar ifade ettiğimiz şekilde yine bütçenin bir bölümü perdenin arkasına alınıp, onun bunun kontrolünden veya Meclisin kontrolünden kaçmak suretiyle istediği ve istendiği şekilde kullanıma endişesini burada ifade etmek mecburiyetinde kalmamış olur ve dolayısıyla o durumdan biz de mutlu olurduk; ama ne yapalım ki, bugüne kadarki çalışmalar ve bundan sonrakiler de öyle gidecek. Bunlar hep devamlı surette gelecek ve biz üzülerek de olsa tenkid edeceğiz; ama sonuç öyle zannediyorum ki, herhalde bugünkü iktidarın dışında Halkçı Parti iktidara geldiğinde, halkçı iktidarda çözülecektir.

Teşekkür ediyorum. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN --- Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Efendim, açık oylama bitmiştir; kupaşar kaldırılınsın.

(Oyların ayrımına başlandı)

BAŞKAN --- Efendim, Sayın Yılmaz Altuğ, Sayın İsmail Dayı, Sayın Kuşhan grupları adına konuştular.

Sayın Tümkân Arıkan, Sayın Tayyar Sadıktar, Sayın Kâmrân İnan ve Sayın Ferit Melen, şahısları adına kayıtlarını yaptırmış vaziyette. İçtüzüğe göre,

ancak 2 kişiye söz verebileceğiz. Eğer komisyon ve hükümet araya girmezse müzakereler bu şekilde cereyan edecektir.

FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, 1 inci maddede söz istiyorum.

TURAN BA'YEZİT (Kahramanmaraş) — Yazılıyor mu Sayın Başkanım. Yazılıyorsa, ben de 2 nci maddede söz istiyorum.

BAŞKAN — Pekî efendim.

Sayın Türkân Arıkan, buyurun efendim.

Sayın Arıkan, bir noktayı tasrih edeyim evvela. Tümü üzerinde konuşan arkadaşlar çok kapsamlı konuştular. Esas itibarıyla süreleri 20 dakikaydı; fakat tabii menafîl umumiye için, Genel Kurulun menfaati için bu şekilde konuşmaları iyi oldu. Sizin süreniz 10 dakikadır efendim; ama size de tabii lazım gelen hoşgörüyü göstereceğiz hiç şüphesiz.

Buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının temel amacında, sanıyorum ki Yüce Meclisin içinde bulunan herkes hemfikirdir. Ben de kişisel olarak bu temel amaçla hemfikirim. Gerçekten Türkiye'nin yurt dışında tanıtılması bugüne kadar çok eksik kalmıştır, hatta çok gerilerde kalmıştır. Ancak, getirilen yasanın demokrasimiz ve hukuk devleti açısından birtakım sakıncalarını görüyorum. Bunları yüce Meclise sunmak istiyorum.

Bir kere, çok büyük tutarlarda bazı kaynaklar, bütçe dışına çekilerek «Fonlar» adı altında tek bir kişinin onayına ve denetimine bırakılmaktadır. Aslında giderek de artacaktır bu fonlar. Bakınız nasıl : Halihazırda bugün 1985 Yılı Bütçesine göre Millî Piyangonun geliri yaklaşık 55 milyardır. Bundan yüzde 10 alınacağına göre 5,5 milyar lira yapar. Spor Toto ve at yarışları, tahmini ortalama 50 milyar; birincisinden yüzde 10 alındığına göre ikincisinden de yüzde 5 alınacağından 2,5 milyar lira da bu yapıyor. Bazı maddelerde yeni getirilecek birtakım müşterek bahisler var. Demek ki, Lotto'da kapıda, kapıda. Tahmin edilen miktar 70 milyar ve alınacak miktar yüzde 10 olsa yaklaşık 7 milyar lira yapar. Ayrıca, yasanın içinde yer alan 3 üçü maddenin (d) fıkrasında; bugüne kadar çıkarılmış olan fonlardan sınırı belli olmayan miktarlardan bu fona aktarılacağı belirleniyor. Bunun sınırını bilemediğim için ne kadar miktara ulaşacağını şimdiden

söyleyemiyorum. Ancak, şu hesapla dahi, en az 15 - 20 milyar ve yıllar itibarıyla giderek yükselecek miktarlar tek bir kişinin emrine verilmiş oluyor.

Sayın milletvekilleri, Bütçe Komisyonunda bu soruları, bu görüşleri belirttiğimiz zaman Sayın Devlet Bakanımız; «Bir kişiye inanmak zorundayız» dediler. Demokrasi rejimi tek adam yönetimi değildir. Demokrasi rejimi hesap verme ve denetim rejimidir sayın milletvekilleri. Nitekim, Anayasanın 10 uncu maddesi de «Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz» demektir. Biz, bu kanunla bir tek kişiye birtakım hakları tanımış oluyoruz.

Bu tasarı ile üstelik Meclis denetiminden de kaçılmak istenmektedir. Nitekim, denetimde getirilen, Başbakanın belirleyeceği 1 kişi, Maliye Bakanlığında 1 kişi ve Sayıştaydan 1 kişi şeklinde olmaktadır. Halbuki, bizim denetim sistemimizde Sayıştay denetimi vardır, Yüksek Denetleme Kurulu vardır, bir de Cumhurbaşkanımızın gerekli gördüğü hallerde Devlet Denetleme Kurulu vardır. Sayıştay denetimi ve Yüksek Denetleme Kurulunun denetimleri Meclise gelir, Meclisin denetiminden geçer. Bu konuyu da Sayın bakanımıza sorduk, eğer getirildiği haliyle geçerse, Devlet Denetleme Kurulunun dahi denetimine tabi olmayacaktır bu fonlar.

Sayın milletvekilleri, bu kadar yüksek meblağların tek 1 kişinin emrine denetimsiz verilmesi birtakım sakıncalar getirecektir. Belki de gereksiz yere Başbakanın kendisini, yakınlarını, danışmanlarını, bürokratlarını ve hatta partisini şaibe altına sokabilir. Neden buna gerek görüyoruz, denetimden niçin kaçıyoruz? Heride kamuoyunda şu gibi soruların söylenmeyeceğini nasıl garanti edebiliriz : Acaba bu tanıtma işlemleri hangi kuruluşlara yaptırıldı, bu kuruluşların kimlerle ilişkileri var; acaba bu fondan (Denetim olmadığına göre) seçim propagandası için veya şahsi propaganda için kullanılmış mıdır; acaba bu fondan özel gezilerde sarf edilmiş midir?

Ben Sayın Başbakanımıza sonsuz güven besliyorum; ama denetimsiz yapılan harcamalar konusunda bu soruları önlemeniz mümkün değildir.

Sayın milletvekilleri, tanıtma sadece Osmanlı arşivinden ibaret değildir. Ülkemizde Dışişleri Bakanlığı tanıtma yapar, Turizm Bakanlığı tanıtma yapar, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü tanıtma yapar ve tanıtmanın yöntemleri ve araçları da farklıdır. Nitekim, Türkiye'de yapılmış olan bir küçük araştırma var; Amerika'da lobiler yoluyla nasıl etkili olduğunu gösteriyor. Sanıyorum önümüzdeki günlerde

kitap halinde yayınlanacak. Bu tanıtımda para gerekiyor, eleman gerekiyor, yer gerekiyor, bina gerekiyor, ayrıca televizyon, gazete, dergi ve dernekler yoluyla diğer toplumlara etkilemek gerekiyor. Söylemek istediğim mesele sadece arşiv meselesi değildir.

Getirilen yasada, Osmanlı arşivini araştırmak ön planda tutuluyor. Buna kesinlikle karşı değiliz; ama o Osmanlı arşivi ki, en küçük bir noktayı dahi ne kayıt dışında tutmuştur, ne de denetim dışında tutmuştur. Geçenlerde izlediğimiz bir televizyon programında bir küçük, sırmayla işlenmiş resim vardı. Merak ettim sordum, o resim Osmanlı hanedanlarından birisinin kızına bağışladığı bir yerle ilgili kayıt imiş. Osmanlı 600 sene belki bu kadar sıkı kayıt tuttuğu, denetime açık olduğu için yaşamıştır.

Hani biz bürokrasiyi azaltacaktık? Niçin bürokrasiyi azaltacak önlemleri getirmiyoruz da, tamamen fonlarla tek bir kişinin emrine bu kadar büyük meblağları veriyoruz?

Yasada sakıncalı gördüğüm bir diğer husus da şudur : 6 ve 7 nci maddelerde 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanuna atıf yapılıyor. Bu hukuk sistematüğini aktüst edecek bir uygulama. Son günlerde buna benzer uygulamalar getirilmeye başlandı.

Sayın milletvekilleri, bundan 10 ay önce, geçen sene Mayıs ayında Başbakanlığa sevk edilmiş bir yasa tasarısı var, Millî Piyango Kanun tasarısıyla ilgili. Neden o yasa tasarısını getirmiyoruz da, tanıtma fonuyla ilgili bir yasanın içine 2 maddeyi sokuşturuyoruz? Neden hukuk sistematüğüne dikkat etmiyoruz?

Sayın milletvekilleri, yasanın temel amacına aykırı görüştü olmadığımı peşinen belirttim. Ancak, gerek denetim mekanizması bakımından, gerek tek bir kişiye bu kadar büyük fonların emanet edilmesi bakımından önemli sakıncalar görüyorum. Demokrasimizin geleceği açısından bunu gerçekten çok sakıncalı buluyorum.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

10. — *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığında Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 347) (Devam)*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, yapılan 2 açık oylamanın sonuçlarını ilan ediyorum :

Birincisi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığında Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Bu kanun tasarısına 282 sayın milletvekili iştirak etmiş; 280 kabul, 2 çekimser oy kullanılmıştır.

Kanun tasarısı kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

11. — *Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 348) (Devam)*

BAŞKAN — İkinci açık oylamaya tabi olan kanun tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısıdır.

Bu kanun tasarısının oylamasına 292 sayın milletvekili iştirak etmiş; 290 kabul, 2 çekimser oy kullanılmıştır.

Bu kanun tasarısı da kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

6. — *Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) (Devam)*

BAŞKAN — Sayın Tayyar Sadıklar, buyurun. (Alkışlar)

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Sayın Başkan, yüce Meclisin çok değerli üyeleri; evet bu yasanın amaç maddesiyle aynı fikirdeyiz; ancak bu amaca ulaşmak için kullanılmak istenen yolun çok tehlikeli bir zemine Türkiye'yi itmekte olduğunu belirtmek isterim.

Bu kanunla Sayın Başbakana, tek bir imzasıyla milyarları harcamak yetkisini vermek üzereyiz. Bu kaç milyardır? 1 milyar mıdır, 5 milyar mıdır, 10 milyar mıdır, 500 milyar mıdır? Bunu bilmiyorsunuz ve bu yetkiyi bilmeyerek veriyorsunuz.

Böyle bir yetki ateşten gömlektir arkadaşlar. Başbakanımızı korumak hepimizin vazifesidir. Böyle bir sorumluluğu başbakana vermeyelim. Osmanlı padişahları bile buna cüret edememiştir. İşte arkadaşımız misal verdi, böyle yetkiler iyi insanları kötü edebilir, çok dikkatli davranmaya mecburuz.

Evet, amaçta müşterekiz demistik. Türk kültürünün yayılmasını, Türk arşivlerinin değerlendirilmesini ve Türkiye'nin tanıtılmasını, Türk lobisinin dünya etkâri umumiyesinde etkili olmasını hepimiz istiyoruz; ama yolu bu değil. Bunun için bir bakanlık kurmuşuz; Dışişleri Bakanlığımız. Bu bakanlığın elemanları vardır. Eğer bu konudaki tahsisatı, ödenekleri yetmiyorsa, artıralım. Tanıtma için daha başka teşkilatlar kurmuşuz. Kültür varlığımızı korumak için Kültür Bakanlığı kurmuşuz. Ödenekleri yetmiyorsa, birkaç misli artıralım arkadaşlarım. Ayrıca, gerektiğinde kültür ve arşiv hizmetlerinde kullanılmak üzere Başbakanlığın bütçesine özel bölümler koymuşuz. İşte, Başbakanlık bütçesindeki özel bölüm burada : «Devlet arşivinin muhafazası ve yönetilmesi için» milyonlar, milyarlar ayırmışız. Bu yetmiyorsa, artıralım arkadaşlar. Eğer kullanılmasında güçlük varsa, bu güçlükleri de ortadan kaldıralım; ama niçin Başbakana tek bir imza ile milyarları harcamak yetkisini veriyoruz? Biraz evvel de arz ettim, Sayın Başbakan eğer bu yetkisini sonuna kadar kullanacak olursa, çok güç durumlara düşebilir. Kullanmasa da düşecektir. O zaman muhtelif tazyikler altında kalacak ve «Niçin kullanmıyorsun; elinde şu kadar milyar var?» diyecekler. Bu kadar güç duruma düşürmeyelim Başbakanımızı.

Değerli arkadaşlarım, bu konuda yapılacak şey şu : Gelin hep beraber gerekli ödenekleri kullanacak devlet teşkilatının bölümlerine ve bakanlıklarına bunu verelim. Bunun dışında, bazan hesaba kitaba gelmeyecek konularda, devletin harcamalarını yapabilemesi için örtülü ödenek ayrılmıştır. 1050 sayılı Muhase-

bei Umumiye Kanununun 77 nci maddesinde bu şekillendirilmiştir. Buradaki miktar yetismiyorsa, bunu da artıralım. 5 kat artıralım, 10 kat artıralım, bu da rahatça kullanılan bir fondur; ancak buradaki fonların kullanılmasında yine sonradan duyulan bir ihtiyaca binaen 3 imzalı kararname usulü getirilmiştir; Başbakan, Maliye Bakanı ve yetkili bakan. Şimdi, bu fonun kullanılmasında bu 3'lü kararname usulü de terk ediliyor. Onun tehlikesi çok büyüktür arkadaşlar. Kaldığı, örtülü ödeneğinin kullanılmasında gerekirse, kültürümüzün yayılması için, gerekirse lobilerin finansmanı için istendiği kadar para ayrılabilir ve verilebilir. Böyle bir yola ihtiyaç yoktur arkadaşlar,

Şimdi, yapılacak şeyi arz ediyorum; 5 inci madde geldiği zaman bir önörge vererek de bunu tensiplorimize sunacağız. Eğer konu kaynak sorunuysa kaynağı böyle yaratalım; ama bunun devlet arşivinin değerlendirilmesiyle ilgili bölümüne bir kısmını nakledelim, diğer kısmını da örtülü ödeneye nakledelim ve bu şekilde harcansın ve böylece hem maksat yerine gelecektir, hem de çok değer vermeye mecbur olduğumuz Başbakanlık müessesesini de korumuş olacağız.

Saygılar sunarım Sayın arkadaşlarım. (HP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Cafer Tayyar Sadıklar.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evvela Tanıtma Fonu Teşkilî Hakkındaki Kanun Tasarısı dolayısıyla burada değeri fikirlerini dile getiren bütün hatiplere teşekkür ediyorum. Grup sözcülerinin ve şahsı adına konuşan değerli milletvekillerinin Türkiye'nin dış tanıtılmasının millî bir sorun olarak benimsenmesi gerektiği ve bu konuda geçmişte büyük ihmaller yapıldığı hususunda mutabık oldukları intibasını edindim. Esasen bu Kanun tasarısı da bu ihtiyacın tespitiinden doğuyor. Ancak, sayın hatiplerle mutabık olmadığımız bazı noktalar var, müsaade ederseniz o noktalarda hükümetimin görüşlerini dile getireceğim.

Sayın Milliyetçi Demokrasi Partisi Sözcüsü Yılmaz Altuğ, fonun denetimiyile ilgili düzenlemenin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürdüler. Esasen fon denetimi konusu daha sonra konuşan Sayın Türkân Arıkan'ın ve Sayın Tayyar Sadıklar'ın konuşmalarında da bol bol eleştirildi. Anayasaya aykırılık iddiasının hangi dayanaktan kaynaklandığını kestire-

miyorum, anlayamadım; ama söylemek istediğim şu : Bu denetim tarzı Türkiye'de ilk değildir, muhtelif emsalleri vardır; müsaade ederseniz kısaca sıralayacağım.

580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezinin Kuruluş Kanununun 9 uncu maddesi, bu kuruluşun hesapları ve bunlarla ilişkin işlemleri, Maliye, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarının temsilci üyelerinden kurulan 3 kişilik bir denetleme kuruluna bırakmıştır.

278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkındaki Kanunun 11 inci maddesi, bu kurumun hesaplarının incelenmesini Başbakanlıkça 2 yıl için atanacak 3 murakıptan meydana gelen bir murakıplar kuruluna bırakmıştır.

132 sayılı Türk Standartlar Enstitüsü Kuruluş Kanununun 3205 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesi, Türk Standartları Enstitüsünün hesaplarını ve bunlarla ilgili muameleleri, Başbakanlığın, Maliye ve Gümrük Bakanlığının Sanayi ve Ticaret Bakanlığının elemanlarından Başbakanlıkça görevlendirilecek birer kişiden teşekkül eden 3 kişilik bir kurula bırakmıştır.

2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Kanunu 14 üncü maddesiyle bu enstitünün hesaplarını biri İktisat diğeri Maliye Vekâletince her hesap yılı başında birer yıl için tayin edilen 2 murakıptan mürekkep bir heyet marifetiyle murakabe olunacağını öngörmüştür.

Keza 2819 sayılı Elektrik İşleri Etilt Dairesi Teşkiline Dair Kanununun 14 üncü maddesinde de İktisat ve Maliye bakanlıklarınca tayin edilecek 2 murakıptan kurulu bir heyet öngörülmüştür. Dolayısıyla getirilen denetim tarzının emsalleri vardır.

Sayın Türkân Arıkan, fon fikrine karşı olduğunu ileri sürdü. Bu hükümetimizin buraya getirdiği ilk fon teşkilini öngören kanun tasarısı değil. Biz daha önce bu Meclisten Topluluk Fonu Kanunu'nu da çıkardık. Sayın Türkân Arıkan o zaman karşı çıkmamıştı. Sayın Arıkan, bu Kanunun demokrasimizin geleceği açısından sakıncalar doğuracağını ifade etti. Ben diyorum ki, demokrasinin geleceği açısından sakıncalı olan aslında bu Kanun değil, aslında insanların kafa yapısının oturdukları yere göre değişmesidir. (ANAP sıralarından alkışlar)

ISKENDER CENAP EGE (Aydın) — Bir bakan böyle konuşmaz.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) — Hem kavga istemiyoruz diyorsunuz, hem de tahrik ediyorsunuz.

BAŞKAN — Lütfen efendim, rica ediyorum. DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Sayın Yılmaz Altuğ, «Bu Kanun gelene kadar tanıtmaya yeteri kadar önem verilmiştir» buyurdular. Bununla mutabık değiliz. Sanıyorum ki, hiçbir dönemde bu kadar çok sayıda Türk parlamenterinin dış geziler yaptığı ve Türkiye'nin tanıtılması için ellerinden geldiğince faaliyet gösterdiklerinin emsali yoktur.

MEHMET KOCABAŞ (İçel) — Hiçbir faydası yok.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın ne faydası var, şimdi göreceğim.

Gene hiçbir dönemde, yabancı parlamento heyetleri bu kadar sık Türkiye'ye gelmemişlerdir. Gene hiçbir dönemde, dünya basınında Türkiye hakkında bu kadar yoğun neşriyat yapılmamıştır. Hiçbir başbakan, bizim Başbakanımız kadar dış tanıtma amacına yönelik dış gezi yapmamıştır.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Başbakanın görevi tanıtmak.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Sadıklar, ben sizin sözünüzü kesmedim, siz de müsaade edin.

Bakın bunların nerede faydasını gördük. Avrupa Konseyine parlamenterlerimizin yeniden kabulü için oylama yapıyordu. Hiç kimse kabul edileceğimize ihtimal bile vermiyordu; ama gördünüz, konseyin oylarıyla konseye geri döndük. Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde Ermenilerle ilgili bir karar tasarısı vardı. Herkes kesinleşeceğine kesin gözüyle bakıyordu; ama karar geçmedi. Dolayısıyla bunların faydası var sayın milletvekilleri; ama bunları yeteri kadar yaptığımızı söyleyemeyiz, yeterli şekilde yaptığımızı söyleyemeyiz ve esasen bu Kanunu getirmemizin altında yatan sebep de budur.

Bakınız, Anavatan Partisi Grubu Sözcüsü Sayın İsmail Dayı, Osmanlı arşivlerine değindi. Müsaade ederseniz Osmanlı arşivlerinin hikâyesini size çok kısa özetlemek isterim.

SALİM EREL (Konya) — Hikâyeyi değil gerçeği dile getir Sayın Bakan.

MEHMET KOCABAŞ (İçel) — Biz fona karşıyız.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Biz bunları zaten istiyoruz Sayın Bakan, biz bunlara karşı değiliz, biz fonun kullanılmasına karşıyız.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmalıyım, rica ederim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunu söylemeden onu söyleyemem, mülksade edin, izah edeceğim Sayın Kuşhan.

BAŞKAN — Sayın Bakan, karşılıklı konuşmaya mahal vermeyelim efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Osmanlı arşivlerinde, sayın milletvekilimizin dediği gibi, 200 milyona yakın belge vardır. Osmanlı arşivlerinin Başbakanlık bünyesinde, devlet teşkilatı içinde ele alınması 1930'lara, yani 50 sene önceye rastlar. 50 sene içerisinde normal bütçe usulleriyle, normal devlet usulleriyle bu belgelerin yüzde 15'i bile tasnif edilememiştir. Sayın Sadıklar'ın önerdiği gibi, Sayın Arıkan'ın önerdiği gibi, Sayın Kuşhan'ın önerdiği gibi burada, hatta devlet bütçesinden daha fazla ödenekler ayırarak; ama aynı usullere bağlı kalarak bir düzenleme yapabiliriz; ama o zaman bu arşivlerin geri kalan yüzde 85'ini 100 senede bile tasnif edemeyiz. Bu Meclisin ve herhalde bu milletin buna tahammülü yok.

Kaybedilen süre olağanüstü bir süredir. Bu belgelerin büyük kısmı şu anda Sultan Ahmet Medresesinde yağmurun altında bekliyor. İlk defa bizim hükümetimiz zamanında bu Osmanlı arşivlerini ele alan bir sempozyum tertip ettik. Türkiye ve hatta Türkiye dışındaki bu konu ile ilgili bütün ilim adamlarını davet ettik. 3 günlük bir sempozyum yaptılar. Orada bütün tedbirler dile getirildi, ama mesele para ile bitmiyor. Osmanlı arşivleri için bütçeye 10 milyar da koysanız, 100 milyar da koysanız yine bu sorunu çözemeyiz. Çünkü arşivimiz yok. Üniversitelerimizde arşivci yetiştiren hiçbir yer yok. İlk defa biz önümüzdeki ders yılından itibaren Hacettepe Üniversitesinde Osmanlı arşivi uzmanları yetiştirecek kuruluşu kurduk ve bu da yeterli değil. Bunların çok özel yerlerde korunması gerekiyor. Bunların İstanbul'da şu anda 5 - 6 ayrı binada, eski binalarda, rutubetin altında saklıyoruz. Bir kısmını da demin dediğim gibi, açık yerlerde tutuyoruz. Bunların hepsinin usulüne uygun, teknik tarzda yapılmış binalarda korunması lazım ve bu binalar için ihaleye çıkmaya filan tahammüllümüz yok, vaktimiz yok; çünkü bu belgeler bizi bekleyemez. Bizim bunu çok olağandışı yollardan halletmemiz lazım ve bir insana güvenmemiz lazım, bu işi çabuklaştırmamız lazım. Güveneceğimiz insan Başbakan'dır. Başbakanına güvenmeyen bir devletin de bunları çözmesi mümkün değil. 85 senenin, 100 senenin ihmalden geliyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Başbakanlık kaç yıl devam edecek?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şahsa çıkarılmamıştır bu Kanun, Sayın Turgut Özal için çıkarılmamıştır, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Başbakanına çıkarılmıştır. Yarın gelen başbakan da aynı yetkileri haizdir; ama Başbakanımıza güvenemeysek biz Osmanlı arşivlerini hiçbir zaman ele alamayız.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Bütçeye de güvenmiyorsunuz o zaman Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Milletvekili, söyledim, bütçe usulleri içinde bunu halledemeyiz, mümkün değil, olağandışı yollar bulmamız lazım.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — O zaman bütçeyi kaldıralım, fonlarla idare edelim Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Fon fikrinin altında yatan da bu. Eğer bütçe usulleri içerisinde biz bunu halledebilemeyi imkân dahilinde görseydik size fon teklifiyle gelmezdik. Hatta fon da yeterli değil diyoruz. Çok daha özel birtakım yollar bulmamız lazım ve işte getirdiğimiz, Sayın Sadıklar'ın dediği gibi, 10 mslil değil; ama örtülü ödenoği yaklaşık 2 - 3 misli artıran bir kanun tasarısıdır bu ve mevcut kısma ilave ettiğimiz bölüm sadece dış tanıtma amacıyla kullanılacaktır.

Bakınız, Türkiye'ye düşman mihraklar var dünyada; hepimiz yakınıyoruz: Bir Rum lobisi var, bir Ermeni lobisi var. Bunlar bütçe usulleriyle bağlı değil, bunlar zenginler tarafından besleniyor. Bunlarla savaşmak için mutlaka olağandışı yollar bulmamız lazım. Biz eğer bu savaşı mutlak zorunda görüyorsak, eğer bu savaşa kararlıysak, eğer bu savaşta berabersek, o zaman bu savaşı bizim bütçe usullerimizin içinde, idari usullerimizin içinde gömemeyiz. Eğer gömersek kazanamayız.

Siz bilir misiniz ki, şu son 1 senede bizim dış tanıtma açısından yaptığımız bütün bu faaliyetlerin çok büyük bir kısmı Sayın Başbakanın örtülü ödenoğinden finanse edilmiştir.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ona kimse karşı değil.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama bunu daha ileri götüremeyiz, çünkü imkânlar mahduttur.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu getirdiğimiz tasarı eğer yilce Meclisin tasvibine mazhar olursa, dış tanıtımımızın sadece finansman sorununu çözmüş, finansman cephesini kazanmış olacağız; ama sorun bununla bitmiyor.

Sayın milletvekilleri, Sayın Kuşhan fon idaresiyle fon denetimini birbirine karıştırdılar. Sayın Başbakan yanına alacağı 1 bakanla, 1 Sayıştay üyesiyle beraber fonu idare edecek değildir. Esasen bu fon, dış tanıtma konusunda yeni bir organizasyon getirmiyor. Şu anda devlet kuruluşu içerisinde dış tanıtımla görevli bütün kuruluşlar aynı fonksiyonlarını devam ettireceklerdir. Yani, siyasi amaçlı dış tanıtma Dışişleri Bakanlığımız tarafından, turistik amaçlı dış tanıtma Kültür ve Turizm Bakanlığımız tarafından, enformatif dış tanıtma Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğümüz tarafından, bunların koordinasyonu Başbakanlığa bağlı bir devlet bakanlığı tarafından yürütülmeye devam edilecektir; ama kanunun amaç maddesinde de açıkça görüldüğü gibi, bu teşkil olunacak fonla bunlara ilave mali imkân getirilmektedir ve bu mali imkânın kullanılmasına da Sayın Başbakan karar verecektir. Projeyi hazırlayacak olan kuruluşlar yine şu anda görevli kuruluşlardır. Onlar projelerini getirecekler, Sayın Başbakan takdir edecektir.

Sizin söylediğiniz denetimle ilgilidir. 3 kişilik bir denetim kurulu getirilmiştir. 1 tanesi Başbakanlığın, 1 tanesi Maliye ve Gümrük Bakanlığının, diğeri de Sayıştay Başkanlığının temsilcisi olan, 2 sene için seçilmiş bir denetim kurulu vardır. Bunlar da o fonların harcanmasını denetleyeceklerdir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Yani, Başbakanı denetleyecekler?..

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Başbakanı denetlemiş olmuyorlar.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Neyi denetleyecekler o zaman?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Başbakanın tahsis ettiği kaynakların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını denetleyeceklerdir; yani Sayın Başbakan'a bağlı kuruluşların bu fonlara tasarrufunu denetleyeceklerdir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Hizmetin denetimi nereden yapılacak?

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmalar devam ediyor. Lütfen Sayın Bakan, buna mahal vermeyelim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Sayın Arıkan Millî Piyango Kanunundaki 1 maddenin bu Kanunla değiştirilmesini eleştirdi. Bu konuda da elimizde yeteri kadar örnekler var; ama sadece bu yasama dönemindeki örnekleri zikretmek istiyorum.

Türk Standartlar Enstitüsü Kuruluş Kanununda değişiklik yapan 3205 sayılı Kanun 8 inci maddesiyle, 1705 sayılı Ticaretle Taahhüs Meni ve İhracatın Murakabesi ve Koruması Hakkındaki Kanunda değişiklik yapmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu 46 ncı maddesiyle, 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun ilgili hükümlerini değiştirmiştir.

Keza, 3093 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu da 7 ncı maddesiyle, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun muhtelif maddelerini değiştirmiştir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin tanıtılması meselesini daha olağan bir kanunla, önerilen daha olağan yollardan düzenlemek mümkündür; normal idari usulleri içerisinde, normal bütçe prensipleri içerisinde de düzenlemek mümkündür; ama böyle bir düzenleme Türk Devleti açısından bir haksız rekabet doğurur. Çünkü, bizim rekabet ettiğimiz, bizim savaştığımız mikroklar aynı sınırlamalara tabi değildirler. Dolayısıyla, getirdiğimiz tasarımın olağan dışı yollar içerdiğini biliyoruz, olağan dışı yollar getirdiğini biliyoruz; ama hepimizin mutabık olduğu, hepimizin şikâyetçi olduğu konuda, bu savaşta başka türlü kazanma ihtimalimiz yoktur. Bu konuyu tekrar yüce heyetinizin takdirlere sunuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Devlet Bakanı.

İTÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, satışma var efendim, söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika müsaade edin efendim; müsaade edin ovela ben konuşayım, ondan sonra siz konuşun.

Sayın Türkân Arıkan'ın Başkanlığa şöyle bir isteği gelmiş bulunmaktadır: «Şahsıma satışma olmuştur. İhtüzüğün 70 inci maddesi gereğince açıklama yapmak istiyorum. Gereğini...» buyuruyorlar. (HP ve MDP sıralarından «Doğru, doğru» sesleri)

Müsaade buyurun efendim; biz de satışmanın ne demek olduğunu biliyoruz.

Sayın Türkân Arıkan, İhtüzüğün 70 inci maddesinde satışmanın unsurları vardır. İnandırıcı mahiyette cevap verin, hakikaten satışma oldu ise, size söz vereceğim efendim.

İhtüzüğün 70 inci maddesi şöyle diyor: «Şahsına satışılan veya ileri sürmüş olduğu görüntüden farklı bir görüntü kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasi

parti grubu veya milletvekilleri açıklama yapabilir ve cevap verebilir.» Bu birinci fıkrası.

Siz buna göre mi söz istiyorsunuz efendim?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Evet efendim. Kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Sataşmanın mahiyeti nedir sizce?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Efendim, oturduğum yere göre fikir beyan ettiğimi ve kafa yapımın bu şekilde olduğunu belirttiler. Ben de oturduğum yere göre fikir beyan etmediğimi ispat edecek 2 örnek vermek istiyorum.

BAŞKAN — Anlaşıldı efendim.

Buyurun; fakat çok kısa konuşacaksınız, söylediğiniz mahiyette konuşacaksınız. Bunun ötesine geçerseniz sözünüzü keserim.

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Devlet Bakanımızın kafa yapısı itibarıyla oturduğum yere göre davrandığım konusundaki görüşümü esefle karşılıyorum her şeyden önce.

Oturduğum yere göre bugüne kadar hiçbir konuşma yapmadım, hiçbir tavır da almadım. Nitekim, kayıtları incelerlerse, iktidar sıralarında oturduğum zamanlarda da bazı kanun tasarılarında muhalefet şartlarını görecektir.

Saygılar sunarım. (Bağımsızlar, HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Kâmrân İnan, buyurun efendim.

FENNİ İSLİMYELİ (Balıkesir) — Sayın Başkan, sayın hükümete soru sormak istiyorum. Hükümete soruyu bu esnada mı, yoksa bilahara mı sorabilirim?

BAŞKAN — Sayın Kâmrân İnan Bey konuşunlar, ondan sonra efendim.

Buyurun Sayın İnan.

KÂMRÂN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu çok önemli kanun tasarısı ve onun bağlı olduğu konu hakkında söz istememin sebebi, bu alanda devlet hizmetinde geçirdiğim tecrübeleri, yaşadığım örnekleri yüksek Meclisçe paylaşmak maksadına matuftur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin dışarıda tanıtılması ve dolayısıyla kamuoyu oluşturulması, Türk millî meselelerinin dünya kamuoyunda savunulması ve destek bulması olayı görüşülürken, herhalde, doğrudan doğruya ilgili 2 sayın bakanın sakonda bulunmaları, kendilerinin şahsen bu meseleye önem vermediklerinin ifadesi olmasa gerek.

Sayın Hariciye Vekili ile Sayın Kültür ve Turizm bakanlarının bu kadar önemli bir meselede bu müzakereleri takip etmeleri en azından temenni edilirdi. Eminim ki, kendileri daha önemli meşguliyetleri dolayısıyla sakonda bulunmuyorlar. Belki zabıtları okumak ve takip etmek lütfunda bulunurlar.

Değerli milletvekilleri, aslında bu vesileyle sadece meselenin malî yönü üzerinde değil, hükümetin ve devletin dış tanıtma politikasını ve bu politikayı yürütecek teşkilatı görüşmek lazım.

Tanıtmanın parasız olmayacağı doğrudur; ama tanıtma alanında devletin karşı karşıya bulunduğu meseleler ki, sayın bakan bazılarına temas buyurdular ve bunu yürütecek olan teşkilat mühimdir. Milyarları verirsiniz; 50 milyar da 100 milyar da; bunu kullanacak personel, bunu kullanacak teşkilat, bunu kullanacak makam meselesi mühimdir.

Burada bir otorite sınırlaması yoktur. Sayın bakanın tarifleri çok teorik kalıyor; «Siyasi tanıtma alanında» diyorlar. Nedir? Siyasi tanıtma nerede başlar, nerede biter? «Kültür ve Turizm Bakanlığı kültürel ve turizm alanlarında» dediler; bunları birbirinden ayırmazsınız. Basın yayın ve enformasyon ise, enformasyon alanında. Bunların hepsinin üstünde bir yetki lazımdır.

Bir devletin dış politikasıyla dış tanıtmasını birbirinden ayırmak mümkün değildir ve Türkiye bu otorite kargaşası içerisinde son derece pahalı faturalar ödemiştir.

Eleman meselesi: Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Sayın Devlet Bakanımıza bağlı. Diyelim ki, kendilerinin uygun gördüğü bir sahada Sayın Başbakan emirlerine 5 milyar lira verdiler; bunu kullanacak teşkilatları var mı, personeli var mı; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın var mı? Yoktur değerli arkadaşlarım. Bu alanda hakikatleri önümüze sermek lazım.

Aslında Türkiye'nin devlet politikasının en zayıf tarafı kamuoyu oluşturma yönüdür. Kamuoyu oluşturamadığınız, arkasını alamadığınız, millî davalarda diplomasinizin başarılı olması mümkün değildir ve Türk teşkilatı kamuoyu olarak kendisini alıstırmış değildir.

Hükümetten hükümete kançılara ve rapor diplomasisi 20 - 30 şonedir geride kaldı. Biz daha bu alana, halkla ilişkiler diplomasisine, milletten millete ilişkiler kurmak diplomasisine bir türlü gelemedik ve bunun eğitimini veremedik. Bunu yapan dış teşkilatımız yit-

de l'i ancak bulur ve üstelik de dışarıya bu maksatla gönderdiğiniz zovatin maksada yeterliliği meselesi ortaya çıkmaktadır.

Bir insan, eğer gittiği memleketteki yabancı dili, basını takip edemeyecekse, emrine milyarlar verin hiçbir iş yapamaz. Brüksel'de görevli iken, bir gün Belçikalının biri bana «Buradaki turizm büronuzu kapatın, memleketinize daha çok Belçikalı gider» dedi. Doğrudur. Kendim gittim. Büronun vitrinlerini gördüm; 1 aylık toz ve toprak içerisinde. İçeriye girmeniz mümkün değil, girdiğiniz zaman muhatap bulunmanız mümkün değil; oralara müracaat edip broşür alamayanlar var. Dışarıdaki teşkilatın otoritesi kim, organizasyonunu kim yapıyor? Son olarak getirdiğiniz teşkilat kanunlarına bakın, büyükelçiler gene kenarda kaldı. Binaenaleyh, para mutlaka lazım ve bizim en güçsüz bir alanımıza hükümetçe, devlet olarak, parlamentoca el atmak lüzumu ortadadır. Yalnız, politikasını çizmemiz lazım, teşkilatının otoritesinin sınırlarını göstermemiz lazım ve eleman bulmamız lazım. Elemansız dışarıda kondimizi tanıtmak mümkün değildir. Kaç yerde basın büromuz vardır ve kaç basın bürosunda o işin üstesinden, hakkından gelebilecek vasıfta insanımız vardır; buna bakmak lazımdır.

'Kültür ve Turizm Bakanlığımız kuruluğundan bugüne kadar gerekli bir altyapıya kavuşmamıştır, bir enfastrüktürü olmamıştır ve (Türkiye bundan dolayıdır ki, turizm yarışında son sıralara kadar düşmüş bulunmaktadır maalesef. Bu sene gayretler gösteriliyor, turizm alanında bir gelişme görülüyorsa da, bu yine birçok faktörlerle izah edilecek bir hadisedir.

Sayın parlamenterler, sayın bakanlar dışarıya gidiyorlar; dışarıdaki teşkilata yakından bakmak lazımdır. Bu maksatla gönderilenlerin sayısı nedir? Objektif olarak turizm vöya basın bürolarına gönderilen insan sayısı yüzde 5'i geçmez. Bütün tabiiyette bu bütöler himayeli bazı eşhasın içeride oturmakta buralara gönderilmesi politikasıyla bugünkü hale gelmiştir. (HP ve MDP sıralarından alkışlar) Bunu gayet açıkça ortaya koymak lazımdır.

Müşavir gönderirsiniz, gittiği memlekette turizm bürolarına Türkçe mektup yazar, bu mümkün değil. Ticaret müşaviri gönderirsiniz, oradaki firmalar ona yazdığı mektubun, yazının cevabını alamaz. Bu meseleye hükümetin köklü olarak eğilmesi lazımdır.

Fon lazım ve şarttır. Türkiye aslında dışarıda millî davalarında istediği neticeleri her zaman alamıyorsa sebep budur. Rumlar, Yunanlılar dünyanın her

tarafına çok güzel bir şekilde ve çok kuvvetli bir teşkilatla yayılmıştır.

Daha acısını arz edeceğim. Teşkilat da kâfi değildir, bir de ruh vermek lazım, davanın kavgasını vermek lazım ve bunu canlı, yaşadığım örneklerle arz edeceğim.

Cenovre'de devletin çok büyük bir teşkilatı vardır. Bu teşkilat 12 tane sadece memur, ilave personelle beraber 113 delegasyon içerisinde 99 uncu sırayı işgal eder. Kıbrıs Rumlarının 2 tane memuru vardır. O 2 memur 24 saat faaliyet gösterir; gece gündüz her yerde bulursunuz; ama o 99 uncu sıradaki - sayısı itibariyle - delegasyonu cepheye süremiyorsunuz, o millî davanın heyecanı ve kavgasını veremiyorsunuz. Bakın bütün üyelerden 3-5 tane sayın arkadaşımız hariç, bu heyecanı duyan yok.

Geçen gün burada 1 yabancı büyükelçi ile karşılaştım; Karadeniz sahillerimizden otomobil ile başlayıp, Doğu Anadolu, Güneydoğunun bütününe kat ederek geldiğini söyledi. Dışarda bunu yapan bizim temsilci sayımız yüzde 5'i geçmez. Hükümetin bu meselelere eğilmesi lazım ve bundan dolayıdır ki ilgili sayın bakanların bu müzakereyi takip etmesi temenni edilirdi.

Para verelim güzel, devlet büyük fedâkârlık yap-sın versin bu parayı; ama kime kullanıracaksınız? Size gayet açık söyleyeyim. Burada gayri resmî hükümet dışı bazı kuruluşlarımız var, bir tanesi SISAV Bunların yaptığı faaliyetlerde aldıkları neticeler, devletin 5 misli milyarlar harcayarak aldıklarının çok üstündedir. Neden? Çünkü bir personeli vardır, kalifiye insanları vardır ve yaptıkları temaslara kalifiye netice almaktadırlar.

Bürokrasi yoluyla devlet konsepsiyonu ile tanıtmayı yürütemiyorsunuz, bu bir iman meselesidir, bir personel meselesidir, dil meselesidir, yayın meselesidir. Bu vesileyle çok acı olarak arz edeyim : Bu çok acıdır, son olarak sayın arkadaşlarımızla beraber gittiğimiz Avrupa Konseyinde Türkiye aleyhine dağıtılan ve hangi kaynak olduğu bilinen çevrelerin vesikaları, basılı dili itibariyle ve oradaki yaygın faaliyetleri itibariyle benim dış teşkilatımunkinden daha kuvvetli, daha üstün ve arı kovarı gibi bütün koridorlar dolu; buna mukabil benim verdiğim kavgaya son derece sınırlı; bunu ortaya koymak lazım.

Avrupa Parlamentusunun her toplantısında koridorları 70 - 80 tane Yunanlı ve Rum geniş bir lobi faaliyeti ile doldurur. Türkiye'den (benim zamanımda, büyükelçi iken) 2 büyükelçi 1 Cenevre'den, 1 Brük-

sel'den geliriz, 'bir genç memur ya yardımcı olur veya olmaz. Bunun daha ötesi de var maalesef; 'bazen 10 kişi de gönderirsiniz, 10 kişiden bu gibi faaliyetleri takip eden 2 kişi kalır kulislere 8 kişi ortadan kaybolur. Onun için meseleyi çok açıklıkla ortaya koymak lazım. Bu alanda çok büyük noksanlıklarımız var. Amerikan kamuoyunu seneler boyu kaybetmişsek bunun neticesidir.

Bir an için düşünün Almanya'daki 500 bin Türk eğer teşkilatlandırılır, buna sahip çıkılır, bunlar millî davaların ve kendi davalarının savunucusu (ama demokratik yoldan) hale getirilirse bu Avrupa'da en büyük bir güçtür; ama 100 bin tanesine git diyorlar, zavallılar sahipsizlikten bavalunu alan gidiyor. Hem de kimin kesesinden? Kendi kesesinden. Almanya 10 bin mark verdi deniliyor. Hayır, onun 'birikmiş olan sosyal fonundan, sosyal sigortalarından ona iade etmek suretiyle cebine koyuyor, zavallı hukukunun farkında değil tıpış tıpış geliyor. Peki 100 bin tane Türk işçisi Alman Parlamentosunun merdivenlerinde otursa, sıralarının önünde otursa Avrupa çapında büyük bir dava olur, organize edebiliyor muyuz? Edemiyoruz.

Size acı bir hatıramı daha arz edeyim. İsviçre'ye gittiğim zaman, buradaki siyasî bölünmenin yansıması neticesi 42 tane ayrı dernek vardı. İsviçre'de 43 bin Türk vardı, her birisi ayrı bir kolda. Benim görev sahama düşmemesine rağmen, bunları hiç olmazsa dışarıda birleştirerek bir araya getirmenin (ki Atatürk'ün doğumunun 100 üncü yılına rast geliyordu) büyük bir kuvvet oluşturacağına inandım. Faaliyete giriştik, karşımıza ilk çıkan kuvvet ne oldu 'biliyor musunuz? Bern'deki büyükelçilik. «Bizim sahamız 'bu efendim» dedi. «Peki siz yapın efendim» «Hayır, ben yapmam.»

Değerli milletvekilleri, İsviçre'de 22 kanton vardır. Hemen hemen bütün devletlerin büyükelçileri bu 22 kantonu ziyaret eder. Bugüne kadar Bern'e tayin ettiklerimizden 22 kantonu değil, 5'ini ziyaret etmiş temsilci gösteremezsiniz. Hadise burada. Son derece acıdır; ama bunu önümüze sermek lazım, bu hakikatlerin üzerine gitmek lazım ve 'bu konu hükümetin çok yakından murakabesini gerektirir. İnsan tayininde bilhassa; sayın Başbakan buldukları için arz edeyim, yine dışarıya bir tayin furyası başladı Sayın Başbakan; tayin furyası. Devlet kuruluşları yarış halinde. Kaliteli insan giderse yüzde yüz saygım var; ama maalesef öyle değil; devletin dövizini ile devleti dışarıda kötti teşhir etmeye hakkımız yoktur.

Hiç dil bilmeyen, usulünü bilmeyen ve hatta devletin bir temsilcisi ve makamının beyanının aksine beyanda bulunmak suretiyle devleti zor duruma düşüren insanlar sıraya girdi. Hangi bakanlıkların, idarelerin göndermekte olduklarını biliyorsunuz. Dışarıda bir eksikimiz vardı, tam tabloyu tamamlamak için Planlama Teşkilatı da dışarıda 4 tane temsilcilik kurdu.

Değerli milletvekilleri, dışarıya açılmak lazım; ekonomik entegrasyon lazım, fikrî entegrasyon lazım; ama fakir bir memleketin dar kaynakları üzerinden yaptığımız bu fedakârlığın muayyen insanların veya kuruluşların himayesi maksadıyla değil, millî davanın savunulması maksadına matuf olması kaydıyla. Benim endişem şurada : 50 milyar meydana gelsin; 18 milyar, 20 milyar... Kim nasıl kullanacak yarın bunu? Kültür ve Turizm Bakanlığı mı? Dışişleri Bakanlığı neyle gelip bu parayı nasıl isteyecek; Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü nasıl isteyecek?

Yine bir örnek var, hükümet terlik buyursunlar. Son derece eksik başladık, Atatürk'ün doğumunun 100 üncü yılı kutlamaları. Bu kadar büyük bir hadisenin 10 yıl önceden komitesinin kurulması, programının yapılması gerekirdi. 18 ay önceden oldu. Yine de devlet ve Millet büyük fedakârlık gösterdi; ama milyonlar ve 100 milyonlar maalesef israf edildi. Maksadının çok dışında ve hadiseyi büyütmeden kullanıldı. Bu 'bir gerçek.

SALİM ERBL (Konya) — Sayın İnan kime konuşuyorsunuz? Sayın Başbakan gazete okuyor.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Mesele 'bu değerli milletvekilleri. Onun için, bu meseleyi bana kalırsa, hükümetten ricam, aceleye getirmemek lazım. Ben beklerdim ki, Sayın Devlet Bakanımız bu kararın tasarruflarını savunmak için buraya çıktıklarında:

1. Hükümetin dış tanıtma politikasını bütün yönleriyle ve millî plana bağlanmış bir dış politika, tanıtma politikasını açıklasın. Nedir o millî plan Basının yeri ne olacaktır, radyo - televizyonun yeri ne olacaktır; özel sektörün yeri ne olacaktır; siyasîlerin, parlamenterlerin yeri ne olacaktır; bürokratların yeri ne olacaktır ve bu plan neleri kapsayacaktır?

2. Bu 3 tane tanıtma alanında birbirine âdeta rakip; ama birbirine iş atmakta da son derece maharet sahibi; dışarıda bir büyükelçiliğe bir iş sorduğunuz zaman, efendim müşavirim var, o meşgul oluyor; müşavire sorduğunuz zaman hiç orali değil; bu-

na yatkının üstünde bir kuruluş söylüyorlar mı? Hükümetin bu parayı kulanacak ve dış tanıtma millî politikasının uygulayıcısı olacak bir koordinasyon teşkilatı var mıdır? Sonunda ne olacak? Sonunda maalesef, gayet üzülecek söyleyeyim, bölük pörçük projeler halinde bu paralar da çarçur edilecek, beklenen neticeyi alamayacağız. Bundan büyük endişem vardır. Çünkü, dışarıdaki tabloyu biliyorum, çünkü bu işle görevli olan kuruluşların içerideki bünyelerini tanıyorum. Sayın Bakan da eminim ki tanırlar ve namevcut bakanların da tanımış olmaları melhuzdur. Hadise bu değerli milletvekilleri. Binaenaleyh, şu kadar verdiğimiz zaman murakabesi ne olur, kim kullanır, kim kullanmazın çok ötesinde buna eğilmek lazımdır.

Dünyada Türkiye aleyhinde çok büyük bir kamuoyu oluşturma kampanyası vardır. Bizim millî benliğimizi, bütünlüğümüzü yıpratıcı bir kampanya. Buna mukabil benim çok sınırlı bir faaliyetim olduğu bir gerçektir. Birçok yerlerde son derece acı neticelerle karşılaşmakta olduğumuz vakıası mevcuttur. Dünya basınında, sayın bakanın Türkiye ile ilgili olarak çıktığını ifade buyurduklarının yanında, Türkiye aleyhinde maalesef çok acı ve çok ağır yazılar ve yayınlar yapılmaktadır, broşürler dağıtılmaktadır. Buna karşı ne yapacağız? Bir devlet politikası oluşturduk mu, bir plan oluşturduk mu? Her memleketin özelliğine göre nasıl bir proje tatbik edeceğiz? Nasıl bir politika ve tanıtma politikası götüreceğiz.

Almanca biliyor tanıtma müşaviri Fransa'ya gönderiliyor; İspanyolca biliyor İsveç'e gönderiliyor. Bunu çok yaşadık ve bunun eğer acı örneklerini (Bu yüksek parlamentonun, ki murakabe sizin hakkınızdır, hiçbir zaman da bu hakkımızı gereği gibi kullanmadık) önünüzde serersem çok üzülecek tablolar vardır.

BAŞKAN — Lütfen toparlar mısınız Sayın İnan?
KAMRAN INAN (Devamla) — Emredin Sayın Başkanım.

Çok üzülecek tablolar vardır ve bundan üzülmek de lazımdır. Bu kavgayı mutlaka verebilmemiz lazım. Verecek güce ve elemanlara, imkânlarla sahibiz. Eksikimiz; objektif olamıyoruz, bir millî heyecan veremedik. Kavganın yürütülmesi, millî davanın yürütülmesi heyecanını veremedik.

Sayın bakan, dışarıya heyet gitmesine işaret buyurdular; çok güzel şey. Yalnız, her giden heyetin, her hadisenin icabına göre olup olmadığını da hükümetin bir tetkik ve tasnif buyurması lazımdır.

Mesele sadece pasaport verip göndermek değil; mesele istihsal edilen neticeleri değerlendirmektir. Mesele, kim, hangi maksada matuf, nereye, niçin gidiyor meselesidir. Bu konuları bu şekilde, böyle süratle getirdim, para lazım, şuradan alacağım, yok murakabesi şöyle mi olsun, böyle mi olsun tarzında geçirtilirse yüksek parlamento eksik vazife görmüş olur.

Benim ricam : Bu çok acele bir şey değildir. Şimdiye kadar büyük noksanlıklarla, acılarla yaşadık; biraz sabır buyursunlar, kendileri bir komite kursunlar, bir dış tanıtma devlet planı ve politikası tespit buyursunlar, bu bölük pörçük kuruluşlar üzerinde merkez otorite olacak ve bu tanıtmayı tümüyle sayın Başbakanın emriyle yürütecek bir teşkilatın çerçevesini bize lütfesinler, bunun içine yerleştirecekleri elemanları bize kalifikasyonlarıyla lütfesinler, parayı Türkiye Büyük Millet Meclisi verir. Aslında bu tanıtma, bu fon, devletin milletlerarası kamuoyu savaşının fonudur. Bu kavgayı mutlaka verebilmemiz lazım. Verecek güce ve elemanlara, imkânlarla sahibiz. Eksikimiz; objektif olamıyoruz, bir millî heyecan veremedik. Kavganın yürütülmesi, millî davanın yürütülmesi heyecanını veremedik.

Sayın bakan, dışarıya heyet gitmesine işaret buyurdular; çok güzel şey. Yalnız, her giden heyetin, her hadisenin icabına göre olup olmadığını da hükümetin bir tetkik ve tasnif buyurması lazımdır. Mesele sadece pasaport verip göndermek değil; mesele istihsal edilen neticeleri değerlendirmektir. Mesele, kim, hangi maksada matuf, nereye, niçin gidiyor meselesidir. Bu konuları bu şekilde, böyle süratle getirdim, para lazım, şuradan alacağım, yok murakabesi şöyle mi olsun, böyle mi olsun tarzında geçirtilirse yüksek parlamento eksik vazife görmüş olur.

Benim ricam : Bu çok acele bir şey değildir. Şimdiye kadar büyük noksanlıklarla, acılarla yaşadık; biraz sabır buyursunlar, kendileri bir komite kursunlar, bir dış tanıtma devlet planı ve politikası tespit buyursunlar, bu bölük pörçük kuruluşlar üzerinde merkez otorite olacak ve bu tanıtmayı tümüyle sayın Başbakanın emriyle yürütecek bir teşkilatın çerçevesini bize lütfesinler, bunun içine yerleştirecekleri elemanları bize kalifikasyonlarıyla lütfesinler, parayı Türkiye Büyük Millet Meclisi verir. Aslında bu tanıtma, bu fon, devletin milletlerarası kamuoyu savaşının fonudur. Bu savaşı kazanmak lazımdır. Bu savaşı kazanmazsanız, içerideki savaşları zor kaza-

nırsınız; ama bu savaşı bu şekildeki tedbirlerle, 4 maddelik bir fon kanunuyla kazanabileceğimize sayın bakanın beni ikna etmesi çok zordur. İyi niyetlerine, bu alandaki gayretlerine; hepsine katılıyorum. Kendileri, Basın Yayın Enformasyon Kanunu Tasarısını komisyona sunarlarken bunları çok gördük. «21 yerde açacağız» dediler. «Zaten 52 kadromuz var» dediler. E, peki neden dolduramadınız? «Eleman yok.» 52 kadroyu şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldınız, kullanabilecek misiniz? Yine kullanamazlar. Eğer objektif davranırlarsa, eğer falanın yeğenini Ankara'nın kışının dumanından kaçırmak için Bern'e gönderme politikası, birçok vakitler yapıldığı, gibi yeniden sahneye gelmezse bunu bulamıyor. Neden? Çünkü buraları emin bir meslek yapamadık, bir kariyer yapamadık; politik baskılar ve himayelerle bu kuruluşları çok zedeledik ve buraya kazara gelmiş olan kaliteli elemanlar da kaçırmakta veya politik maksatla heba edilmişler ve edilmekte-dirler. Bu bir gerçektir.

Kültür ve Turizm Bakanımızın burada olmalarını isterdim. Dünyanın neresinde kendisinin arzu ettiği kalitede kaç elemanı var, söylemeleri çok zor olur. Ben her gezdiğim yerde bunlara bakarım. Münih'te bir gün turizm bürosunu görmek istedim; özel rehberle gittim, çünkü bulması son derece imkânsız bir kuytu mahallenin bir binasının bir katında idi. Böyle yerlerle turist çekemezsiniz; ama para sarfı çok boldur.

Yine Sayın Başbakanımız ve ilgili bakanlarımız buradalar; inşallah aynı manzara yoktur. Bir gün Münih'te bir müstakil büroda 4 tane maliye müşaviri keşfettim. Ne iş yaptıklarını kimse izah edemedi. Yine Münih'te ne keşfettim? Tarım müşaviri. Bunun vazifesi nedir? Türkiye'den Almanya'ya ihraç edilen tarım maddelerinin kalitelerini kontrol. Nasıl eder; bütün TIR'lar, bütün trenler Münih'te durur da bu arkadaşımız eğilip bakar mı? Hayır efendim. Sonunda bu arkadaşımız demiş ki, «Ben burada bu parayı almaktan sıkıldım.» Ne yapabilirim diye başkonsolosluga başvurmuş. Manzara bu, tatbikat bu. Para vermek kâfi değil; bu tatbikatı yıkabilecek miyiz?

Dış temaslar ve geliş gidişlerden edindiğim intibaim, maalesef bunu islah yolunda çok az tedbir var. Aksine, şimdiden hükümetin liberal ekonomi politikasını, bir nevi dışarıya tayinin de liberasyonu şeklinde alıp, bakanlıklar, kuruluşlar birbiriyle yarış halindedir, her gün bir kararname çıkmaktadır. Paris

Büyükelçiliğimizdeki müşavir sayısı diplomatı geçti. Büyükelçi diyor ki, «Her gün kapımı birisi çalıyor ve ben de geldim diyor» Paris'teki sayın büyükelçi, «Efendim yerim kalmadı» diyor. Birisi diyor ki, «Ben Hazine temsilcisiyim.» Birisi de diyor ki, «Hazine Maliyeden ayrıldı, bende Maliye temsilcisiyim.» Böyle götüremeyiz bunu.

Kusura bakmayın, bu derterini tabiatıyla hiçbir tenkidi tazammun etmemek ve milli davayı ve yaşadığımız tecrübeleri sizlerle paylaşmak maksadıyla ve meselenin ciddiyetine olan derin inancımı ifade etmek için arz ettim.

Türkiye hâlâ kamuoyu oluşturmanın önemini maalesef kabullenmiş değil. Kamuoyu o kadar önemlidir ki, geçen sene düşürülen Kore uçağı dolayısı ile uyanan dünya kamuoyunu yatıştırmak maksadıyla ilk defa tarihte Sovyet Genelkurmay Başkanı basın konferansı yapmıştır. Bu o kadar önemli bir hadisedir. Biz henüz bunu gereği gibi değerlendiremedik. Hükümetin bu teşebbüsü, bir değerlendirmenin ciddi başlangıcıdır; ama arz ettiğim elemanlar, teşkilat ve milli politikayla bunu tamamlamak lazımdır kanaatindeyim.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnan.

Efendim, tümü üzerindeki görüşmelerimiz tamamlanmıştır.

Yalnız sorular olabilir; Sayın İslimiyeli soru için işaret buyurmuşlardı, acaba buradalar mı? Yoklar.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonu Teşkilî ile 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkilîne Dair Kanununun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak, Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak, Devlet arşiv hizmetlerini mütessir hale getirmek, milletlerarası kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirmektir.

BAŞKAN - 1 inci madde üzerinde Halkçı Parti Grubu adına Sayın Paşa Sarioğlu; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA PAŞA SARIOĞLU (Ağrı)
— Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; niyeti bence çok iyi olan, ancak uygulaması güç bir tasarıyı görüşmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, bu tasarruğun iki zayıf tarafı vardır. Bunlardan bir tanesi, arkadaşlarımızın da izah ettiği gibi, gerçekten çok büyük bir fon meblağının Sayın Başbakanın emrinde ve burada yazılı usullere göre harcanmasının öngörülmesi; fakat bu kadar büyük bir fonun denetiminin maalesef son derece zayıf olmasıdır. Buna kısaca bu şekilde temas ettikten sonra, diğer arkadaşlarımızda değişti, Türkiye'nin dışarıda tanıtılmaya gerçekten çok büyük ölçüde ihtiyacı vardır. Sizlerin seçmesiyle içinde bulunduğumuz Avrupa Konseyinde ne gibi sıkıntılarla karşılaştığımızı ve nasıl ezildiğimizi üzümlerle ifade etmek istiyorum; çünkü Türkiye geçirmiş olduğu sıkıntılardan sonra dışarıda büyük eleştirilere hedef olmuş ve sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bunların hepsinin bence çözüm yeri evvela Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Eğer biz, inancım odur ki, Avrupa Konseyinde, AET'de ve diğer platformlarda Türkiye aleyhinde alınan kararları Meclis olarak bir değerlendirmeye tabi tutsak ve neler yapılabileceğine kendimiz karar versek ve yapsak zannediyorum ki, karşılaştığımız sıkıntıların büyük ölçüde giderileceği şüphesizdir.

Değerli arkadaşlarım, 2 yıla yakın bir süredir Avrupa Konseyine üye olarak gitmekteyiz ve her gittiğimizde Türkiye ile ilgili sorunlar dozunu artırarak karşımıza çıkmaktadır. Biz bugüne kadar başta parlamento üyesi delegasyon olarak, Dışişleri Bakanlığı olarak sorunların gerçek boyutlarını bir değerlendirmeye tabi tutarak neler yapabileceğimizi, neler yapmamız lazım geldiğinin bilincine henüz varmış değiliz ve bir umursamazlık, bir önemsemezlik vardır; bundan üzüntü duyuyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye hepimizindir, Türkiye'yi savunmak hepimizin görevidir ve bunda ittifak ettiğimizde de hiç kimsenin şüphesi olmasın. Yalnız üzüntümü şudur ki, Türkiye ile ilgili olarak, biliyorsunuz birisi politik komisyonda, birisi hukuk komisyonunda her yıl Türk delegelerinin yetki belgeleri tartışılacağı zaman, gündeme alınacağı zaman bu raporlar önümüze gelmektedir ve bu raporlar da

bugüne kadar Türkiye lehinde ufacık bazı noktalar hariç, maalesef ümit verici, pozitif hiçbir yaklaşımın olmadığını da görmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, bunların bir kısmının kasıtlı olduğunu kabul edebiliriz; ama şunu arz ediyim ki, bugüne kadar biz parlamento olarak, burada verilmiş olan raporları bir değerlendirmeye tabi tutup gereğini yerine getirmede henüz bir fikir birliği içerisine girmiş değiliz; fakat girmemizin şart olduğuna inanıyorum. Çünkü bunların bir kısmı yapılması gerekli olan şeylerdir. Türkiye'de demokratik müesseselerin ve demokrasinin yerleşmesi, bizim düşmanlarımıza karşı, dışta bize hücum edenlere karşı en büyük silahımız ve en üstün tarafımız olacaktır. Bundan şüpheleniz olmasın. Çünkü başka türlü hangi ölçüde propaganda ve onun araçlarını kullanırsanız kullanın, içeride bizim kendimizin yapacağından daha büyüğü olamaz. Ama üzümlerle ifade edeyim ki, dışarıya gittiğimiz zaman, Dışişleri Bakanlığımızın dışarıdaki temsilcilerinin hareket noktasının, arkadaşların bize de ifade ettikleri gibi, son derece sınırlı olduğunu görüyoruz. Bizden yardım ve ümit beklemekteydiler; ama bizim gidişimiz sadece belli bir süreye inhisar etmektedir.

Şimdi Türkiye'nin tanıtılmasında ve Türkiye ile ilgili doğruların ortaya konmasında herkese görev düşmektedir. Türkiye'de yalnız parlamento değil, aynı zamanda anayasal kuruluşlar da vardır, bunu tanıtmayla görevli kuruluşlarımız olarak Turizm Bakanlığı vardır, Dışişleri Bakanlığımız vardır ve Basın Yayın Genel Müdürlüğümüz vardır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bir defa şunu ifade edeyim ki, bugün 3 tane kuruluşumuza rağmen bu kuruluşlar zincirine yeni bir fonksiyon ilave edilmektedir. Şimdi bizim burada eksikliğimiz şudur: Bir defa bu kuruluşlar arasında gerekli bir intibahın olmaması, belli bir amaca yönelik bir planın olmaması ve planın uygulamasında gerekli olan ceman ve diğer araçların belli bir statüye bağlanmaması bizim en büyük eksikliğimizdir. Bu şekliyle, sadece paranın bu sorunu çözeceğine inanmıyorum ve göreceksiniz, bu da olmayacaktır. Çünkü, para, yalnız başına bu işi halletmek için yeterli değildir. Evvela tanıtımadaki zinciri belli bir amaç için yönetmek üzere, mutlaka bunun bir yerde belli bir koordinasyonunun yapılması lazımdır. Arkadaşların da ifade ettiği gibi, bugüne kadar dağınık şekilde yapılan çalışmaların maalesef ne hedefi vardır, ne amacı vardır, ne de bir değerlendirmeye tabi tu-

tılmaktadır. O itibarla bu fon sadece bir destek olacaktır bu 3 kuruluşumuz için ve belki kendisi de bazı yöntemler ortaya çıkaracaktır. Fakat şunu ifade edeyim ki, evvela sistemin özünün, bir düşünce platformunda belli kriterler ortaya konarak, mantıklı bir zincire bağlanması lazımdır. Ondan sonra bunun bir eylem planına bağlanması ve ondan sonra da uygulanmaya konması lazımdır. Uygulamada amaç tespit edilmiştir ve bunun koordinasyon ve denetiminin yapılması lazımdır. Eğer bunları yapmayacaksak, bugün mevcut olan 3 kuruluşun dışında yeniden bir kuruluş ihtidasi suretiyle dahi, bizim istediğimiz şekilde Türkiye'nin dışarıda tanıtılması ve handikapların üstesinden gelinmesi mümkün olmayacaktır.

O itibarla, bunun mutlaka bir yere bağlanması, görüşümüze göre, bütün bunların Dışişleri Bakanlığınca koordine edilmesine gerek ve ihtiyaç vardır. Mademki en büyük sorunumuz dışarıdadır, binasaleyh Dışişleri Bakanlığının birinci derecede burada aktif rol alması lazımdır.

Değerli arkadaşlarım, belki duymuşsunuzdur, Avrupa Müzik Yılı dolayısıyla Avrupa Konseyinin aldığı bir karar idi. Herkes kendi milli müziğinden bazı parçaları, Avrupa Konseyine dahil olan ülkelerde çalınması için bizden de bunu arkadaşlarım da bilir, Sayın Devlet Bakanı da bilir. İlgili kişilerin gönderilmesi gerekli şekilde bildirmiştir. Ama Dışişleri Bakanlığına gelen bu yazı Turizm Bakanlığına havale edilmiştir ve aradan bir yıl geçtikten sonra hiçbir aksiyonun ortaya konmadığı ve Türkiye'nin nerede ise temsil edilmeme durumunda olduğunu gördük. Çünkü, Dışişleri Bakanlığı «Bu Turizm Bakanlığına aittir» demiş, Turizm Bakanlığı da orada bizi temsilen bir müzisyenimizi tayin etmiş; o da gitmemiştir ve bu iş ortada kalmıştır.

Şimdi bütün bunların özünde yatan şudur ki, geniş ölçüde koordinasyon eksikliği vardır. Eğer biz bu koordinasyon eksikliğini gideremezsek, bunu belli bir hedefe yöneltmede çaba gösteremezsek, sadece verilen fonların harcanmasından başka yeni bir şeyin ortaya çıkacağına ihtimal vermiyorum. Bu yönde çalışmalar olursa bunu mutlulukla karşılarız. Ancak bu yapılmadığı takdirde bu kadar büyük fonun maksadına ulaşip ulaşmayacağı ve bir takım söylentilere sebep olacağı hususundaki kuşkumuzu da ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin imajı gerçekten gittikçe zedelenmektedir. Türkiye olarak ne yapılması lazım geliyorsa bunu yapmak için elbirliği,

gayret birliği içerisinde olmamız gerekir. Ancak, dediğim gibi, eğer bugünkü dağınık şekilde hareket edecek isek bunun mümkün olmadığını görmemiz mümkündür. Çünkü Avrupa Konseyinde, AET'de, NATO'da ve diğer kuruluşlarda olan temsilcilerimizin bugünkü performansları maalesef kendileriyle ilgili değildir. Çünkü büyük bir koordinasyon eksikliği ve arka perdede bilgi verilmesi, Feat back (fit-bek) yapılması olmadığı için de, biz oraya gittiğimiz zaman teknik olarak çalışmalarımız sadece belli konulara inhisar etmekte; fakat siyasal olarak boyutlarını ele alacağımız konulardaki tavrımız maalesef ortaya konamamaktadır. Bunu son Avrupa Konseyi toplantısında da gördük; Bulgar Türkleri meselesinde 'Bulgaristan'ın çalışmalarının bizden çok üstün olduğunu gördük. Çünkü, gündemde olan bir konu bloke edildi ve gündeme alınmadı. Bunda kasıt vardır ama, onların da büyük bir çalışma içerisinde olduğunu ve başkentlerdeki bütün ekşileri enforme ettikleri, kendi açılarından kendi görüşlerini aktardıkları da ortadadır. O itibarla dışarıya gittiğimiz zaman büyükelçilerimizin en büyük şikâyetleri, hükümetten hükümete olan belli konuları aktarmadaki yekâlelerinin ve tutumlarının sınırlı olduğu ifade edilmiştir. Onun için Türkiye, tanıtma hususundaki bu bilyetik komiteyi bütün boyutlarıyla ele almak suretiyle ayrı bir komitede değerlendirmeli, bunu bir plana bağlamalı ve dışarıya giden bütün temsilcilere de bildirmelidir. Bugünkü şartlar içerisinde başka türlü başarılı olmak mümkün değildir, hangi fonu verirseniz verin.

Arkadaşlarım, biz Türk olarak gerçekten bunun acısını çekiyoruz. Kimsenin bize bu derece ağır şekilde hücum etmeye hakkı yoktur. Bu konsey raporları yıllardır devam ediyor. Komisyon toplandığı zaman orada da söylüyoruz; arkadaşlar, Türk olarak, Dışişleri Bakanlığı ve parlamento olarak bunu bir değerlendirilmeye tabii tutalım ve bundan sonra ne yaparsak bunları beraber yapalım. Yapacaklarımızı yapalım, yapamayacaklarımızı zamana bağlı olarak bir eylem planına bağlayalım; fakat savunmasını yapalım. Bugüne kadar yaptığımız iş, kendi aramızdaki denleşmeden ve yakınmadan ötöye geçmemiştir.

Sayın Başbakanın bilgilerinize arz ediyorum, bu gerçekten bizi fevkalade üzmektedir. Çünkü yapılacak işler vardır, yapılamayacak işler vardır, ama yapılanla yapılmayan maalesef bugün hepimiz için meçhuldür. Biz, eli kolu bağlı olarak oraya gitmek-

teyiz. Her sene ağırlaşan bu raporları ki âdeta işkence edercesine yüzümüze karşı her türlü musibeti yapmak suretiyle, sonuçta, sayısı da azalarak ki ilk gittiğimizde 92'ye 52 idi bizim lehimize olan, bu sene 70-53'e indi arkadaşlar yani marj da gittikçe daralmaktadır. Onun için yapacaklarımızı lütfen yapalım ve bu Meclis olarak yapalım. Çünkü, son konuşmalarda, özellikle parlamento ile ilgili büyük, bizim yönümüzden kabul edilmesi mümkün olmayan şekilde hakaretlerde bulunulmak istendi. Bunların bir kısmı, maksadı aşan sözlerdir; bir kısmı kasıtlıdır; fakat öbür taraftan bizim dostlarımızın da artık Bulgar meselesinde olduğu gibi Türkiye'ye sahip çıkmadıklarını gördük değerli arkadaşlarım; Türkiye Raporu görüşülürken müstenkif kalmışlardır; eskiden karşı çıkıyorlardı. Artık onlar da suskun vaziyette, hepsi yanımıza gelmek suretiyle Türkiye'den bir şeyler beklediklerini ifade etmişlerdir.

Onun için hükümet olarak, parlamento olarak bu durumu bir değerlendirmeye tabi tutmamızda ve Dışişleri Bakanlığında yeniden organizasyona ihtiyaç vardır.

Sayın Başbakan, son gittiğimizde bazı olaylara şahit oldum, bunu burada söylemek istemiyorum; gerçekten üzüntü vericidir; birtakım boşlukların olduğu kesin olarak ortadadır. Biz profesyonel değiliz, ama olayları takip ediyoruz, birtakım boşlukların olduğu ortaya çıkmıştır ve bundan zarar görmekteyiz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Paşa Sarıoğlu.

1 inci madde üzerinde şahsı adına Sayın Ferit Melen; buyurun.

FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu madde üzerinde ileri süreceğim görüşlerime arkadaşlar da temas ettiler. Ama, buna rağmen benim de görüşlerimin zapta geçmesinde, bu Meclisin bir üyesi olarak evvela kendi hesabıma yarar görüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu hükümet, öteden beri tatbikatta gördüğümüz kanun yerine yönetmelik, bütçe yerine fon uygulamasıyla âdeta bunu tutku haline getirmiştir maalesef.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Moda, moda.

FERİT MELEN (Devamlı) — Başından beri öyle.

Bütün bunların neticesi, amacı demiyorum belki ağır itham olur; ama Meclis kontrolünden kaçmadır. Türk Milletini temsil eden bu Meclisin denetiminden

uzak tutmadır bunları. Netice itibariyle bu doğuyor. Bu, bu aşamada hakikaten geliştirmeye mecbur olduğumuz demokrasinin başka istikametlerde gelişmesine hizmet etmekten başka bir işe yaramaz.

Değerli arkadaşlarım, tanıtma dairesi, Başbakanlık bünyesi içinde, yani devlet teşkilatı, hükümet teşkilatı içinde bir dairedir. Bu hizmet, tanıtma dairesinin ifa etmeye mecbur olduğu bir hizmettir.

Şimdi Anayasamız ne diyor; 161 inci madde :

«Devletin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzelkişilerinin harcamaları, yıllık bütçe ile yapılır.» Binaenaleyh, herhangi bir dairenin yapacağı hizmeti bütçe dışına çıkaramazsınız, çıkardığınız takdirde Anayasayı açıktan ihlal etmiş olursunuz.

İkincisi; 160 inci madde; «Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün geliri ve giderleri ile mallarını Meclis adına denetler» diyor.

Şimdi getirilen tasarı, bu hizmeti bütçe dışına çıkarmakla bu 2 maddeyi açıkça ihlal etmektedir. Mızrak çuvala sığmaz, bu, Anayasaya bal gibi aykırıdır ve Anayasayı zedelemektedir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Devlet Bakanımız, «Fon yeni değil» dedi ve bazı örnekler verdi. Bu örnekler hep geçmiştedir. Bu Anayasa 1983 Anayasasıdır ve 1983'ten sonra bir tane fon kurulmuştur, o da Meclisimizde kurulmuştur, onun da Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmekte devam ediyoruz. Hilvaki Anayasa Mahkemesi o hususta bir karar vermemiştir, o onun sorumluluğu altındadır, o karara da iştirak etmediğimi, o kararın da yanlış olduğunu arz ederim ve ne şartlar içinde olduğunu da izin verirseniz başka bir vesileyle ortaya koymak isterim. Bir Anayasa müessesesini burada zedelemek istemediğim için o konuda fazla açıklama yapmaya lüzum görmüyorum.

Değerli arkadaşlarım, sayın bakan «İtimat etmek lazım, güvenlik lazım» diyor. Eğer hükümete, devlete, Başbakana veyahut diğer sorumlulara güven esası olsaydı, Anayasanın Sayıştay, Danıştay, Denetleme Kurulu vesaire gibi müesseseleri ihdas etmesine lüzum kalmazdı. «Güven esasıyla hükümet kurulur, Meclis güvenoyu verir, her istediğini yapar; astığını asar, kesliğini keser, istediği yere para harcar» zihniyetine hayret ediyorum. Bir devletin bir bakanının ağızından bir mecliste demokrasi içinde böyle şeylerin ortaya konmasına hayret etmemek mümkün değildir değerli arkadaşlarım. O vakit ne Sayıştaya lüzum var, ne Danıştaya lüzum var, ne de Denetleme Kuruluna lü-

zum var, ne Mecliste soru, gensoru gibi şeylere lüzum var. İtimat esastır, mademki seçtik, güveniyoruz, her işi yapar...

Değerli arkadaşlarım, bu mutlakiyet idarelerinde dahi düşünülmemeyen bir şeydir. Yani vaktiyle ilahî kudreti temsil eden insanlar dahi bir yere karşı kendilerini sorumlu sayarlardı. Demokraside, hele böyle bir şeyi ortaya atmak, hakikaten o demokrasiye inanmamış olmaktan başka bir şey değildir. Sayın arkadaşlarımız eğer bunda samimi ise, ben demokrasiye inandığını kabul edebilirim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, deniyor ki, bütçeyle böyle bir hizmet yapılamaz. Bir defa bütçeye koymak zararlı, yapılır yapılmaz; fakat imkânlar var. İş, hizmeti, masrafı güçleşüren bütçe değil, belki usulleridir; Muhasebeî Umumiye Kanunudur, İhale Kanunudur, başka kanunlardır. O usullerden istisna edin, ama bütçe dışına çıkarmayın. Bütçe dışına çıkardığınız takdirde, dediğim gibi, Meclis murakabesi dışına çıkarmış olursunuz. Hükümeti en iyi denetleme yolu bütçe ile olur. Bütün faaliyetler masrafı gerektirdiği için, belgeler alınmasını gerektirdiği için Büyük Meclis o faaliyetleri kontrol etmekle hükümeti denetler. En kıymetli denetleme, en müessir denetleme, en etkili denetleme bu yoldur ve bütün demokratik memleketler ondan dolayı bütçeye ve bütçe denetimine büyük önem verirler. Onun için bütçeye koyun, ama Muhasebeî Umumiye Kanunundan istisna edin; ayrı harcama usulleri vardır; İhale Kanunundan istisna edin, başka takyit eden kanunlar varsa onlardan da istisna edin; ama bütçeye koyun. Devletin hiçbir hizmeti, en mahrem hizmetleri dahi bütçe dışında düşünülmemiştir. Millî Emniyetin harcamaları da bütçeden ödenir; ama örtülü ödenekten ödenir. Eğer bu hizmetin de gizli tarafları varsa (Bir defa açıklarım gizli olarak yapmaya lüzum yok), ama gizli harcamalar yapmak gerekiyorsa örtülü ödenoği artıralım, istediğiniz gibi tahsisat verelim, oradan harcansın; ama bütçeyi bu yolda zedeleyemeyiz.

Değerli arkadaşlarım, memleketimizin bütçe usulleri gelişmiştir. Bütün dünyada, belki en ileri memleketler arasındayız. Vaktiyle devlet hizmetlerinin her birisinin ayrı geliri vardı. Yani, tahsisi varidat usulleri vardı. Her bir hizmet için gelir ayrı idi. Osmanlı Hükümetininin nizamını tetkik ederseniz bunu görürsünüz; yurtluk, ocaklık, tımar, zeamot usulleri gibi. Bazı hizmetlerin karşılığı oradan karşılanırdı. Meşrutiyete kadar aşağı yukarı bizde bu usul tatbik edilirdi.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Zevkle dinliyoruz ama 15 dakika okdu efendim.

FERİT MELEN (Devamla) — Sayın Başkan uyarımadı, lütfen Sayın Başkana söyleyin.

BAŞKAN — Efendim, herhalde toparlayacaklar.

FERİT MELEN (Devamla) — Sizi rahatsız ediyorsam...

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Yok, zevkle dinliyorum.

FERİT MELEN (Devamla) — Sizi rahatsız ettiğimi anlıyorum. Ben zabitlara geçmesi için söylüyorum. Konuşmaların sizi rahatsız etmesin, rica ederim. İsterseniz dinlemeyin (MDP vs HP sıralarından alkışlar)

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Estuğfurullah.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Rahatsız oluşumuzun sebebi kaidenin ihlal edildiğindedir. Sürenin dışına çıkıldı.

FERİT MELEN (Devamla) — Ben saate bakmadım ve tokkik de etmedim. Sayın Başkan ihtar ettiği zaman konuşmamı bırakırım.

Değerli arkadaşlarım, meşrutiyet döneminde memleketimizde tek bütçe usulü tatbik edilmeye başlandı. O günden bugüne kadar, bütçe prensipleri Muhasebeî Umumiye Kanunu ile kanunlaştı ve nihayet Anayasaya da girdi. Vaktiyle Cavit Beyin yaptığı reformla, memleket tek bütçe reformuna girmişti. Şimdi bu hükümet her gün bir geliri bütçe dışına çıkarmak suretiyle, bu reformu tersine çevirmek istemektedir. Bununla nereye varılır bilemiyorum?

Bir şey daha ilave edeyim; Devlet piyango hâsılatı millî savunmamıza tahsis edilmiştir, hava kuvvetlerimizin gelişmesine hizmet etmiştir. Oradan bu gelirleri alıp başka yerde harcama yapılmasını ayrıca bir mahzur telakki ederim.

Teşekkür ederim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen.

Madde üzerindeki görüşmeler bitmiştir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, 1 inci maddede şöyle bir ibare var: «Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak»

Şimdi soruyorum: Bu kuruluşların kaynakları bu fon ile nasıl artırılabilecek? Fondan, kamu kaynağı olduğuna göre, para mı aktarılacak? Para aktarılacaksa, bu takdirde bu para, aktarılan kurumun mevzuatına ve idari usullerine göre harcanacağından, ki sayın bakan «Bu fonun kurulmasının ana amaçlarından bir tanesinin bütçe dışına çıkmak ve idari usullerden sıyrılmak» olduğunu söylemişti, acaba bu gerekçe geçersiz kalmaz mı?

Acaba, fon bu aktarmayı yapmayacaksa, başka kuruluşlar adına, (a), (b), (c) kuruluşları adına harcamaya mı yapacaktır?

2. Buradaki kuruluşlar arasında tanıtma ile tanıtma amacı ağır basan özel dernek ve vakıflar dahil midir?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Komisyon metnini mütalaa ediyoruz ama, burada mutad olmuş, daima bakanlara da sual tevcih ediliyor. O bakımdan hükümete soruyorum.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, 1 inci maddede zikredilen görevli kuruluşların, kendi kaynaklarıyla finansa edemedikleri özel projeler bu fondan finanse edilecektir. «Kaynaklarını artırma ibaresini bu anlamda anlamak gerekir. Ayrıca bu kuruluşlar kamu kuruluşları olduğu gibi, vakıflar ve dernekler de olabilmektedir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Anlaşıldı Sayın Başkan.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır. Başka soru sormak isteyen var mı efendim? Yok.

1 inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 342 sıra sayılı yasa tasarısının 1 inci maddesinin sonundaki, «istikametinde yönlendirmektir» yerine; «istikametinde yönlendirmeye çalışmaktır» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alâeddin Kısakürek
Kahramanmaraş

Ihsan Nuri-Topkaya
Ordu

Ismail Dayı
Balıkesir

R. Ercüment Konukman
İstanbul

Abdurrahman Bozkır
Konya

Ahmet Memduh Yaşa
İstanbul

BAŞKAN — Bu önergeye sayın komisyon ve hükümet katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet katıldıklarını ifade ettiler.

Şimdi, önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

1 inci maddeyi bu önerge istikametinde ve getirdiği değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum:

Tanıtma Fonu kurulması

MADDE 2. — Bu Kanununun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde Başbakan'ın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulmuştur.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?

Sayın Turan Bayezit; buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime bir balıkçı fikrasi ile başlamak istiyorum. Bundan amacım. Sayın Başbakanın görüşmelerle ilgilenmesini sağlamak değil, işin özünü taalluk ettiği cihetle, yüksek Meclisin irtibat kurmasına yönelmektir; arz ederim.

Anabalık, yavru balığa, insanoglunun kendilerini nasıl avladığını anlatıyormuş. Onayı anlatmış, sıyrıttı anlatmış, çapariyi anlatmış; o sırada yukarıdan başlarına bir serpmeye inmiş; sommuş yavru balık anabalığa, «Bu nedir?» diye; «Tepeden inmedir yavrum» demiş. İşte bu tasarı ile Sayın Özal, Mecliste tepeden inme bir sistem getirmiştir.

Değerli arkadaşlarım, biz Mecliste ilk çalışmaya başladığımız günde, Meclisin hâkimiyetini teessüs edelim diye, fonlara karşı çıktık, Bakanlar Kurulunun emrine verilen fonlara, Sayın Özal, siz böyle mi istersiniz dedi (beterin beteri vardır); baktıkki, ikinci fonda Bakanlar Kurulunun büyük bir kısmı dışlandı, küçük bir bakanlar grubuna bir fon getirildi. Bu sefer biz Meclisle birlikte Bakanlar Kurulunun mücadelesini yapmak mecburiyetinde kaldık, muhtaç olmadıkları halde Şimdi de, Bakanlar Kurulunun tümtütünün mücadelesini yapıyoruz. Öyle bir fon

kuruluyor ki, Sayın Başbakanın iki dudağı arasında ve Bakanlar Kurulunun tüm üyeleri dışlanıyor. Buna, itimat sözcüğüyle, itimat müessesesine sığınarak yaklaşıyor.

Muhterem arkadaşlarım, bu itimat konusu, hükümetin her atışı yükseldiğinde başvurduğu siyasi bir penisilin halini aldı. Korkarım kısa süre içerisinde, bunu tekrarlaya tekrarlaya hükümet kendi içerisinde veya kendi dışında penisilin allerjisine uğramasın. İtimadı lütfen bu kadar ufak ve itimadı bu kadar anlamsız anlamayalım arkadaşlar, anlamsız görmeyelim, (anlamayalım kelimesini geri alıyorum) anlamsız görmeyelim. Biz Sayın Başbakanı itimat ediyoruz. Tabii Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı olduğu için de itimat ediyoruz, Sayın Özal olduğu için de itimat ediyoruz; ama soruyorum, bununla ilgili sayın bakanlar, Sayın Kültür Bakanı, Sayın Dışişleri Bakanı ve sayın diğer bakanlar bu fonun neresinde? Sayın Başbakan acaba onlara itimat etmiyor mu diyebiliriz arkadaşlar? Onun için, sadece Sayın Başbakanın tasarrufunda bulunan bir fonu çok tehlikeli görüyoruz. Bu Kanun tasarısında «fon» deyimine tesmiye edilse dahi, benden önce konuşan arkadaşlarım «fon» deyimini kullansalar dahi, bana göre fon değildir. Bu eski tabiriyle bir galledir, bir kesedir. Sayın Özal'ın galledir. Neden Sayın Özal'ın galledir, onu denetim yoluna geldiğimizde izah edeceğim. Bundan iki gün önce Devlet Planlama Teşkilatı Sayın Müsteşarının emrine serbest bölgelerle ilgili bir fon verdik. O fonu Devlet Planlama Teşkilatının Sayın Müsteşarı Sayın Özal kullanacak. Bugün Sayın Özal, yarın başkası olur; ama ben bugünkü durumu değerlendiriyorum. Şimdi de bir fon veriyoruz, Sayın Başbakan Sayın Özal kullanıyor. Ben Türkiye Büyük Millet Meclisinde 85 bütçesi üzerindeki grubum adına konuşmamı yaparken «Fon imparatorluğunun bütçesine oy vermeyeceğiz» demiştim. Yanılmışım arkadaşlar, özür diliyorum, tashih ediyorum, fon imparatorluğu değilmiş, fon oligarşisiymiş. Özellikle dikkatinizi bu noktaya çekmek isterim.

Sayın milletvekilleri, iki noktayı hemen kısaca arz edeceğim, tekrar tekrar huzurunuzda çıkmamak için; birincisi; kurulan denetleme kurulu konusunda; bu kurul Anayasaya aykırıdır. Sayın Devlet Bakanı ne derse desin. Niçin aykırıdır? Sayıştaydan bir üye alıyorsunuz bu kurula, Sayıştay Anayasasının 160 nci maddesinde tadat edilen görevleri yerine getirir; Sayıştay Anayasasının «Yargı» bölümünde yer alır, bir yargı erki kullanan devlet organıdır. Siz

Sayıştayı, icranın bu şekilde organlarıyla müşterek bir denetime sokamazsınız. Anayasasının 6 nci maddesi sarihdir, hiçbir organ Anayasadan kaynaklanmayan bir yetkiyi kullanamaz. Sayıştayın, bir üyesi aracılığıyla dahi olsa, denetime ithal edilmesi Anayasasının 160 nci maddesine, Anayasasının kuvvetler ayrılığı prensibine aykırıdır. Bu hususu sayın komisyonun değerlendirmesini özellikle rica edeceğim.

Yine bu tasarıyla, Sayın Başbakanı müşterek bahisleri tanzim edecek kurumları tayin etmek yetkisini vermişsiniz. Arkadaşlar, çok rica ediyorum Türkiye Cumhuriyetinin Sayın Başbakanına bu kadar ciddi bir görev vermeyiniz.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Turan Bayezit.

Sayın İsmail Şengün; buyurun efendim.

Sayın Şengün, bu münasebette şu hususu arz etmek istiyorum: Süre 5 dakikadır; fakat bazı hoşgörüler oluyor, süre biraz daha uzuyor. Genel Kurulun lehinedir; ama bazı arkadaşlarımız da bunu yapıyorlar. O itibarla sizden istirham ediyorum, süre içinde kalalım.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, benim konuşmamdan sonra ikaz ettiniz; ben süreyi geçirttim mi?

BAŞKAN — Hayır efendim, hayır, size ait değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Zabitlere geçmesi için...

BAŞKAN — Evet.

Buyurun efendim.

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, Sayın üyeler; Sayın Başbakanın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulacak ve bu «Tanıtma Fonu» 1985 yılı içinde takriben 10 milyar doları bulacak bir miktara ulaşacak. («Lira» sesleri) Özür dilerim, lira tabii; biliyorsunuz bir süreden beri Türk Lirasını unuttuk, artık bazı kanunlarda dolarla ifade ediyoruz ya - buna bu dönemde başladık - ben de o yüzden bir yanlışlığa uğradım.

Değerli arkadaşlarım, 10 milyar Türk Lirası nasıl harcanacak? Tabii ki Sayın Başbakan ve bu tasarayı düzenleyen kişiler, bu konuda şu noktaya kadar bir karara varmışlardır, ya da varmış olmaları gerekir; aksi halde, ola ki her isteyene veya her uygun görülen noktaya, harekete para dağıtılır; sonunda bir de bakarsınız ki çok lüzumlu olan bir iş için

bu fonda zerro miktar kalmamıştır. Şu halde, benim anlayışına göre bu konu inceden inceye araştırılmıştır, araştırılmalıdır ve sonuçta «Amaç» maddesinde sözü edilen 4 alan için bu fonun nasıl sarf edileceği belli olmalıdır, belirtilmelidir. Çünkü hepimiz biliyoruz ki, eğer aybaşında alacağımız parayı ay içerisinde yaymaz isek, sonunda 15 - 20 gün aç kalmamız söz konusudur, yahut da bulduğumuzla iktifa etmemiz söz konusudur.

O nedenle şimdi değerli bakandan öğrenmek istiyorum, tespit edebildiğimiz kadarıyla bu kanunun 4 amacı vardır :

Birinci amaç, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmaktır. Bir kere fonun beşte biri gizli ödeneğe gidecek; geriye kalan beşte dördünün ne kadarı bu birinci amaç için kullanılacaktır, ya da kullanılması düşünülmektedir?

İkinci amaç olan «Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak» için Başbakanlık bu beşte dördün ne kadarını sarf etmeyi düşünmektedir? Bu konuda elbette birtakım incelemeler, araştırmalar neticesi bazı rakamlar Sayın Başbakana verilmiş olmalıdır.

Üçüncü amaç, «Devlet arşiv hizmetlerini müessir hale getirmek» tir. Arşiv hizmetlerinin düzenlenmesini kabul etmekle beraber, bu fonu bu işte kullanmanın anlamını kesinlikle kabul edemiyoruz. Bu konuda bir fona ihtiyaç olacağını kabul etmemekle beraber, arşiv hizmetleri için ne kadar ayıracağını?

Dördüncü amaç olarak, «Milletlerarası kamuoyunu, memleketimizin menfaatları istikametinde yönlendirmeye çalışmak» dediniz; ama «yönlendirmek» kelimesini de fazla buldunuz, «Yarın güç durumda kalırız» dediniz anlaşılır ve bunu da «çalışmak» şeklinde yunuslattınız. Bu konuda biraz önce verilen önergeyi hemencecik sayın komisyon başkanımız ve hükümetimizi temsil eden değerli bakan da kabul ediverdiler; keşke «yönlendirmek» şeklinde kalsaydı da, biz sizden gelecek sene «Ne ölçüde yönlendirdiniz?» diye sorabilseydik. Çalışmak; ne ölçüde çalışmak? Her neyse, bu son amaç için fonun ne kadarını kullanmayı düşünüyorsunuz?

Gizli olan bir kısım varsa, kabul; fakat hiç olmazsa bunun oranlarını, nispetlerini bu yılce Meclise vermelisiniz.

Sayın üyeler, nihayet, Sayın Başbakan bu fonu kimlerin aracılığı ile nasıl kullanacaktır; nasıl kendisine yakın bir teşkilat kuracaktır; yoksa Sayın Başbakan bütün devlet hizmetlerini bir tarafa bırakıp,

Başbakanlığın yüksek görevlerini bir yana atıp bu fonla uğraşacak değildir, uğraşmamalıdır, uğraşmaz da.

Değerli arkadaşlarım, şu halde mutlak surette küçük - büyük bir organizasyona, bir teşkilata, bir heyete ihtiyaç vardır; Fakat bu tasarıda bu da yoktur.

Derin saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şengün.

2 nci madde üzerindeki müzakereler bitmiştir.

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkanım, sual sormak istiyorum. Müsaade ederseniz (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Buyurun efendim, kısa, kısa, açık ve net olarak.

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, biraz önce kürsüden yılce Meclisin 5 dakika kadar vaktini aldım, 2 suali daha geniş olarak ifade ettim; fakat bakıyorum ki değerli hükümetimiz cevap verme durumunda dahi hissetmediler kendilerini. Biraz önce kürsüden sorduğum 2 suale cevap istiyorum. Eğer isterlerse bu sorularımı tekrar edeyim efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yılmaz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın İsmail Şengün'ün sualini aşında üzerinde görüşme yapılan madde ile bağdaştırmakta güçlük çektiğim için bilahare cevaplandıracaktım. Sayın Başkan, söz verdiğiniz için, müsaade ederseniz, bu madde üzerindeki bazı değişik görüşleri de cevaplandırmak istiyorum.

Sayın Şengün, Osmanlı arşivlerinin bu fonla ilişkisini, anlayamadıklarını söylediler. Sayın milletvekilleri, Osmanlı arşivleri daha önceki konuşmamda da ifade ettiğim gibi, senelerce ihmale uğramış çok önemli bir kurumdur. Aslında Sayın Başbakanın, Osmanlı Arşivleri Sempozyumunun açılışında yaptığı konuşmada da ifade ettikleri gibi, bizim Osmanlı arşivlerini şimdiye kadar dünyaya açmamızın sebebi bu arşivlerdeki gerçeklerden korkmamız değildir, bu konudaki tembelligimizdir.

Aslında Türk Devletine yöneltilen bütün iftiraların cevabı o arşivlerde mevcuttur; ama üzüntü ile tespit edelim, üzüntü ile ifade edelim ki, bu koskoca devlet, elli seneden beri daha o arşivleri bir tasnife tabi tutmamıştır. Burada Sayın Ferit Melen konuştu. Sayın melen hükümet başkanlığı yapmıştır. Biz şimdi 17 nci Meclis Dönemini idrak ediyoruz, kendisi zannediyorum

9 uncu dönemde Meclise intisap etmiş idi. Sayın Kâmrân İnan, 10 sene evvelki bir dönemde hükümet sorumluluğu taşımıştır. Bugün burada şikâyet konusu yaptıkları şeyler, onların hükümet sorumluluğu yaptıkları dönemlerde de aynen şikâyet konusu olmuştur.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) --- Aynen söyledik Sayın Bakan, itham etmedik ki.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Hayır, konuyu bütün açıklığı ve acılığı ile dile getirmenizi takdir ediyorum; ancak en sonunda «Acaleye ne gerek var» demenizi hayretle karşılıyorum Sayın İnan.

10 sene evvel hükümet sorumluluğu yapmışsınız, 10 senede bir şey değişmemiş; Sayın Melen, belki 30 senedir bu Meclisin üyesi, 30 senedir yakınılan şeyler var ve «Niye burada birtakun olağanüstü yollar deniyor?» deniliyor. Yani, bir 50 sene daha mı bekleyelim Sayın İnan?

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) --- 2 nci maddeyi konuşuyoruz.

BAŞKAN --- Efendim, lütfen karşılıklı konuşmalıyım.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) --- Cevap hakkı doğdu.

BAŞKAN --- 2 nci madde neticesi itibariyle Sayın Şengün bir sual sordu, o sualin cevabı verilecek.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Sayın milletvekilleri, aslında aramızdaki temel felsefe farkı burada yatıyor. Her şey bütçeye uygun olsun, her şey bütçenin içinde olsun, her şey usulüne uygun olsun, bütçe de denk olsun. (MDP sıralarından «Anayasa öyle emrediyor» sesi) Anayasa öyle emrediyor, öyle olsun; ama aramızdaki büyük boşluk; Türk Devletine yöneltilen büyük iftira, bütün bunlar ister halledilsin ister halledilmesin.. (MDP sıralarından gürlütüler)

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) --- Öyle şey olur mu?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Sayın milletvekilleri, ben...

SALİM EREL (Konya) --- Devletin savunucusu yalnız siz misiniz?

KÂMRAN İNAN (Bitlis) --- Çok ağır itham oluyor, böyle şey olmaz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Katiyen, katiyen. Size izafe ederek söylemiyorum Sayın İnan. Sonuç itibariyle söylüyorum.

SALİM EREL (Konya) --- Muhatabınız kim?

BAŞKAN --- Lütfen karşılıklı konuşmalıyım.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Sayın milletvekilleri, bakınız olağan yönetim usulleri var.

İSKENDER ÇENAP EGE (Aydın) --- Müzakereler İçtüzüğe uygun olmuyor, maddeye geliniz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Olağan yönetim usulleri var. Olağan yönetim usulleri belli dönemde kifayet etmiyor, sıkıyönetime başvuruyorsunuz; belli bir dönem için, belli bir amaç için. Biz de getirdiğimiz kanun tasarısının olağan dışı, belki olağanüstü bir kanun tasarısı olduğunu baştan ifade ettik; ama...

FERİT MELEN (Van) --- Anayasada var.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Sıkıyönetim Anayasa dışı bir kurum mu?

MEHMET KOCABAŞ (İçel) --- Doğal mı? Devlet olağanüstü idare edilmez.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Şimdi Sayın Şengün..

BAŞKAN --- Sayın Bakan lütfen 2 nci madde üzerinde konuşun, soruya cevap verin. Genişletmeyin, 2 nci madde üzerinde cevap verin lütfen.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Bu fonun kaynaklarının «Amaç» maddesinde sayılan çeşitli amaçlar arasında nasıl paylaştırılacağı hususunda hükümetimizin şu anda hazır bir programı mevcut değildir. Çünkü esasında bu kanun tasarısını bir fon fikrine dayamamız da buradan geliyor. Çünkü yarı Türkiye Devleti aleyhine hangi yalanın çıkarılacağını, Türkiye Devletine hangi iftiranın atılacağını, bunun hangi mihraklardan kaynaklanacağını önceden öngörmek mümkün değil. Bu esnekliği hükümete vermek durumundasınız.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) --- Arşivi ihmal edersiniz o zaman.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) --- Arşivler konusunda, toplam fonun yüzde 50'sini aşmamak şartıyla yapılabilecek bütün yatırım yapılacaktır ve bu fondan yüzde 50 prensibine sadık kalmamız halinde dahi, Osmanlı arşivlerinin tımlentil ancak 10 senede tasniften geçirebiliyoruz. Eğer sizin önerilerinize uyarsak bu süreyi 50 senede dahi katedemeyiz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN --- Teşekkür ederim Sayın Devlet Bakanı.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, müzakereleri uzatmak niyetinde değilim; fakat sayın bakan son beyanlarında, 2 nci madde üzerindeki suallere cevap vereyim derken, daha önce söz alan bütün konuşmacıları kapsayacak ve maalesef belki kendi niyetlerini de aşacak ölçüde bir itham altında bıraktılar. Bunu açıklığa kavuşturmak lazım geliyor.

BAŞKAN — Yani satışmamı oldu diyorsunuz?

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize)

— Sayın Başkan, satışma ile ilgili maddeye uygun değil.

BAŞKAN — Hayır. Şimdi kendilerine soracağım efendim. İçlüzüğe uygun.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize)

— Sayın Başkan, benim ifadem geneldi, satışma olması mümkün değil.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konu partiler arası veya iktidar, hükümet ile muhalefet arası polemik mevzuu yapılacak bir konu değildir. Partiler üstü bir meseledir, ciddi bir meseledir, devletin dışarıda tanıtılması ve savunulması meselesidir.

Binaenaleyh, sayın bakanımızın, «Hükümet, senelerce ihmal edilmiş bu hadiseyi ciddiyetle ele alıyor; buna karşı çıkıyorsunuz. Türkiye'nin dışarıdaki dışmanlarıyla mücadeleyi kabul etmiyorsunuz» anlamına - hiç olmazsa - gelebilen, belki kendi niyeti olmayan beyanları üzüldür. (ANAP sıralarından gürültüler «çamur atma» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, konuşmayalım oradan karşılıklı, çok rica ediyorum.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Sayın bakan lütfettiler, ilk defa olmuyor, benim hükümete iştirakim zamanını hatırlatıyorlar. Bir şeyi ifade ederek hatıraları tazeleyeyim; ben bütün hata yapılan zamanlarda, hükümet üyesi olduğum zaman dahi, hatalara karşı çıkmak cesaretini daima göstermiş bir politikacıyım. Devletin millî menfaatlarının bulunduğu hiçbir yerde «Ben sadece hükümetim, iktidarım, şu partiyim» deyip, o etiket altında kendimi mahkûm etmedim. Kendi hükümetimin kararına, muhalefet beyanında dışarıda bulunduğum zamanlar olmuştur. Bunu gayet açıklıkla ifade ediyorum; ama yine de o dönemin icraatının bütün sevabını ve günahını kabul ederim, hatta sevabı daha büyüklerin, günahını da payımı kabul etmiş bir kimseyim.

Burada mühlüm olan mesele polemik yaratmak değildir ve mühlüm olan mesele birbirimizi itham etmek «Sen şunu yapmadın, bunu yapmadın» değil. Ortada bir vakıa var, bunu tespit etmek lazım. Nedir? Türkiye'nin dış tanıtma meselesi politikasının büyük ihmal gördüğü hadisesi çok doğrudur, tanıtmanın parayla yapılacağı hadisesi çok doğrudur. Eksik olan nedir? Teşkilat eksikliği, politika eksikliği. Teşkilatta değişiklik var mı? Yok. Sayın bakan diyor ki, «Biz yapıyoruz niye karşı çıkıyorsunuz?» Var mı teşkilatta değişiklik? Yok. Dışişleri Bakanlığının bu alandaki yetkilerini artıran veya vazife haline getiren bir değişiklik var mı? Yok, muğlak. Kültür ve Turizm Bakanlığının alanında var mı? Yok. Kendilerinin Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, ki şimdi «Efendim biz yapacağız» diyorlar, yapsalar dahi var mı teşkilatı? Yok. Dış tanıtma politikası, planı, devlet planı halinde, var mı? Yok. Hatta şu anda ikrar buyuruyorlar. Hadise budur, biz karşı çıkmıyoruz, biz en iyi şekilde, en etkili şekilde olması gayretini gösteriyoruz.

Binaenaleyh, bu millî meseleyi muhalefet iktidar meselesi haline getirmek. dışarıda tanıtmanın millî birlik, bütünlük içinde olması ilkesine ve politikasına aykırı düşer. Bundan mahrum bırakmayın hükümeti. Hükümeti bundan mahrum bırakmak sizin menfaatiniz icabı değil. Yalnız şunu kabul etmek lazımdır, bütün dış politika ve millî meselelerin yabancı hükümetler nezdinde göreceği kuvvet ve destek onun evvela kendi milleti toplumu tarafından desteğine, ikincisi dış kamuoyuna mal edilebilme derecesine bağlıdır. Bu alanda büyük noksanlıklarımız var. Millî meselelerde kendi kamuoyumuzu harekete geçirmede büyük noksanlığımız vardır, binaenaleyh retorik yapıyoruz dışarıya karşı. Dışarıya kamuoyu oluşturmakta büyük noksanlıklarımız var; o derece var ki, yüzde yüz devletçe haklı olduğumuz meselelerde, haksız olarak itham edilmekte ve haksız olarak teşhir edildiğimiz yerler olmaktadır. Bununla mücadele yolunda hükümetin bütün gayretlerinin yanındayız, hepsinin arkasındayız. Fevkalade iyidir; ama bunun yollarını göstermek bizim vazifemizdir. «Siz parayı verin, gerisini bize bırakın» dersiniz, insaf buyurun sayın bakanım, bu bir toplumu, parlamentoyu ne derece tatmin eder? Gerisini de lütfedin; bir millî tanıtma politikanız var mı, olacak mıdır? Ermeni meselesinde dünya çapında ne yapmayı düşünüyorsunuz? Rum lobisinin artık malum olan taktikleri karşısında Amerika'da, Avrupa'da ne yapacağız, tedbirlerimiz nedir?

Fransa'daki kamuoyunu oluşturma, dünya basınına sızma yolundaki çalışmalarınız ne olacaktır? Gelin de bunları görüşelim. Yoksa «Biz her şeyi biliriz, bize güvenin» diyorsunuz ki güveniyoruz, zaten güvenoyu almışsınız, buna saygılıyız. Bunun ötesine geçelim ve son derece - burada hakkımı biraz daha kullanarak arz edeyim - ümit bağladığımız bazı kabiliyetler devlet adamlarının doğuşunu; zekâyı zorlayarak, polemik ve bir nevi muhalefet - iktidar kavgası şeklinde kullanılması, aslında gelecekte yetişmesini çok arzu ve temenni ettiğimiz devlet adamlığını zekâ oyunları ile harcama mak lazımdır, onda da hassasiyet gösteriyoruz. (MDP ve HP sıralarından alkışlar) Ve bu cevap hakkını kendime rağmen istedim, kullanmak istemezdim. Bizi bu gibi cevap haklarını kullanmaya mecbur bırakmayın. Bizim haklı olduğumuz yerler var, objektif olduğumuz yerler var, Objektif olmayan tek bir maddeyi yakalayarak bütün objektif meselelere karşı çıkıp bir ağır itham altında; «Dışarıda Türk Devletinin düşmanlarıyla mücadelede yanımızda olmak istemiyor musunuz?» suali çok ağırdır sayın bakanım. Biz buna müstahak değiliz. Milletvekili olarak, muhalefet olarak, parlamento olarak da müstahak değiliz. Biraz çerçevesinde tutmak lazım. Noksanlıklarınız var. Beklesin diyorsam, noksanlıklarınızı telafi içindir. Burada bütün arkadaşlarımızın viedanına hitap ediyorum; bu şekilde verin fonu yapalım; hangi teşkilat? Belli değil, Dışışleri ne yapacak? Belli değil. Kültür Turizm ne yapacak? Belli değil. Basın Yayın ve Enformasyon ne yapacak; yapmak istese bile gücü nedir? Belli değil. Planı belli değil, ama ver parayı, büyük bir verimi var.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) --- Kanun meselesi değil o, icraat meselesi.

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Sayın Başbakanım, kanun meselesi olmadığını kabul ediyorum. İcraatta sayın hükümet, başbakan bu kuruluşları görevlendirir. Ama bunun bir politikası olmak gerekir. Bunun yok bir politikası; bir millî politikası yok, bir devlet politikası yok. Bu günöbirlik politika oluşturmakla olmaz Sayın Başbakanım. Bugün şurada yangın başgösterdi koşalım, doğru.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) --- 3 senedir öyle yapıyoruz.

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Bizim zaten millî hayatımız hep o. Nerede bir yangın varsa, alın elinize bakraçları koşalım. Uzun vadeli, orta vadeli planlar yapmak, devlet düşmanlarına karşı tedbirli olmak...

BAŞKAN --- Sayın İnan...

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Hakkımı aşım Sayın Başkan, kusurluyum, yüzde yüz haklısınız. Kusurluyum, sınırı da aşım. Ama bu meseleleri açıklamak lazım.

BAŞKAN --- Hayır ben şu hususu belirtmek istiyorum, müsaade ederseniz : Madde 70 şöyle diyor...

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Haklısınız Sayın Başkanım, iniyorum efendim. Hiç okumayın, zahmet buyurmayın efendim.

BAŞKAN --- Ben sizin temas noktanıza geliyorum efendim.

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Emredin efendim.

BAŞKAN --- «Şahsına sataşılın veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri açıklama yapabilir ve cevap verebilir.»

Binaenaleyh, siz bu şekilde kendisine farklı bir görüş atfolunan bir milletvekili olarak; yani yapmadığınız şey size atfolunan bir milletvekili olarak konuşuyorsunuz. Biz öyle kabul ediyoruz.

KÂMRAN İNAN (Devamla) --- Yapmaya çalıştım açıklamayı, takdir tabiatıyla yüksek Meclisindir. Teşekkür eder saygılar sunarım. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN --- Teşekkür ederim Sayın İnan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) --- Sayın Başkan, bana söz verir misiniz sataşma için?

BAŞKAN --- Gene ne hakkında istiyorsunuz Sayın Bakan?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) --- Sayın Başkan, söylemediğim bir ifadeyi bana atfettiler.

BAŞKAN --- Yani buna bir cevap; cevaba cevap, tekrar cevap çıkıyor.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) --- Evet efendim 70 inci maddeye göre.

BAŞKAN --- Hangi maddeye göre istiyorsunuz?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) --- Sayın Başkan, müsaade eder misiniz, mikrofondan konuşabilir miyim?

Sayın Başkan, «Siz parayı verin gerisine karışmayın» dediğimi ifade ettiler. Ben böyle bir şey söylemedim. Sataşma var söz istiyorum.

BAŞKAN --- Buyurun efendim.

Sayın Bakan, lütfen bir sataşma diğerini getirmesin. Bunu istihham ediyorum. Çünkü başlangıçta konuştunuz, bu sefer Sayın Türkân Arıkan istediler

söz; satışma oldu diye. Geldiler cevap verdiler. Şimdi konuşunuz, bu sefer de Sayın İnan, böyle bir husus var diye geldiler cevap verdiler. Şimdi ikinci kez konuşuyorsunuz. Halbuki hükümet ancak bir defa konuşabilir ve sizin vereceğiniz cevap, yalnız Sayın İsmail Şengün'ün 2 nci maddede sormuş okduğu sorulara dair idi. Durum bu efendim, buyurun.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan değerli milletvekilleri; Sayın İnan'ın konuşmasında bana atfen ifade ettiği gibi, «Siz parayı verin gerisine karışmayın» şeklinde bir ifadem olmadığına hepimiz şahitsiniz. Bilakis tam tersine söylediğim şey şudur: Bu Kanun, Türkiye'nin dış tanıtılması meselesinin sadece finans cephesini çözecektir. Bununla mesele bitmiyor demişimdir ve kendisinin burada ifade ettiği bütün eksiklikleri daha ben ilk konuşmamda ifade etmişimdir. Bu konudaki eleman güçlüğüümüzü, bu konudaki tecrübe yetersizliğimizi; hepsini açık açık ilk konuşmamda ifade ettim ve bu ifadelerimde de sabitim. Türkiye'nin dış tanıtılması kolay bir mesele değildir. Hatta kendilerinin yakındıkları gibi koordinasyonu dahi kolay bir mesele değildir.

Bakın 1981 senesinde bir tanıtma müsteşarlığı kuruldu, bunun koordinasyonunu üstlenmek üzere, hiçbir iş yapamadı; 1984'te biz lağvettik. Fovkalade zor bir meseledir. Aslında devlet içerisinde yer alan bütün kuruluşların bu konuda görevleri vardır. Bunların koordinasyonunun en üst düzeyde yapılması gerekir. Bunu Sayın Başbakanın yapması gerekir. Onun direktifleri doğrultusunda bir bakanın yönlendirmesi gerekir. Burada ifade edildiği gibi, kolay bir mesele değildir.

Benim, kendisine satışma olarak gelen, satışma olarak aldığı, aslında hiç satışma kastım olmadan, genel anlamda söylediğim ifade şudur; bu konuda artık yakınmakta beraber olmaktan vazgeçelim de bir şeyler yapalım. Artık şikâyetçi olmayı bırakalım, çare bulalım. Biz size bir çare getirmişiz, yetersiz tarafları olabilir; ama «Şunlar bunlar eksik diye, acele etmeyelim bu iş şimdi dursun» diyemezsiniz. Bunu dediğiniz anda Türkiye'nin dış politikasını da, iç politikasını da, güvenlik politikasını da tehlikeye atmış olursunuz.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

2 nci maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

Tanıtma Fonunun kaynakları

MADDE 3. — Tanıtma Fonunun kaynakları şunlardır:

a) Millî Piyango gayri safi hâsılatının % 10'u,

b) Her nevi müşterek bahis tertibi sonucu sağlanacak hâsılatın ikramiye olarak ayrılacak kısmın dağıtımından önceki toplamı üzerinden kesilecek % 5 paylar,

c) Başbakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek,

d) Kanunla kurulan fonlardan Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar,

e) Bağış, yardım ve diğer gelirler.

BAŞKAN — 3 üncü madde hakkında söz isteyen var mı?

Sayın Türkân Arıkan, Sayın Şengün ve Sayın Öney, söz istiyorlar.

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 üncü maddenin (d) fıkrası aynen şöyle: «Kanunla kurulan fonlardan Bakanlar Kurulu ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.»

Şimdi, bu maddede bu haliyle bütün fonlar bu Yasa kapsamına girmiş oluyor. Yani, daha önce yüce Mecliste kabul edilmiş olunan Toplu Konut Fonu, Kamu Ortaklığı Fonu da bu maddenin içine girmiş oluyor. Halbuki, o fonların amaçlarını okuduğumuz zaman, böyle bir tanıtma için kullanılma maddesini göremiyoruz. Bildiğiniz gibi o fonlar, konut yapımı için, altyapı yatırımları için, vesaire için kullanılacaktır.

Şimdi, bu haliyle kalırsa ne olacaktır? Bakanlar Kurulu, örneğin Toplu Konut Fonunda toplanmış olan, ileride toplanacak olan ve yatırımların teşviğiyle ilgili baraj, köprü fonlarının mesela yüzde 80'ini buraya aktarabilecek midir? Bu nedenle bir önerge verdik ve önergemizde sadece amaçları arasında tanıtma bulunan fonlardan bu fona aktarılma imkânını sağladık.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Buyurun Sayın Öney. (HP sıralarından alkışlar)

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun tasarısının 3 üncü maddesi görüldüğü üzere, birkaç saatten beri müzakeresini yapmakta olduğumuz bu fonun kaynaklarını sıra-

lamaktadır: Millî Piyangonun belli bir hissesi, kanunla kurulmuş bulunan diğer fonlardan yapılacak kesinti, her nevi müşterek bahsin belli bir hissesi şeklinde.

Şimdi, lütfen önünüzde bulunan tasarrufların gerekçelerine bakalım.

Madde gerekçelerinden, 3 üncü madde gerekçesini aldığımız zaman ifade şudur: Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir; maddenin gerekçesi bu.

Sayın arkadaşlarım, deminden beri müzakeresi yapılıyor. Karşımızda bulunan olağanüstü tehlikelere, olağanüstü birtakım tedbirler ve silahlarla gitmenin zarurî olduğunu, o nedenle bu tipte yolları ihdas etme gayreti içinde olduğunu, hükümet ve yetkili bakan burada izah ediyorlar.

Bir defa şu konuda lütfen anlaşalım; her güçlüğü ve her rahatsızlığı olağanüstüymüş gibi göstermek, olağanüstü dönemin olağanüstü şartlarıymış gibi ortaya koymak ve bunlarla olağanüstü mücadelelerin yollarını getirmek bizi nereye götürecektir; bunu artık dönüp iyice düşünmek zorundayız. Ne zaman biz olağan şartlarda, olağan alerle ve olağan kural ve kurumlarla hukuk içinde bir davranışla bir yere gitmek imkânını bulacağız? Her geçen gün bu olağanüstülük ve olağandışılık defalarca karşımıza getirilerek pekiştirilmektedir. Sistem tümüyle olağanüstülüğe ve olağandışılığa oturtulmaktadır Türkiye'nin dışarıda tanıtılmasına ve Türkiye'nin karşısına çıkan güç durumlarla mücadele edilmesine tümüyle katılıyoruz; fakat olağandışılıkla ve olağanüstülükle değil; katılmadığımız nokta budur, bunun burada mülhakasını yapıyoruz. Onun için bu kanunda birtakım maddelere karşı çıkıyoruz. Ama, eğer hükümet bu olağanüstülüğe, olağandışılığa mutlaka çok inanıyorsa, ve olağandışı olduğunu kendi kabul ettiği böyle bir fonu kuruyorsa, lütfedip bu fonun kaynaklarının nelerden oluşacağını gerekçede iki satır ile yazsaydı; hiçbir tabir yok. Gerekçede «Bu madde, fonun kaynaklarını belirtmektedir» denip geçilmektedir.

Benden önce söz alan sayın arkadaşımızın değindiği noktaya dokunmak istiyorum, (d) fıkrasında bugüne kadar kanunlarla kurulmuş olan bütün fonlardan burada kurulmakta olan bu fona, kesilerek aktarma yapmak hakkını hükümet almaktadır.

Sayın arkadaşlarım, hatırlayacaksınız, burada 1 yıl kadar önce Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonu kuruldu. Bu fon kurulurken, ne kadar âli maksatları olduğu, ne kadar büyük bir yararı ve gereği olduğu, hükümet tarafından burada saatlerce anlatıldı. Şimdi,

o fondan bu fona aktarma yapılacak. Neden o fonun gereği kalmadı veya amacı küçüldü? Şimdi, bu amaç çok önemli; o fon azaltılabilir ve buraya aktarma yapılabilir, hükümet bu esnekliği de istiyor. Bütçe Komisyonunda bunu müzakere ettiğimiz zaman, biz bu meseleyi gündeme getirdik. Sayın bakan, «Efendim, böyle konut fonu gibi fonlardan aktarma yapmayacağız» dedi. İçinde tanıtma amacı da taşıyan birtakım fonlar vardır. Örneğin «İhracatı Geliştirme Fonu» diye bir örnek verdiler. Bunun içinde Türkiye'nin ihracat mallarını tanıtma amacı da yatmaktadır. Mesela, bu tanıtımla bir miktar ilgili bir fon ya; «Bu fondan ancak buraya aktarma yapmayı düşünüyoruz» dediler. Biz de kalktık, buna istinaden bir önerge verdik ve (d) fıkrasını tanıtma amacı da içeren fonlardan buraya aktarma yapılması hususunda değiştirme istedik. Fakat, sayın bakan katılmadılar ve önergemiz reddedildi. Kanun da bu biçimde buraya geldi. O halde hükümet, bütün fonlardan aktarma yapmanın esnekliğini elinde tutmak istemektedir. Biz buna karşıyız; bu olmaz. Çünkü, kurulan öbür fonlar da sözüm ona çok önemliydi, fevkalade büyük maksatları vardı. Eğer öyle idiyse, o fonlar dursun; o fonlardan aktarma yapmayız. Bu amaçla da zaten biz bu fıkranın bu metinden çıkması için bir önerge verdik. Onu yüce Genel Kurulunun tasvibine bir süre sonra herhalde Sayın Başkan sunacaktır.

Sayın arkadaşlarım, bu önerge kabul edilmediği takdirde dönüp sizlere soracağız; bir sene önce gece yarısına kadar bu Mecliste müzakere edilen ve birtakım kanunlarla kurulan fonlara ne oldu? Bu Mecliste daha 3 gün önce serbest bölge için bir fon kuruldu. Demek ki, o fondan da bu fona aktarma yapacaksınız. Bu kadar büyük esnekliği elde tutmak istiyorsunuz. Biz Türkiye'nin tanıtılması amacının yüceliğini küçümsüyor değiliz; ama, bir sistem, bir hukuk ve bir mantık vardır. Her şey olağanüstülüğe ve olağandışılığa bağlanamaz. Yarın da bir başkaları çıkar, başka konular için olağanüstü, olağandışı der; bunu durdurmanın imkânı yoktur. O nedenle bu (d) fıkrasının buradan çıkartılması için bir önerge tanzim ettik, onu da takdirlerinize sunacağız.

Teşekkür ediyorum efendim. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öney.

Efendim, 3 üncü madde üzerinde verilmiş iki tane önerge vardır...

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan söz istemiştiniz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sorular ne zaman efendim?

BAŞKAN — Soru mu var?..

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Evet Sayın Başkan.

SALİM EREL (Konya) — Söz istemişlik daha önce,

BAŞKAN — Soru soracaklar kim efendim?

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Söz istemiştim vermediniz, bari soru sorayım.

BAŞKAN — Siz daha önce istemiştiniz Sayın Şengün, buyurun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Söz vermeyecek misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Söz yok efendim, iki kişi konuşabiliyor.

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, iki küçük soru sormak istiyorum.

Milli Piyango gayri safi hâsılatından bahsediliyor. Bunun yüzde 10'u bu fona gidecek. Milli Piyango hâsılatı (Tayyare Biletleri eski ismiyle hâsılatı), hava kuvvetleri emrine gidiyordu ve uçak yapımı projesini destekleyen başlıca kaynak idi. Şimdi, bu projenin, TUSAŞ projesinin iç finansmanı 1/10 oranında azalmış olmayacak mıdır?

İkincisi; Başbakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek diye bir fon kaynağından bahsediliyor. Bu mutlaka bütçeden konulacak bir ödenek anlamındadır diye düşünüyorum. Bütçeden konulacak ödenekler, giderler Sayıştay tarafından denetlenir. Anayasanın Sayıştayla ilgili hükmü buna amirdir.

Bu durumda, bütçeden ödenek konulmasına rağmen Sayıştay denetiminin dışında kalınılmakta mıdır?

BAŞKAN — Evet, cevap vermek üzere sayın hükümet veya sayın komisyon buyurun efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, iki soru var. Milli Piyango gayri safi hâsılatının yüzde 10'u bu söz konusu fona aktarılacak. Dolayısıyla; eğer burada bir azalma mütalaa ediliyorsa, bu kaynağın yüzde 10'unun diğer kaynaklardan ayrılarak fona gideceği anlamındadır ve burada açıktır.

İkinci olarak...

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Yani azalma olmayacak mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Devamla) — Efendim, tabii oransal olarak bir azalma söz konusudur; ama kantitatif olarak eğer bu miktarlarda artma olursa o azal-

ma belki senelerle mukayeseli olarak olmayabilir; ama oransal olarak pek tabii kaynağın bir kısmı fona ayrılmaktadır, gayet açıktır bu.

İkinci olarak; «(c) fıkrasında, Başbakanlık bütçesine fona ayrılmak üzere bu maksatla konulacak ödenek mevzu bahis olduğuna göre, bu bütçe denetimi Sayıştay denetimine tabi olduğundan, bu yasal bakımdan ne mana ifade eder?» diye bir soru vaki oldu.

Bu fırsattan istifadeyle değerli konuşmacıların, bu fonun hukuki mahiyeti ve özellikle denetim müessesesiyle birlikte arz ettiği hukuki durum üzerinde yaptıkları birçok konuşmada kullandıkları ifadeler; bunun Anayasaya aykırı olduğu, yasal dayanaktan yoksun olduğu yolundadır ve hatta son konuşmacı arkadaşımızda hukuki bakımdan eleştirerek, hukuka aykırılığından bahsettiler.

Şimdi, müsaade ederseniz konuşmama Sayın Şengün'ün sorularına cevapla başlayayım. Başbakanlık bütçesinden fona bir miktarı ayırdığımız zaman, artık o bütçeden fona ayrılan bir miktardır, fonun tabii olduğu statüye tabidir. Yani o fonun bir gelirdir, fonun bir parçasıdır. Dolayısıyla, eğer fonlar tesisi Anayasaya aykırı ise bu da Anayasa aykırıdır.

Ancak, ben şunu söylemek isterim; bu konu, yani genel bütçe dışından ve genel bütçeden birtakım miktarların fonlar teşkili suretiyle ayrılması Anayasaya aykırı mıdır meselesi, yüce Mecliste birçok defalar gündeme getirilmiştir. Bu gündeme gelişlerde her seferinde meselenin Anayasa açısından uygunluğu yüce Mecliste müzakere konusu olmuştur. Ancak biz şunu çok iyi biliyoruz ki, bugün sayıları altmışları bulan bütçe dışında fon teşkili mahiyeti taşıyan fonlar, bugün işler haldedir, yasal kuruluşlar ve bunların Anayasaya aykırılığı da iddia edilemez.

Şimdi, en yakın olarak Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonu mevzuunda da yine yüce Mecliste Anayasaya aykırılık iddiaları ileri sürülmüştür. Hatırlanacağı gibi, bu fonun hukuki mahiyeti, fon idaresinin teşekkül tarzının yasalara ve Anayasaya uygunluğu da müzakere konusu edilmiştir. Burada Konut Fonunu misal olarak ele almak istiyorum meselenin aydınlanabilmesi bakımından. Konut Fonu da yine bütçe dışında, Merkez Bankası nezdinde kurulmuş bir fondur. Fon idaresi Başbakanlığa bağlı bir teşkilat tarafından yürütülmektedir, Başbakanlığa bağlı bir idare kurulmuştur. Bu idarenin hukuki mahiyeti, yani fon idaresinde çalışanların hukuki statüsü 657 sayılı Kanuna tabidir, ayrıca sözleşmeli personel istihdamına da imkân vermektedir ve bu fonun denetimi Sayıştay denetimi dışındadır.

Dolayısıyla, böylesine bir fonun teşkil edilmesi Anayasa bakımından bir aykırılık meydana getirir mi? Bu konuda ileri sürülen endişelerin de geçerli olmadığı kanaatindeyim. Özellikle bu Kanunu misal verdim. Çünkü, Anayasa Mahkemesine bu düşüncelerle bu Kanun gitmiştir değerli arkadaşlarım ve Anayasa Mahkemesi bütçe dışında bu mülahazalarla, bir fon teşkilinin Anayasaya aykırı olmadığına bu vesileyle karar vermiş bulunmaktadır. Kaldığı, sadece bu fon için değil, bunun dışında sayıları altmışa varan fonlar için de aynı mülahazalarla Anayasaya aykırılık ileri sürülebilecekti.

Dolayısıyla, burada hukukî bakımdan ve Anayasa bakımından ileri sürülen tereddütlere bu vesile ile bir açıklama getirmek ihtiyacını hissettiğim için bu açıklamayı yaptım.

Sayın Şengün'ün spesifik olarak Başbakanlık bütçesine, fona gitmek üzere bir miktar para konulmasının Anayasa bakımından Sayıştay denetimi dışına çıkılmasına imkân vermediği yolundaki sualine şu şekilde cevap vermiş oluyorum. Spesifik olarak bu fon Başbakanlık bütçesinden tefrik olduktan sonra fonun bir kaynağı haline geliyor ve fona ait bir meblağ oluyor. Dolayısıyla, fonun Anayasaya aykırılığı ileri sürülemeyeceğine göre, bunun da Anayasaya aykırılığı ileri sürülemez. Denetim bakımından da, sayın bakanın açıklamasında da belirttiği gibi, altı - yedi müessesede özel denetim sistemi kurulmuştur ve denetim bakımından da bugün tatbikatta işleyen bir denetime tabi olacaktır. Bu açıdan da Sayıştay denetimi dışında olması mümkündür.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Salim Erel, soru soracaktınız, buyurun.

Kısa, açık, net ve cevabı da o şekilde olacak sorunun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, sorunun cevabını Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanının vermesi dileğiyle soruyorum.

Tanıtma fonu teşkilinin 3 üncü maddesinde bu fonun kaynakları gösteriliyor. Yalnız, bu fonun kaynaklarıyla ilgili madde gerekçelerini okuduğumuzda maaşesef yasak savma şeklinde bir ibare var: Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir bunu biliyoruz, zaten maddenin içinde yazıyor. Bu Tanıtma Fonunun kaynakları her ne kadar beş madde üzerinde toplanıyorsa da, bugünkü ahvalde bu kaynaklardan yalnız (a) ve (b) fıkralarının işlerlik kazanacağı kesindir. Çünkü, devlet yatırımlarının durduğu, cari harca-

maların kısıldığı bir dönemde devletin diğer bütçelerinden buraya bir aktarma yapılması söz konusu değildir. Nâzin bu iki madde kabul ediliyor? Örneğin, Millî Piyango gayri safi hâsılatı ve her nevi müşterek bahis. Bununla hükümet Türkiye'de en geçerli faaliyetin şimdi Millî Piyango ve müşterek bahis gibi kumar oyunlarının geçerlik kazandığını, ağırlık kazandığını mı kastediyor ve bunun yerine hükümet (zaten vatandaş ek vergi vermeye alışı) bu beş kaynak yerine KDV gibi bir vergi ilavesi yapsa, daha uygun olmaz mıydı?

(Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Salim Erel. Yalnız sorunuz çok uzun oldu; tabii bunun cevabı da onunla mütenasip olacak ve o zaman bu işin içinden çıkmaya imkân kalmayacak görüşmelerde.

Efendim, cevap lütfen kısa olsun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, kısa olarak arz edeyim; değerli milletvekilinin suali yasadaki muhtevayı yansıtmıyor. Yani, şimdi kanunda beş konu var; siz diyorsunuz ki, sadece iki tanesi işletilecek. Bu bir varsayımdır.

SALİM EREL (Konya) — Bu benim tahminim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Siz tahminde bulunuyorsunuz. Yani şimdi bu tahmininizi bizim kabul ederek, efendim bu böyle olacaktır dememiz mümkün değil. Şimdi bakınız, Başbakanlık bütçesine bu konuda bir tahsisat konabilir, ayrıca diğer fonlardan yine belli bir denge içerisinde likidite meselesi dikkate alınmak suretiyle konunun aktüalitesinin gündeme geldiği durumlarda, aciliyet arz ettiği durumlarda, yani bu elastikiyet bunun için istenmiştir, çok acil bir durum olur ve kanyamız tükenebilir; o zaman diğer fonlardan aktarma yapma imkânınız yasal olarak elinizde olur.

Dolayısıyla, sizin sualiniz bir varsayımına dayandığı için bu varsayımın tatbikatta mümkün olmayacağı ifade etmek isterim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, varsayım değil mesela bir Millî Piyango... Cevap değil bu.

BAŞKAN — Efendim tamam, onu beğenmezlik vesaire yok efendim.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Sayın Başkan, soru.

BAŞKAN — Siz de soru mu arzu ediyorsunuz? Efendim, daha evvel tespit ettik : Sayın Şengün, Sayın Salim Erel, Sayın Cahit Tutum dedik.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Sayın Başkan, çok kısa iki satırdan ibaret.

BAŞKAN — Efendim, prosedürü bozuyoruz o zaban; ben hem üzülüyorum, hem teeddüp ediyorum. Şu bakımdan : İhtizâz burda yeni baştan anlatmak durumunda kalacağım. İhtizâzın kendisine göre bir düzeni var. Maalesef üzülüyorm. Yani saatler sürüyor.

Buyurun efendim : Çok kısa, açık, net efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — 3 üncü maddenin (d) bendinde, «kanunla kurulan fonlardan yapılacak aktarmalardan» söz edilmektedir. Kanunla kurulmayanlardan aktarma yapılmayacak mıdır? Kanunla kurulmayan fonlar hangileridir? Bilerek mi istisna edilmiştir? Eğer bilerek istisna yapılmışsa, neden?

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın komisyon.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, burda «kanunen kurulan fonlardan» denmektedir. Kanunen kurulan fonlar bellidir, bunlar sayılmıştır ve ancak bunlardan aktarma yapılması mümkün olacaktır.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Kanunla kurulmayan çok fon var.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, buradaki ifade gayet nettir, «Kanunla kurulan fonlardan, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek miktarlarda yapılacak aktarmalar» demektedir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Niçin?

BAŞKAN — Efendim tamam, karşılıklı konuşma yok.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bir harcamadır, bu harcamanın kanunen kurulan fonlardan yapılması gerekir, harcamaların belli bir kanuna istinat ettirilmesi gerekir. O açıdan, «Kanunen kurulan fonlardan ancak Merkez Bankası Fonuna bir aktarma yapılması» öngörülmüştür.

BAŞKAN — Evet, teşekkür ederim.

Efendim, 3 üncü madde üzerinde 2 tane önerge var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
342 Sıra Sayılı Kanun tasarısında 3 üncü maddenin (d) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi arz ve teklif ederiz.

d) Amaçları arasında tanıtma da yer alan kanunla kurulan fonlardan, en çok yüzde 5'e kadar Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.

Türkan Turgut Arıkan **Cafer Tayyar Sadıklar**
Edirne **Çanakkale**

Nazmi Önder **M. Murat Sökmenoğlu**
Muş **Hatay**

İskender Cenap Ege **Sadettin Ağacık**
Aydın **Kastamonu**

BAŞKAN — 2 nci önergeyi okutuyorum efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Görüşülmekte olan tasarının 3 üncü maddesinin (d) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cahit Tutum **Tülay Öney**
Balıkesir **İstanbul**

Ömer Kuşhan **M. Seyfi Oktay**
Kars **Ankara**

Erol Ağagil
Kırklareli

BAŞKAN — Aykırılık derecesine göre önergeleri tekrar okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Görüşülmekte olan tasarının 3 üncü maddesinin (d) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum ve arkadaşları

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye kabılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)
— Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Sayın Cahit Tutum, önergeniz üzerinde 5 dakika konuşma hakkınız vardır efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, Sayın Öney daha evvel konuşmuşlar ve gerekçelerini anlatmışlardı. Önerge açıktır, herhalde oylanacaktır efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Cahit Tutum ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi okuttum. Önerge sahibi de, «Sayın Öney, daha evvel madde üzerinde konuşurken izahlarda bulundular o istikamette» dediler. Sayın komisyon ve sayın hükümet de bu önergeye katıldıklarını beyan ettiler. Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 Sıra Sayılı Kanun tasarısında 3 üncü maddenin (d) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

d) Amaçları arasında tanıtma da yer alan kanunla kurulan fonlardan, en çok yüzde 5'e kadar, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.

Edirne Milletvekili
Turgut Türkân Arıkan
ve arkadaşları

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)
— Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılmıyorlar.

Sayın Türkân Arıkan, önerge sahibi olarak buyurunuz efendim.

TURGUT TÜRKÂN ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çıkarılmış olan fonların hepsinin bir amacı var, o fonların o amaçları doğrultusunda kullanılabilmelerini sağlamak için verdiğimiz önergede iki sınırlama getirdik. Bir tanesi aktarma yapılabilecek fonların tanıtma yönelik olması, ikincisi; bu fonlardan da yüzde 5 oranında bir miktarın buraya aktarılabilmiş olmasıdır. Bunu kabul etmediğiniz takdirde Toplu Konut Fonuna ve yahut Kamu Ortaklığı Fonuna yarın başka bir kü-

çükük madde eklenmek suretiyle de bu Tanıtma Fonuna aktarmalar yapmak mümkün olabilir. Oysa, Toplu Konut Fonunun getirilmesindeki amaç; ülkemizin çok geniş bir kitlesini ilgilendiren kesimin konut ihtiyacının çözümlenmesiydi. Sanyorum makul bir önergedir. Takdir yüce Meclisindir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları tarafından verilen önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Sayın Türkân Arıkan da izahta bulundular.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar

MADDE 4. — Tanıtma fonundan harcamalar, kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere, Başbakanın onayı ile yapılır.

Fonda toplanacak paradan % 20'si bir yandan bütçeye gelir öte yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanununun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.

BAŞKAN — 4 üncü madde üzerinde Sayın Türkân Arıkan'ın söz isteği vardır.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, söz sıramı Sayın Sadıklar'a vermek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sadıklar.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; her zaman olduğu gibi yapıcı bir teklifle huzurunuzda gelmiş bulunuyorum. Bu 4 üncü maddede, tanıtma fonunun nasıl harcanacağını şekillendiriyoruz ve yüzde 20'sinin örtülü ödeneye nakledilmesi öngörüldüğü, diğer kısmı da bu fon esaslarına göre harcanacak.

Şimdi, örtülü ödenenin bu konuyla ilgili maddesinin bir bölümünü okuyorum :

«Bu ödenek, siyasi, sosyal konularla, kültür ve devlet itibarı alanlarında ve olağanüstü hizmetlerin sağlanmasında, hükümet icapları sayılan maksat ve gayeler için kullanılır.»

Bu fonun bütün maksatlarını kapsıyor. Öyle ise, bu fona aktaracağımız kısımlarla, biz bu kanunda öngörülen amaçlara ulaşırız. Bu bakımdan, biraz evvel Sayın Başkanlığa takdim ettiğimiz önergede, bu

yeni kanunla kurduğumuz fon içinde toplanacak imkânların yüzde 50'sini gelin buraya nakledelim ve buradaki usuller dahilinde harcansın diyoruz; ki bununla da istediğimiz her şey sağlanır : Lobi mi kuracaksınız, başka tanıtma mı yapacaksınız, her şeyi buradan yapabilirsiniz. Mademki bizim maksadımız, Osmanlı arşivlerini yeniden elden geçirmek ve kullanılır hale getirmektir; diğer yüzde 50'sini de gelin burada kullanalım diyoruz. Bunun için de Başbakanlık bütçesinde zaten 220 milyon civarında tahsisat ayrılmıştır; bunu buraya nakledelim.

Şimdi diyorlar ki, bugün bürokratik işlemler içinde bunu kullanmak zor olur. Bir şeyi hatırlatacağım sayın hükümete : Daha dün denecek kadar yakın bir geçmişte, burada bir yetki kanununun müddetini uzattık. Bürokratik engellerin kaldırılmasıyla ilgili 'birbuçuk yıllık süreyi, Ağustostan başlamak üzere 1 yıl daha uzattık. Niçin bunu kullanarak bu bürokratik işlemleri ortadan kaldırmayız da, bürokratik işlemler varmışcasına, olacakmışcasına yeni, olağanüstü imkânlar peşinde koşarız?

Şimdi bu münasebetle, sayın bakanın üzerinde durduğu bir konuyu ok yadırgadığımı da arz etmek isterim. «Yıllardır yağmur altında bekletilen» derler. Eski yıllarda ne olmuştur ve bunun sorumluluğu nedir? Eğer sorumluluğu varsa biz ona katlarız da, birbuçuk iki yıldır siz iktidardasınız.

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Ne alakası var Sayın Sadıklar?

BAŞKAN — Sayın Sadıklar, lütfen ilzam edecek şekilde konuşmayın ve rica ediyorum toparlayın.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla) — Efendim, bu madde ile ilgili.

Bir buçuk iki yıldır iktidardasınız ve 1 yılda prefabrik olarak konut yapabiliyoruz; niçin bunların üzerini kapatmıyorsunuz da bunu bahane olarak getiriyorsunuz?

Saygıdeğer arkadaşlarım, bu maddenin bu biçimde yeniden şekillenmesi için akla, hukuka ve Anayasaya uygun bir teklif getirdik; takdir yüksek heyetinizindir. Bu münasebetle, Plan ve Bütçe Komisyonu metnine koymuş olduğum muhalefet şerhindeki 180 ve 181 inci maddeler değil, 160 ve 161 inci maddelerdir. Sayın Melen bu konuda gerekli açıklamayı yaptıkları için bu konuya tekrar dönmek istemiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sadıklar.

Buyurun Sayın Turan Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; «Deveye neden boynun eğri demişler, nerem doğru ki demiş. Şu kanunun her maddesinde bir çarpıklığı vurgulamak son derece doğal ve hatta o kadar doğal ki, şahsî kabiliyetlerini hepimizin takdir ettiğimiz sayın bakan ve Sayın Bütçe Komisyonu Başkanı şu kanunu müdafaa etmekte bir hayli zorlanıyorlar. Onun için, müsaade edin, belirttiğimiz konuları lütfen değerlendirin; arkadaşlarımızı da bu zorlamalardan kurtaralım.

Sayın milletvekilleri, kanunun 2 nci maddesi tanıtma fonunu tanımlarken, «Bu kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla» diyor. Amaç da 1 inci maddede yer alıyor. 1 inci maddedeki amaca baktığımızda, tanıtma veya tarih değerlerinin meydana çıkarılması vesaire... Yani bugün örtülü ödeneğin kapsadığı bütün hizmet veya harcama kalemlerinin içinde olan pek çoğu dışlanıyor, sadece tanıtma ile tarih değerlerinin meydana çıkarılması ele alınıyor. O halde, şu fondan hükümetin maksadı 1 inci maddedeki amacı gerçekleştirmek ise, bu 4 üncü maddenin ikinci fıkrasını getirmelerine ne lüzum var? Bu ikinci fıkra şu kanunun tümünün kanunda mevcut olmayan, kanunun kelimeleri arasında görülmeyen bir maksatla getirildiği endişesini ve şüphesini çok haklı olarak bizde uyandırıyor.

Demin konuşurken, bu bir fon değildir, eski üyemiyle Sayın Özal'ın gallesidir demiştim. İndikten sonra da kendi kendime düşündüm, acaba Sayın Başbakanı kırdım mı diye; ama o sözü hakikaten bilerek kullanmışım. Şu ikinci fıkrayı değerlendirdiğinizde, artık bunu Sayın Başbakanın kendi aylık maaşı gibi, tasarrufundaki bir topluluk, bir para, bir imkân olarak değerlendirmek gerekecektir.

Onun için sual olarak lütfen hükümet tarafından cevaplandırılmasını rica ediyorum. Bu maruzatının ışığı altında, 2 nci maddeye göre amaç dışında 'bir yere sarf etmek mümkün değilse, ikinci fıkra hangi maksatla buraya konulmuştur; buradaki yüzde 20'ler hangi hizmetlere harcanacaktır? Bunun açıklanmasını rica ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Efendim, Sayın Ağagil ve Sayın Sağesen soru sormak istemişlerdir.

Sayın Ağagil, buyurun efendim. Yalnız soru kısa, açık ve net olacak efendim; çok rica ediyorum.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, Toplu Konut Kanununda, Sayın Bakanın da demin izah ettikleri gibi, yeminli teknik bürolar kurulmuş idi. Daha sonra da Maden Yasasıyla, madenle ilgili bürolar kurduk. Acaba buradaki harcamaları da, demin konuşan Sayın Kâmrân İnan'ın da izahları ışığında, mühendislerden kurulu yeminli tanıtma büroları vasıtasıyla mı yapacağız, yoksa nasıl harcayacağız? Bu hususu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun sayın komisyon, sayın hükümet.

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) — Sayın Başkan, laubali sual, soru değil bu.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, soruyu ciddi bulmadığım için cevaplandırmayacağım.

BAŞKAN — O kısım değil efendim, baştaki kısma lütfen cevap verin.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Bir tek soru var Sayın Başkan, onu da ciddi bulmuyoruz.

BAŞKAN — Cevabınız bu.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, benimde sorum vardı?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — O ayrı bir soru.

BAŞKAN — Komisyonun cevabı yok mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Yok efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Hükümetten sordular Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyonun cevabı yok, hükümetin cevabı yok; pekâlâ.

Sayın Sağesen, buyurun efendim, sorunuzu sorunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, benim de sorum vardı?

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sorumu kürsüden sormuştum, tekrarlayayım mı efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sonra cevap vereyim, herhalde bitince söz verecek Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, tabii neticesi itibarıyla soru yerinden sorulur, kendisi de oradan cevap verecek, vereceği cevap o efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Kürsüden sorulunca cevap verilmez yani.

BAŞKAN — Tabii onu tayin etmek bizim hakkımız değil efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, soru hakkım varsa buradan sorayım.

BAŞKAN — Hayır efendim.

Sayın Avni Sağesen, buyurun.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Efendim, önceleri Hilton, Trabya ve benzeri turistik otellerde açılan ve şimdi mahalle aralarına kadar yayılan yabancı menşeli makinelerle donatılmış kumarhanelerden de pay almayı düşünüyor musunuz? Böyle bir düşünce varsa, bunun miktarı nedir, yüzdesi nedir ve bu payı almayı nasıl gerçekleştireceksiniz?

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet; buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Sualime sordunuz efendim?

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Hükümete sordum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, Tanıtma Fonunun kaynakları 3 üncü maddede sayılmıştır. Sayın milletvekilinin sözünü ettiği gelirler bu kaynaklar içerisinde mevcut değil.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Kısmen giriyor.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmayalım. Siz soru sordunuz ve bakanın verdiği cevap meydana geldi.

4 üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı kanun tasarısında 4 üncü maddenin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Fonda toplanacak paralar bir yandan bütçeye gelir, öte yandan yüzde 50'si Başbakanlık bütçesinin devlet arşivinin muhafaza ve denetimiyle ilgili tertibine, yüzde 50'si de Başbakanlık bütçesinin, 1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için, ilgili tertibine Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.»

Cafer Tayyar Sadıklar	Türkân Turgut Arıkan
Çanakkale	Edirne
M. Murat Sökmenoğlu	İskender Cenap Ege
Hatay	Aydın

Sadettin Ağacık Abdurrahman Demirtaş
Kastamonu Hatay

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Cafer Tayyar Sadıklar'ın önergesine katılıyor musunuz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANİ A. MESUT YILMAZ (Rize)
—Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Cafer Tayyar Sadıklar'ın vermiş oldukları önergeyi Sayın Diyan Üyesi okudu, sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4 üncü maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 4 üncü madde kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonunun denetimi

MADDE 5. — Tanıtma fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen % 20 dışında kalan) Başbakanlık, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığınca 2 yıl için seçilecek birer temsilci heyeden teşekkül eden heyet tarafından denetlenir.

BAŞKAN — 5 inci madde üzerinde Sayın Türkân Arıkan ve Sayın İsmail Şengün'ün söz istemleri var.

CAHİT TUTUM (Bakkesir) — Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; daha önce ANAP sıralarında da oturduğum sıralarda daima müdafaa ettiğim bir konuyu gündeme getirmek istiyorum : Denetimde bağımsızlık ilkesi.

Bu madde ile denetimdeki bağımsızlık ilkesi zedelenmektedir; bu bir.

İkincisi, Millî Prodüktivite Merkezi ve Türk Standartları Enstitüsü bu uygulamalara uymaz. Çünkü onların genel kurulları vardır, harcamaları örtülüdür değil, tek kişinin onayına bağlı değildir, kayıt yoktur.

Ayrıca, daha önce çıkmış olan fonlarda da Yüksek Denetleme Kurulunun denetimi söz konusudur. Yani, Meclis denetimi söz konusudur. Halbuki bu fonda Meclis denetimi dışına çıkılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, şimdi soruyorum sizlere : Sahip olduğunuz bir evi, bir çırpıda oğlunuza, kızınıza, eşinize verir misiniz? Şu halde, önce işneyi kendimize sonra çuvaldızı millete batıralım.

Hepinizden, milletin kaynaklarını tek bir kişiye kullandıracak şekilde el kaldırmadan, biraz düşünmenizi istirham ediyorum.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (Bağımsızlar, MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Sayın İsmail Şengün, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Bakkesir) — Grup adına söz istemiştiniz efendim.

BAŞKAN — Grup adına mı?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Grup adına konuşma istemi vardı Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın İsmail Şengün daha önce söz istemişlerdi. Grup adına da vereceğim efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Grup adına konuşma isteminin önceliği var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, önceliği var; fakat isteminiz daha yeni geldi. Sayın İsmail Şengün'e lazım gelen tebligatı yaptık.

Sayın Şengün, buyurun efendim. Konuşma süreniz 5 dakikadır.

İSMAIL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın üyeler, tanıtma fonunun denetimi pek çok kez bu kürstiden dile getirildi ve biraz önce Sayın Arıkan da genel olarak benim ifade etmek istediklerimi söyledi, onun belki de kısa bir tekrarı olacak, özür dilerim.

Bu tip heyetler, yani Maliye Bakanlığında 1 kişi, Başbakanlıktan 1 kişi ve Sayıştay Başkanlığından 1 kişi 2 yıl için atanacak ve bir heyet oluşturacak. Sayın Bakan «Bu tip heyetler, yanılmıyorsam 5 konuda elan mevzuatımız içinde yeri olan heyetlerdir» diye buyurdular. Biz bu ifadelerine, bu görüşlerine maalesef katılmıyoruz. Her şeyden önce, birer birer ele alalım ve niçin katılamadığımızı ifade edelim :

«Millî Prodüktivite Merkezinde bu tip bir denetleme heyeti mevcuttur» dediler. Kimler var bu denetleme heyeti içinde; Maliyeden, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarından birer kişi var.

Değerli arkadaşlarım, Millî Prodüktivite Merkezi, geliri, gideri belli, personel harcamaları belli, yatırım harcamaları belli; yani ortada bir teşkilat olarak mevcut olan bir kuruluş. Peki, Sayın Başbakanın emrindeki fon bir teşkilat olarak ortada değil ki. Yani, biraz önce de sordum, sayın bakan cevapladılar, «Sayın Başbakan, hangi yardımcı heyet, teşkilat vasıtasıyla bu işi yönlendirecektir? demiştim, cevap alamadım. Şu halde ortada bir heyet, bir teşkilat yok. Olmayan bir teşkilatı, Millî Prodüktivite Merkezindeki denetlemeye benzer şekilde nasıl denetleyebiliriz?

NIHAT AKPAK (Sakarya) — Sayın bakan izah etti.

ISMAİL ŞENGÜN (Devamla) — Müsaade edin Nihat Bey.

TÜBİTAK'a gelelim : Başbakanlık 3 tane mürakıp tayin ediyor; bizimkinden farklı. Yani, şu anda görmekte olduğumuz tasarıda, değerli bir arkadaşımın da ifade ettiği gibi, Sayıştaydan da bir üye var.

Değerli arkadaşlarım, yargı organından bir üyeyi, idareden, bakanlıklardan gelecek 2 üye ile birlikte bir araya getiriyorsunuz ve bir heyet oluşturuyorsunuz; şekil bakımından hatalı görüyoruz.

Türk Standartları Enstitüsüne gelelim : Aynen Millî Prodüktivite Merkezinde olduğu gibi bunların da genel kurulları var; ama Tanıtma Fonunun genel kurulu yok.

O nedenle değerli arkadaşlarım, Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Elektrik İşleri Etüt İdaresiyle ilgili olarak da sayın bakanın öne sürdüğü görüşlere katılmak mümkün değil. Buradaki murakıplar, özelliği olan murakıplar; buradaki kuruluşlar, kendileri müşahhas olarak ortada olan kuruluşlar. Peki, Tanıtma Fonu bir kuruluş mu? Değil.

O nedenle biz, şahsen ben 5 inci maddedeki denetim usulünü fevkalade yadırgıyorum. İki yönden yadırgıyorum : Bir, şekil yönünden. Bir de, «Diğer kuruluşlarda böyle heyetler var» sözüne kesinlikle katılmıyorum, o yönden yadırgıyorum ve derin saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şengün.

Halkçı Parti Grubu adına Sayın Tutum; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, değerli üyeler; 5 inci maddenin konusu denetim. Aslında denetim önce hizmetin kendisini tanımlamayı ve değerlendirmeyi gerektirir. Onun için önce hizmetin niteliğini belirtmek istiyorum.

Sayın bakan verdikleri izahatta, bu hizmetin niteliğini evvela, kutsallıkla savunmak istediler. Biz kutsallığı paylaşınca, ardından; «Olağandışı veya olağanüstü bir hizmetle karşı karşıyayız. Onun için olağanüstü ya da olağandışı birtakım usullere başvurmak zorundayız...»

Saygıdeğer üyeler, hükümetler hiçbir zaman olağan sorunlarla karşılaşmazlar, Çoğu kez karşılaştıkları sorunlar olağanüstüdür. En azından hükümetlerin karşılaştıkları tüm sorunlara olağanüstü etiketini yapıştırmaları olağan bir şeydir. Neden diye sorarsanız; hükümet Konut Fonunu kurarken karşımıza çıktığında da böyle demişti.

Aslında soruyorum, hükümetin bugün karşılaştığı sorunların hangisi olağandır; konuttan tutun, işsizliğe, oradan ihracata? Ve karşılaştıkları hizmetlerin olağan olmadığını savunmak suretiyle eğer hükümet olağandışı yönetimleri savunursa, korkarım ki ülkede olağan yönetim diye bir şey kalmaz. İşte bu mantık bizi çıkmaza ve açmaza düşürür. Şimdi getirilen 5 inci maddede de olağandışı bir denetim usulü öngörülmektedir.

Bir kez arkadaşlarım vurguladıkları için üzerinde fazlaca durmayacağım; ama sayın bakanın benzetme yaparak birtakım veriler ileri sürerken daha perhizli davranmasını özellikle diliyorum. O da, bazı kamu kurum ve kuruluşlarında heyetçe denetimler yapıldığını ileri sürmesidir. Doğrudur. Hatta sayın bakan bilmiyorsa ben onlara, bilgim dahilinde olan bir iki tanesini daha ilave edebilirim; yani bazı kurumlarda heyetle bu tür hesap denetimi yapılmaktadır. Yalnız bir incelik var : Saydıkları kurumlara dikkat ederseniz bunlar, daha çok idare hukukunda «Hizmet ademi merkezîyeti» dediğimiz, idarî bakımdan üzerk kuruluşları büyük ölçüde kapsar; TÜBİTAK'tan, MPM'ye ve TSE'ye kadar.

Şimdi, denetim...

BAŞKAN — Sayın Tutum, toparlayın, efendim, çünkü süre 10 dakikadır.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkan, daha 2 dakika oldu. (HP sıralarından gülmeler)

BAŞKAN. — Ne ise efendim, devam edin. İki dakika olmadı.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkanım, 2,5 dakika oldu. Bir yanlışlık mı var?

BAŞKAN — Efendim, devam edin rica ediyorum.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkan, bu denetim fonksiyonu bir organ adına yapılır. Burada denetim kimin adına yapılmaktadır? Soru bu. Denetim bir organ adına yapılır. Sayın bakanın verdikleri örnekte, genellikle denetimin adına icra edildiği birtakım organlar vardır ve bu organlara hesap verilir. Şimdi soruyorum : Bu denetim kimin adına yapıyor?

Asıl tehlike, Sayın Başbakanı kişisel olarak spesifik icraat birtakım görev ve yetkilerle teçhiz etmesidir; yani Başbakana diğer bakanlar gibi ve onun statüsünde bir düzenleme getirilmektedir. Tabii parlamenter sistemde hükümetin ortak sorumluluğu asıldır. Halbuki burada Başbakan bakanlardan herhangi biri haline getirilmektedir; ama daha önemlisi parlamenter sistem bakımından ortaya çıkardığı sakıncadır. Çünkü biz bakanların hizmetlerini; yalnız hesap değil, hizmetlerini de denetliyoruz. Hizmet icraatını denetliyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonundan başlayıp, Genel Kurulda biten bir sınava çekme vardır. Nasıl çekeceğiz burada bunu? Sayın Başbakanı bu icraatı dolayısıyla nasıl Meclis sigaya çekecektir? Mümkün değildir.

Sayın Başkan, aslında bütçe durumu ile ilişkilendirilmediği için birçok fonlarda görülen sakıncaları bu da beraberinde taşıyor. Bu Genel Kuruldan biz, size şu paraları vermiştik, ne yaptınız, nasıl harcadınızın ötesinde, yerindelik denetimi dediğimiz bu denetimi yapamayacağız. İşte onun için, bir kamu kaynağının harcanmasında yalnız hesap denetimi değil, yerindelik denetiminin de gerektiğini vurgulamak için 5 inci maddede bir değişikliği öneriyoruz.

Hepinizin takdirlerine saygıyla sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, soru soracağım.

BAŞKAN — Buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, 3 sorum var :

1. Bu fonun denetiminde niçin Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu devre dışı bırakılmıştır; hangi zorunlulukla?

2. Mevzuatımızda Sayıştay temsilcisi ile hükümet temsilcilerinin müştereken yer aldıkları başka bir fon denetim kurulu var mıdır?

3. Sayıştay Başkanının bu kurula temsilci seçmesine imkân veren bir hüküm Sayıştay Kanununda var mıdır?

Teşekkür ederim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Kime sordunuz Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bu sorularımı hükümete soruyorum.

BAŞKAN — Sayın Hükümet, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — 3 sorunuz var değil mi Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Evet efendim. Birincisi; Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu bu konuda niçin devre dışı bırakılmıştır?

İkincisi; Sayıştay temsilcisi ile hükümet temsilcilerinin birlikte yer aldıkları başka bir fon denetim kurulu var mıdır?

Üçüncüsü; Sayıştay Başkanının bu kurula temsilci seçmesine cevaz veren bir madde Sayıştay Kanununda mevcut mudur?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan cevaplayabilir miyim?

BAŞKAN — Evet efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Efendim, bu fonun denetiminin özel bir denetim olduğu düşünülerek, özel bir denetim şekli getirilmiştir.

Ayrıca, Sayıştay temsilcisi ile bakanlık veya Başbakanlık temsilcilerinin birlikte yer aldıkları başka bir denetim kurulu örneği benim bilgim içinde yoktur. Bu ilk olacaktır.

Ayrıca Sayıştay Kanununda Sayıştay Başkanına, bu denetim kuruluna temsilci vermesine cevaz verecek bir hüküm olup olmadığını sordunuz; buna mani bir hüküm de mevcut değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Var mı diye sordum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Mani bir hüküm mevcut değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Teşekkür ederim; ama yeni koyuyorsunuz da onun için.

BAŞKAN — Sayın Ömer Kuşhan, buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Sayın Bakandan öğrenmek istiyorum :

Denetimde örnek olarak Millî Prodüktivite Merkezi ve MTA'yı göstermişlerdir. Millî Prodüktivite Merkezi ve MTA, Başbakanlık Yüksek Denetleme

Kurulunun denetimine tabidir. Türkiye Büyük Millet Meclisine niyabeten yapar bu denetimi; kurulacak olan bu fon buna tabi olmadığına göre, bunları nasıl örnek olarak gösteriyorlar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Efendim, 580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanununun 9 uncu maddesiyle denetleme kurulu düzenlenmiştir. Bu denetleme kurulunun da Maliye, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarının temsilci üyeliğinden oluşacağı, 3 kişilik bir denetleme kurulu olarak faaliyet göstereceği ve esas görevinin de Millî Prodüktivite Merkezinin hesaplarını ve bunlarla ilişkili işlemleri denetlemek olacağı açıkça ifade edilmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — O çok eski Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Şu anda yürürlükte olan Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanunudur.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN — Efendim, suale sual yok, tamam.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Şimdi cevaba cevap olacak, yok böyle bir uygulama.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Cevaba cevap değil efendim. Millî Prodüktivite Merkezini Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetler; Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetler. Alt komisyonun başkanı da, KİT Komisyonu üyesi olarak benim. Onu arz etmek istedim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Evet efendim, teşekkür ederim.

5 inci madde üzerinde 2 tane önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 5 inci maddenin metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan Fennî İslimyeli

Edirne Balıkesir
Rifat Bayazit Cafer Tayyar Sadıklar
Kahramanmaraş Çanakkale

İskender Cenap Ege
Aydın

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 5 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Tutum M. Seyfi Oktay
Balıkesir Ankara

Ali Rıdvan Yıldırım Tülay Öney
Tunçeli İstanbul

Erol Ağaçlı Ömer Kuşhan
Kırklareli Kars

Tanıtma Fonunun denetimi

Madde 5. — Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yüzde 20 dışında kalan) Sayıştay tarafından denetlenir.

BAŞKAN — Şimdi tekrar aykırı olanı okutuyorum efendim :

Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 5 inci maddenin metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Türkân Arıkan'ın böyle bir önergesi var. Bu önergeye katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Bu önergeyi okuttum ve dinlediniz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum ; Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum ve arkadaşlarının önergesi :

Tasarının 5 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tanıtma Fonunun denetimi

Madde 5. — Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yüzde 20 dışında kalan) Sayıştay tarafından denetlenir.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, okunmuş bulunan önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz
efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)
— Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye hükümet ve komisyon ka-
tılmamaktadır.

Sayın Tutum, konuşacak mısınız?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Hayır efendim ko-
nuşmayacağım; önerge açık.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum :
Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul
edilmemiştir efendim.

5 inci maddeyi komisyondan gelen şekliyle oyları-
nıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler...
5 inci madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum :

Değiştirilen hükümler

MADDE 6. — 3670 sayılı Milli Piyango Teşki-
line Dair Kanununun 4 üncü maddesine aşağıdaki (F)
bendi eklenmiştir.

«F) Her türlü piyango (çekiliş oyunu), tali
oyunları, müşterek bahis ihdası ve tertibi hususun-
da karar vermek»

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerinde söz isteyen?..

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — So-
rum var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) —
Efendim, madde başlığı «Değiştirilen hükümler»dir;
madde metninde ise bir değişiklik yok, ek var.
Acaba başlıkla metinde bir tenakuz yok mu efendim?

BAŞKAN — Sayın komisyon, buyurunuz efen-
dim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bu ek
yapılmak suretiyle madde değiştirilmiş oluyor. Bu şe-
kilde mütalaa edilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Bu madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır,
okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 6 ncı madde-
nin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan Cafer Tayyar Sadıklar
Edirne Çanakkale

Nazmi Önder Mustafa Murat Sökmenoğlu
Muş Hatay

İskender Cenap Ege
Aydın

Sadettin Ağacık
Kastamonu

Abdurrahman Demirtaş
Hatay

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın Hükümet
bu önergeye katılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz
efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)
— Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet
önergeye katılmamaktadırlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...
Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6 ncı maddeyi komisyondan gelen şekliyle oyları-
nıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 6
ncı madde kabul edilmiştir efendim.

7 ncı maddeyi okutuyorum :

MADDE 7. — Müsterek bahisleri ihdas ve tertip
edecek kamu kurum ve kuruluşlarını tespitte Başba-
kanlık yetkilidir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.
Bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 7 ncı maddenin
metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan Cafer Tayyar Sadıklar
Edirne Çanakkale

Nazmi Önder Mustafa Murat Sökmenoğlu
Muş Hatay

İskender Cenap Ege Sadettin Ağacık
Aydın Kastamonu

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları
tarafından verilen önergeye sayın komisyon ve sayın
hükümet katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI
METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz
efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)
— Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sa-
yın Başkan, değerli milletvekilleri; bu 6 ve 7 ncı mad-
delerin metinden çıkarılmasını hukuk sistematığı ba-
kımından istemiştik. Özellikle 7 ncı maddede sadece

kiyo Büyük Millet Meclisinin itibarına uygun fevkalade konuşmalar yaptılar. Fevkalade konuşmalar yapıldı; kanun bakımından yapıldı, bütçe bakımından yapıldı, tanıtma bakımından yapıldı. Sayın bakan bu yurdular, dediler ki; «2 milyon belge bugün açıkta». Bu başlıbaşına büyüklük bir iş ve maalesef bu yanlışlık devamlı ifade ediliyor. Ben müsaadelerle başkanlık yaptığım zamanlarda bunu hükümete, hatta konuşan arkadaşlara hatırlatmaya çalıştım. Geçmiş dönemler hakkında; kendisini savunamayacak kişiler hakkında burada ileri geri konuşmanın lüzumu yok muhterem arkadaşlar. Eğer imkân olursa onlar da kendi devrelerini savunabilirler. Biz Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz. Her hükümet geldiği zaman, sanki Türkiye'de hiçbir iş yapılmamış, kendisi ile Türkiye başlıyormuş gibi bir havanın içine giriyor. Bu yanlıştır.

Sonra, bugünkü hükümetin kendine göre bir tutumu var. Bu tutum şimdiye kadar gördüğüm hükümetlere benzemiyor. E, hükümet de benim arzuma göre kurulmadı ya, kendi bildiği gibi olacak. Bu da kabul; ama muhterem arkadaşlarım, çıkaracağımız kanunların öyle çıkması lazım ki, bu sadece bu hükümet tarafından kullanılmayacak, bundan sonra gelecek hükümetler tarafından da kullanılacak.

Sayın Özal'ın kendine has, Sayın Özal'ın kendisi için hakikaten yetiştirilmesinde, gelişmesinde, anlayışında değişik bazı kendince meziyetleri var. Şimdi bu meziyetlere göre bugün bu meseleyi Özal'a teslim edeceğiz. E, yani bu hükümet ilelebet Türkiye'nin başında mı kalacak? Yarın gelecek hükümetler ne yapacak? Onlar da bunu tatbik edecekler. O bakımdan, yani getirilen tasarıları, getirilen teklifleri, sadece bugünkü hükümet ilelebet devam edecekmiş gibi düşünmemek lazım. Sayın Yılmaz bir gün gelip, «Ben neyi müdafaa etmişim, hakikaten yanlışmışım» diyecektir. Çünkü yürümeyecektir, yürütülemez bu. Sayın Başbakan bütün işlerini bıraksın, Başbakanlık vazifesini başkasına devretsün, sadece şu işi üzerine alsın; bu kolay kolay yürümez muhterem arkadaşlar. Bu, içinde senelerdir bulunduğumuz mesele. Çok geniş bir devlet planlamasıyla ve geniş bir organizasyonla yürütülecek meselelerdir bunlar. Bu, eleman ister, eleman yetiştirilmesi ister. Bir günde, iki günde olacak işler değil. Memleketin Ermeni meselesi gibi, memleketin dışarıda tanıtılması gibi çok mühim meseleleri öne atmak suretiyle lütfen bunu kamufle etmeye kalkmayalım. İlk önce devletin meşru olan, yürürlükte olan dairelerini, genel müdürlüklerini, bakanlıklarını hare-

kete geçirelim. Önceden Sayın Başbakana düşen budur. Fon meselesi : İşte şu fon da kuruldu, bu fon da kuruldu, efendim; toplukonut fonu...

Muhterem arkadaşlar, toplukonut fonuna 3 derecelik bir açıyla bakarsanız, toplukonut fonu girer; ama 180 derecelik bir açı isteyen meseleyi toplukonut fonuna, şu fona, bu fona benzetemezsiniz, benzetilmemesi lazım. Bu yanlış anlaşılmasın, ben hükümeti, böyle bir konu üzerinde hassasiyet gösterdiği ve durduğu için tebrik ederim, ama sistem, ama getirilen usul bu değil. Bununla bir noktaya varılacağını sanmıyorum. Biz bu kürsülerde, birçok kanunlar çıkarırken, birçok yapıcı ve ileriye matuf, Türkiye'yi tanıtıcı, Türkiye'nin gelişmesi, Türkiye'nin kalkınması için kanunları çıkarırken yapılan mücadele ve münakaşalarla çok hararetle konuşmalar dinledik, çok inanarak yapılan müdafaaalar gördük; ama sonunda meselelerin birçoğu usulüne ve zamanına uygun olmadığı için yürümedi, kaldı muhterem arkadaşlarım.

BAŞKAN — Eayın Ege, bir dakika efendim.

Muhterem milletvekilleri, zamanımızın dolmasına bir iki dakika kalmıştır. Bu kanunun bitmesi de, benim görüşüme göre beş dakikalık bir meseledir. O itibarla kanun tasarısının bitimine kadar çalışma süremizin uzatılmasını oylarımıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Ege.

ISKENDER CENAP EGE (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın hükümetten benim istirhamım şu : Bu kanunlaşıyor ve Sayın Başbakana geniş bir yetki veriliyor. Ne olur, iyi tetkik edilsin, iyi çalışılsın ve yeniden bu kanuna bazı ek maddeler getirilsin. Aslında muhterem arkadaşlarımın konuşmaları içerisinde haklı olarak Anayasaya, bütçeye, bilmem çeşitli kuruluşlar kanunlarına aykırı, mevcut kanunlara aykırı, hatta fon kanunlarına aykırı kısımlar var. Bunları sizler de gördünüz. Sayın hükümete, sayın komisyona tevcih edilen sorulara komisyon da, hükümet de cevap vermekte güçlük çekti. Görülüyor ki, mesele'nin azameti karşısında böyle geçiriliverecek, oldubittiyeye getirilecek bir kanun değil bu,

O bakımdan, temenni ederiz ki, (Benim oyum menfi olacaktır; ama herhalde kabul edilecek) üzerinde dikkatle durulsun ve bilhassa burada yapılan, zapta geçen tenkitler hükümet tarafından ariz amik tetkik edilsin ve bu yeniden ek maddelerle huzurumuza getirilsin.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ege.

Sayın Ege oylarının rengini belli ettiler ret oyu kullanacaklarını belirttiler. Müspet olarak oyunun rengini belli edecek, konuşacak arkadaşımız var mı efendim? Yok.

Tanıtma Fonu Teşköli Hakkındaki Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporu üzerindeki görüşmelerimiz kemaliyle bitmiştir. Kanun tasarısının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, bir önergemiz olacaktı efendim.

BAŞKAN — Nerede önergeniz efendim? (ANAP sıralarından «Oylamaya geçildi» sesleri)

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. bu suretle tasarı kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

Efendim, çalışma süremiz dolmuştur.

Sözlü sorularla gündemde bulunan ve gündeme girecek olan kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için 11 Haziran 1985 Salı günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.35

V. — SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, 1984 yılında il belediyelerine alınan personele ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un yazılı cevabı (7/325) (1)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ve rica ederim,

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum Milletvekili

1. 1984 yılı içinde her il belediyesine yılın ayları itibarıyla kaç adet personelin hangi görevler için alındıklarının bildirilmesini,

2. Bu personel için personel alımları nedeniyle Personel Kanununa göre gerekli imtihanlar yapılmış mıdır?

3. Alınan bu personelin güvenlik soruşturmaları yapılmış mıdır?

4. Güvenlik soruşturmalarının gereği şekilde yapılmadığı konusundaki bilgi ve endişelerimi bir ihbar olarak kabul edip, bu soruşturmayı yapan ilgili güvenlik kuruluşlarına bir bakanlık ikazı yapar mısınız?

(1) 28.2.1985 tarihli 67 nci Birleşim Tutanak Dergisinde yayımlanan cevaba ek cevaptır. (7/325)

TC

İçişleri Bakanlığı 7.6.1985
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Şb. Md. : APK. ARGE. 571 (85) (90402)
Konu : Yazılı soru önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7.1.1985 tarih ve TBMM Genel Sekreterliği 7/325-2559/10387 sayılı yazı.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan yazılı soru önergesine verilen ek cevabın bir sureti ilişikte sunulmuştur.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Yıldırım Akbulut
İçişleri Bakanı

TC

İçişleri Bakanlığı 7.6.1985
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Şb. Md. : APK. ARGE. 571 (85)/90402
Konu : Yazılı soru önergesi
Sayın
Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum Milletvekili

1984 yılında il belediyelerine alınan personele ilişkin yazılı soru önergenizde yer alan konular Bakanlığımca incelettirilmiş, 28.2.1985 gün ve 90137 sayılı yazı ile cevap verilmiştir.